

Læringsmiljøsentret
Nasjonalt senter for læringsmiljø
og atferdsforskning

Universitetet i Stavanger

Barns trivsel i barnehagen

- En kunnskapsoversikt

Thomas Moser
May Irene Furenes Klippen
Ann Cecilie Bergene
Ragnhild Lenes

Tittel: Barns trivsel i barnehagen – en kunnskapsoversikt

Prosjekt: Kunnskapsoversikteten er arbeidspakke 1 og delrapport i prosjektet *Barns trivsel i barnehagen*

Prosjektleder: Ragnhild Lenes

ISBN: 978-82-8439-338-4

Publisert: Stavanger, 2.3.2025

Finansiering: Utdanningsdirektoratet

Forfattere: Thomas Moser, professor, Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning (NSLA), UiS
May Irene Furenes Klippen, førsteamanuensis, Kunnskapssenter for utdanning (KSU), UiS
Ann Cecilie Bergene, forsker I, Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)
Ragnhild Lenes, førsteamanuensis, Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning (NSLA), UiS

Kontakt: laringsmiljosenter@uis.no

Forsidefoto: Jørn Harald Heinrich Steen

Sammendrag: Barns trivsel i barnehagen – En kunnskapsoversikt

Denne delrapporten presenterer en omfattende kunnskapsoversikt over barns trivsel i barnehagen, basert på både internasjonale kunnskapsoversikter og nordiske primærstudier. Rapporten er utarbeidet av Thomas Moser, May Irene Furenes Klippen, Ann Cecilie Bergene, og Ragnhild Lenes ved Læringsmiljøsenteret ved Universitetet i Stavanger på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet (UDIR). Prosjektets overordnede mål er å bidra med ny kunnskap om barns trivsel i barnehagen, deres subjektive opplevelse av egen barnehagehverdag, og om barnehagemiljøet, med søkelys på barnas eget perspektiv. Denne kunnskapsoversikten (arbeidspakke 1) har som hensikt å informere de øvrige delstudiene i prosjektet (arbeidspakke 2-5) med oppdatert og forskningsbasert kunnskap. Rapporten søker å besvare to forskningsspørsmål: 1) Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel? og 2) Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?

Del I: Internasjonale kunnskapsoversikter om barns trivsel i barnehagen

Del I av rapporten tar for seg eksisterende internasjonale kunnskapsoversikter (systematiske kartlegginger, narrative oversikter og metaanalyser) som omhandler barns trivsel i barnehagen.

Metode

For å identifisere relevante internasjonale kunnskapsoversikter ble det gjennomført systematiske søk i flere nasjonale og internasjonale databaser, inkludert ERIC, Scopus, Academic Search Premier, Web of Science, Medline, PsycINFO og Oria. Inklusjonskriteriene for studiene omfattet språk (dansk, svensk, norsk, engelsk), tema og kontekst (studier rettet mot barns trivsel i barnehagen), målgruppe (barn i barnehagen, vanligvis opp til 7/8 år), type studier (systematiske kunnskapsoversikter), og publiseringstype (fagfellevurderte studier). Det ble ikke satt noen begrensninger knyttet til publikasjonsår. Screeningen, kodingen og rapporteringen av de identifiserte kunnskapsoversiktene ble utført ved hjelp av programvaren EPPI-Reviewer Web v.6. Etter en systematisk søke- og inkluderingsprosess ble åtte kunnskapsoversikter inkludert i den videre analysen. Disse ble kodet etter forfatter, type kunnskapsoversikt, antall inkluderte studier (inkludert nordiske), barns alder, studiens forskningsspørsmål/fokus, definisjon av barns trivsel, samt faktorer som hemmer eller fremmer barns trivsel.

Funn og konklusjoner

Flere av de inkluderte kunnskapsoversiktene manglet eksplisitte definisjoner eller beskrivelser av barns trivsel. Når trivsel ble definert, omfattet det ofte både hedonistiske (opplevd og

subjektiv trivsel) og eudaimoniske (psykososial funksjon) aspekter. Subjektiv trivsel ble i noen studier operasjonalisert ved hjelp av validerte instrumenter som vurderte positiv og negativ affekt, livstilfredshet og selvtilitt. Andre studier brukte observasjon av barns atferd og interaksjoner.

Analysen av de åtte internasjonale kunnskapsoversiktene viste overraskende lite konkret kunnskap om hvordan barn trives i barnehagen og hvordan de selv opplever og forstår trivsel. Dette peker på et betydelig internasjonalt forskningsbehov når det gjelder empirisk kunnskap om barns trivsel (og mistrivsel) i barnehagen, og særlig kunnskap om barns egne perspektiver. De internasjonale kunnskapsoversiktene bidro imidlertid med noe mer relevant kunnskap knyttet til kjennetegn ved barnehagemiljøer som fremmer trivsel.

Funn fra de internasjonale kunnskapsoversiktene indikerte at intervensjoner basert på positiv psykologi, som fremmer optimisme og veksttankesett, kan ha positive effekter på barns trivsel. Sosiale relasjoner, positive følelser, mestring og selvtilitt ble identifisert som viktige aspekter ved trivsel. Enkelte studier fremhevet betydningen av lærerens positive egenskaper, som emosjonell kapital, karakterstyrke og medfølelse, for barns trivsel. For barn med urfolksbakgrunn ble samarbeid med lokalsamfunnet og respekt for deres kultur ansett som viktig for trivsel i barnehagen. Lekbaserte aktiviteter og en fleksibel språkpolitikk ble funnet å bidra til trivsel i barnehager med fremmedspråkoplæring.

Det ble bemerket at det er begrenset forskning som inkluderer barns egne perspektiver på trivsel. De få studiene som inkluderte barns stemmer understreket viktigheten av å forstå og ta hensyn til deres opplevelser og synspunkter. Utelatelsen av barns egne perspektiver reiser bekymringer knyttet til validiteten av trivselskonstrukt og barns rettigheter.

Del II: Nordiske primærstudier

Del II av rapporten presenterer en kartlegging av nyere nordiske primærstudier om barns trivsel i barnehagen. Begrensningen til nordiske studier ble gjort på bakgrunn av fundamentale forskjeller mellom barnehagesystemene i Norden og andre land.

Metode

For å identifisere relevante nordiske primærstudier ble det gjennomført systematiske søk i databasene ERIC og Scopus. I tillegg ble det gjort manuelle søk i databasen NB-ECEC, som gir en oversikt over skandinavisk barnehageforskning. Inklusjonskriteriene for primærstudiene

omfattet språk (dansk, svensk, norsk og engelsk), tema og kontekst (studier rettet mot barns trivsel i barnehagen), målgruppe (barn i barnehagealderen), type studier (empiriske primærstudier basert på kvalitative, kvantitative eller mixed-method data), og publiseringstype (fagfellevurderte studier og publiserte rapporter). Etter en omfattende søke- og inkluderingsprosess ble 34 nordiske primærstudier inkludert i analysen. Dataekstraheringen ble foretatt ved hjelp av EPPI-Reviewer Web v.6, kombinert med bruk av kunstig intelligens (KI-programmene ELICIT og Microsoft Copilot) for å identifisere og sammenfatte informasjon relevant for forskningsspørsmålene. KI ble brukt som et hjelpemiddel for å identifisere potensielt relevante svar i tekstene, mens forskerne selv kontrollerte og vurderte informasjonen.

Funn og konklusjoner

De 34 nordiske primærstudiene bidro med variert kunnskap om barns trivsel i barnehagen, deres opplevelse og forståelse av trivsel, og kjennetegn ved barnehagemiljøer som fremmer trivsel.

Forståelse og operasjonalisering av barns trivsel:

Også i de nordiske studiene var det en betydelig andel (omtrent en tredjedel) som ikke presenterte en eksplisitt definisjon, beskrivelse eller konseptualisering av trivsel. Flertallet av studiene beskrev observerbare forhold som indikerte barns trivsel, og understreket at trivsel er et sentralt mål i nasjonale styringsdokumenter og nært knyttet til pedagogisk kvalitet. Noen studier antydte at trivsel kan inkludere både her-og-nå-opplevelsen ("being") og fremtidsorienterte perspektiver ("becoming"). "Flyktigheten" av trivsel som et dynamisk fenomen ble også adressert. Trivsel ble operasjonalisert på ulike måter i de nordiske primærstudiene. Flere studier brukte observasjoner og intervjuer med barn, ofte basert på bilder og samtaler for å registrere emosjonelle uttrykk og kroppslige tegn på trivsel. Fortellinger ble også brukt for å få tilgang til barns opplevelse av trivsel. I noen studier ble fravær av fysiske symptomer brukt som indikatorer. Kvantitative studier benyttet instrumenter som:

- Trivselsmonitoren: Et dialogbasert elektronisk verktøy som registrerer barns følelsesmessige og verbale uttrykk for trivsel.
- Leuven Well-Being Scale: Et observasjonsinstrument der personalet rapporterer barns trivsel basert på velvære, vitalitet og selvtillit.
- Kiddy-KINDL: Et spørre-/intervjuskjema for barns selvrapportering av sosio-emosjonell trivsel.
- Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ): Et instrument der personalet vurderer barns styrker og vanskeligheter.

- Leiden inventory for the child's well-being in daycare (LICW-D): Et spørreskjema der personalet rapporterer barns generelle trivsel og forhold til personalet.

Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?

Studier som har spurt barn direkte om deres trivsel, viser at flertallet rapporterer positive opplevelser og tilfredshet med å være i barnehagen. Det finnes likevel en ikke ubetydelig andel (anslagsvis 10 %) som uttrykker negative opplevelser og mistrivsel. Barn i sårbare posisjoner, som barn med særskilte behov og barn fra språklige minoriteter, kan være i en dobbel utsatt posisjon. Det finnes lite eksplisitt kunnskap om hvordan barn selv forstår trivsel i de nordiske studiene. Trivsel synes ofte å være forbundet med engasjement i utfordrende og varierte aktiviteter med handlingsrom, fravær av for mye voksenstyring og kontroll, deltakelse i fellesskapet og opplevelse av tilhørighet. Lek, særlig fysisk aktiv lek, blir ofte knyttet til uttrykk for glede og tilfredshet, som tolkes som trivsel.

Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barn opplever høy grad av trivsel?

De nordiske primærstudiene identifiserte en rekke faktorer som fremmer barns trivsel i barnehagen, kategorisert i seks grupper:

- Relasjoner og samspill: Gode relasjoner mellom barn og ansatte, og mellom barna selv, er avgjørende for trivsel. Empati fra jevnaldrende og støtte fra voksne i lek og sosiale forhandlinger bidrar til trivsel.
- Lek: Selvbestemt lek, fysisk aktiv lek, og muligheter for variert lek er sterkt forbundet med trivsel og engasjement.
- Medvirkning og autonomi: Å bli hørt og tatt hensyn til, ha mulighet til innflytelse og oppleve autonomi i hverdagsaktiviteter fremmer trivsel.
- Fysisk miljø: Et stimulerende og tilpasset fysisk miljø, både inne og ute, med tilgang til varierte leker og utstyr, bidrar til trivsel. Reduksjon av støy kan også ha en positiv effekt.
- Personalets kompetanse og engasjement: Ansatte som er sensitive, tilstedeværende, viser varme og omsorg, og som tar seg tid til å se og lytte til barna, er essensielt for barns trivsel.
- Barnegruppens sammensetning og størrelse: Mindre barnegrupper kan gi flere muligheter for uforstyrret lek og bedre interaksjoner. Barnegruppens sammensetning og det fysiske miljøet påvirker hvordan personalet opplever gruppestørrelsen.

Det ble også funnet at gode relasjoner mellom barnehagepersonalet og foreldrene er viktig for barns trivsel.

Sammenfatning og implikasjoner

Denne kunnskapsoversikten understreker at barns trivsel er et komplekst og flerdimensjonalt fenomen som er av økende interesse i politiske, sosiale og pedagogiske sammenhenger. Til tross for dette er det fortsatt begrenset forskning som inngående undersøker barns egne perspektiver på trivsel, både internasjonalt og i Norden.

Implikasjoner for praksis:

- Barnehagen bør sikre rike og varierte muligheter for selvbestemt lek der barn kan oppleve fellesskap og danne vennskap.
- Det er viktig å lytte til barns egne perspektiver og legge til rette for medvirkning i hverdagen.
- Personalet må ha gode observasjonsferdigheter og dele kunnskap om barns behov og interesser.
- Trivsel bør være et gjennomgående tema i profesjons- og organisasjonsutvikling.
- Samarbeid med foreldre og foresatte er viktig for å sikre barns trivsel.
- Et høyt kvalifisert og engasjert personale som viser varme og omsorg er en grunnleggende forutsetning for barns trivsel.

Implikasjoner for videre forskning:

- Mer oppmerksomhet bør rettes mot selve konseptet, forståelsen og operasjonaliseringen av barns trivsel.
- Flere studier bør bruke barn som informanter for å undersøke deres trivsel.
- Samarbeidet med foreldre bør undersøkes nærmere som en forutsetning for barns trivsel.
- Forskning på god praksis i barnehager der barn trives i høy grad kan bidra til bedre forståelse av fremmende faktorer.

Denne kunnskapsoversikten vil danne et viktig grunnlag for de videre delstudiene i prosjektet "Barns trivsel i barnehagen". Resultatene og innsiktene fra denne rapporten vil bli brukt i dataanalysen og diskusjonen av funn i de kommende arbeidspakkene, samt i formidlingen av kunnskap til praksisfeltet.

Innhold

Innledning.....	1
Barns trivsel i barnehagen - en første innramming	2
Teoretiske og konseptuelle perspektiver på trivsel (Subjective well-being)	5
Barns opplevelse og forståelse av trivsel.....	8
Personalets og foreldres forståelse av barnas trivsel i barnehagen.....	13
Forskningsspørsmål	16
Del I: Internasjonale kunnskapsoversikter om barns trivsel i barnehagen	17
Metode	17
Funn	20
Del II: Nordiske primærstudier	33
Metode	33
Funn	36
Sammenfatning og implikasjoner.....	76
Forståelse og operasjonalisering av barns trivsel i studiene	76
Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?.....	79
Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barn opplever høy grad av trivsel?	82
Implikasjoner for praksis	86
Implikasjoner for forskning	88
Referanser.....	90
Vedlegg	100
Vedlegg 1: Søkestreng for internasjonale kunnskapsoversikter	100
Vedlegg 2: Søkestreng for nordiske primærstudier	100
Vedlegg 3: Opprinnelsesland og publiseringstidspunkt for nordiske primærstudier	101

Innledning

Høsten 2023 lyste Utdanningsdirektoratet (UDIR) ut oppdraget *Forskning på barns trivsel i barnehagen*. Læringsmiljøsenteret ved Universitetet i Stavanger ble tildelt oppdraget.

Prosjektet skal gi ny og bedre kunnskap om barns trivsel i barnehagen, deres subjektive opplevelse av egen barnehagehverdag, og om barnehagemiljøet. Barnas eget perspektiv på disse spørsmålene står sentralt i prosjektet. Besvarelsen av følgende tre forskningsspørsmål ligger til grunn for prosjektet:

- 1) Hvordan opplever barna sin egen barnehagehverdag?
- 2) Hvordan blir trivsel opplevd og forstått av barna selv?
- 3) Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?

Det er fem delstudier (arbeidspakke 1-5) som skal bidra til å besvare disse spørsmålene:

AP1: Kunnskapsoversikt – Hva sier forskning?

AP2: Case studier (observasjoner og barn/ansatte/foreldre-intervjuer) i utvalgte barnehager – Hvordan beskriver og opplever barn hverdagen og trivsel i barnehagen og hva kjennetegner barnehagemiljø med høy grad av trivsel?

AP3: Mulighetsstudie – Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan kan barns trivsel undersøkes i barnehagehverdagen som del av det rutinemessige kvalitetsarbeidet?

AP4: Sammenhengsstudie – Hvordan er barns trivsel relatert til kjennetegn ved dem (kjønn, innvandrersstatus og sosioøkonomisk bakgrunn) og til barnehagelærerens trivsel og jobbtilfredshet og til deres opplevelse av kvaliteten på relasjon til barna?

AP5: Trivsel over tid og kontekst – Hvordan rapporterer de eldste barna (3-5 år) i barnehagen deres trivsel her og nå, i ulike kontekster (aktiviteter) og fra dag til dag?

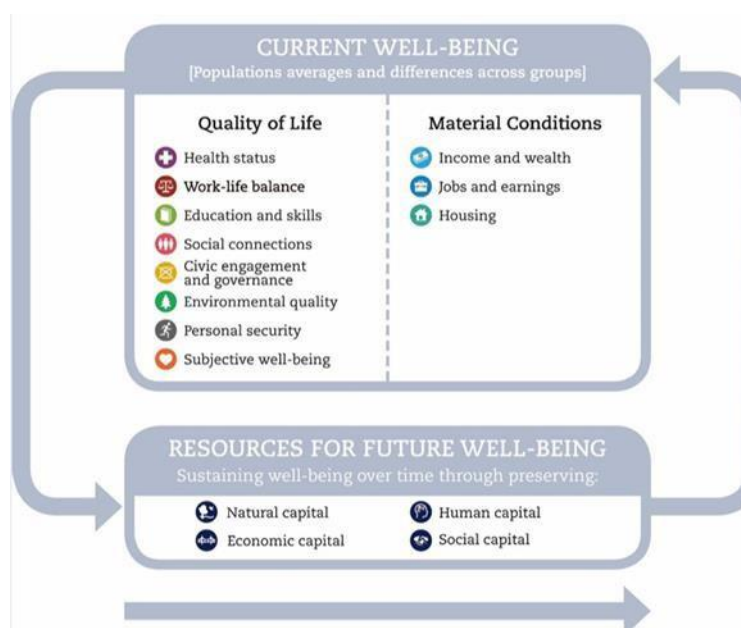
Denne rapporten omhandler arbeidspakke 1, kunnskapsoversikt, som ble gjennomført i første fasen av prosjektet blant annet for å kunne informere de andre arbeidspakkene med tanke på oppdatert og forskningsbasert kunnskap.

Barns trivsel i barnehagen - en første innramming

Interessen for barns trivsel¹ (well-being) har ifølge Mashford-Scott, Church og Tayler (2012) økt jevnt og trutt, både i politiske, sosiale og pedagogiske sammenhenger. Likevel er det motstridende perspektiver på hva trivsel faktisk er og hvordan det kan operasjonaliseres, måles og fremmes i praksis. Også Casas (2019) og Stoecklin (2021) henviser til en markant økning i antallet vitenskapelige publikasjoner om barns subjektive trivsel siden begynnelsen av 2000-tallet. Et fremtredende trekk ved nyere forskning er at den retter oppmerksomheten både på makronivå (befolkningsnivå) og mikronivå (individnivå). Flere bidrag (Puroila, mfl., 2014; Stoecklin, 2021) påpeker at kvantitative perspektiver, som er basert på forhåndsdefinerte begreper og kategorier, dominerer forskning på trivsel. Denne brede forståelsen av «well-being» har et mye større innhold enn trivsel, men inneholder subjective well-being som en (viktig) faktor. Flere store internasjonale studier (OECD 2011; UNICEF 2013) om barns trivsel er basert på standardiserte spørreundersøkelser med den primære hensikten å kunne sammenligne ulikheter i «levestandardene», dvs. tegne et bilde av variasjoner i livsbetingelser.

Rådet for Den Europeiske Unionen slår fast at Early Childhood Education and Care (ECEC) spiller en nøkkelrolle i barns liv ved å bygge et grunnlag for trivsel, kompetanseutvikling på høyere nivå og pedagogisk suksess (Council of the European Union, 2019, lit. 2). OECDs (2017) konseptuelle rammeverk (se figur 1) tydeliggjør det brede og komplekse feltet som begrepet «well-being» spenner over. Rammeverket illustrerer konseptualiseringen av well-being slik den ligger til grunn for særlig økonomisk litteratur med vekt på politikkutforming. Modellen omfatter mange flere forhold enn det som vanligvis legges inn i forståelsen av barns trivsel i barnehagen, som i vesentlig grad sikter mot den subjektive opplevelsedimensjon. I OECDs rammeverk er «subjective well-being» én av åtte dimensjoner som inngår i den overordnede kategorien livskvalitet. Sammen med materielle ressurser danner disse dimensjonene en makro-forståelse av aktuell trivsel, altså trivsel her og nå.

¹ Der det ikke kan oppstå misforståelse bruker vi begrepet «trivsel» når vi omtaler engelskspråklig litteratur som anvender begrepet «Subjective well-being». Der det er fare for misforståelser bruker vi de engelske begrepene.

Figur 1. The OECD conceptual framework of well-being (Exton & Shinwell, 2018, s. 8)

Med referanse til Diener, Tamir og Scollon (2006) definerer OECD (2013, s. 10, vår oversettelse) subjective well-being som «Gode mentale tilstander, inkludert alle de ulike evalueringene, positive og negative, som mennesker gjør av livene sine, og de affektive reaksjonene mennesker har på sine opplevelser»¹. Denne definisjonen omfatter både en kognitiv del (evalueringer) og en følelsesmessig del (effektive reaksjoner). Dette perspektivet fremkommer også i det konseptuelle rammeverk for trivsel av Lewis (2019, s. 301; se figur 2 i denne rapporten), der psykologi sees på som disiplinen der subjektiv og objektiv well-being kan føres sammen. Innen de økonomiske diskursene har både individuelle evner og ferdigheter (Sen, 1999), samt mer relasjonelle og samfunnsmessige aspekter (Ben-Arieh & Frønes 2011), blitt mer fremtredende.

Wortham mfl. (2020) konkluderer med at enhver helhetlig tilnærming til trivsel bør gjøre rede for fire nøkkelspørsmål som vil fange opp viktige forskjeller mellom ulike tilnærminger:

- (1) Hvilke domener (intellektuell, moralsk, emosjonell, relasjonell, åndelig, fysisk, etc.) sikter tilnærmingen til? Er den helhetlig, med vekt på integrasjon på tvers av dimensjoner?
- (2) Hvordan vurderes forholdet mellom individuell utvikling og sosial endring? Hvordan vektlegges disse to endringsprosessene?

¹ «Good mental states, including all of the various evaluations, positive and negative, that people make of their lives and the affective reactions of people to their experiences.»

- (3) Hvordan behandles instrumentelle mål, som f.eks. økonomisk utvikling eller lykke, og hvordan forstås iboende [intrinsic] mål?
- (4) Hvordan er sammenhengen med hensikten med livet, med spørsmålet om individers roller i en bredere moralsk kontekst?

I lys av problemstillingene for denne kunnskapsoversikten kan de fire nøkkelspørsmålene besvares som følger: (1) Prosjektet sikter mot barns subjektive opplevelse, som omfatter både emosjonelle og relasjonelle forhold, men berører også i noen grad moralske, intellektuelle og fysiske dimensjoner, ettersom alle dimensjonene vil påvirke barns opplevelse av barnehagehverdagen. (2) Både individuell utvikling og sosial endring inngår i prosjektet, da det undersøkes endringer i barns trivsel og betydningen av ulike sosiale, organisatoriske og fysiske betingelser over tid. (3) Instrumentelle mål vil inngå i kunnskapsoversikten, avhengig av hvordan ulike studier har forholdt seg til slike mål, og ved at det vektlegges både personalets og barns iboende mål i studien. (4) Det er særlig barns og personalets roller i en bredere moralsk kontekst (f.eks. barnesyn, verdier for det pedagogiske arbeidet, profesjonsforståelsen av de ansatte) som kan relateres til det fjerde nøkkelspørsmålet.

Teoretiske og konseptuelle perspektiver på trivsel (Subjective well-being)

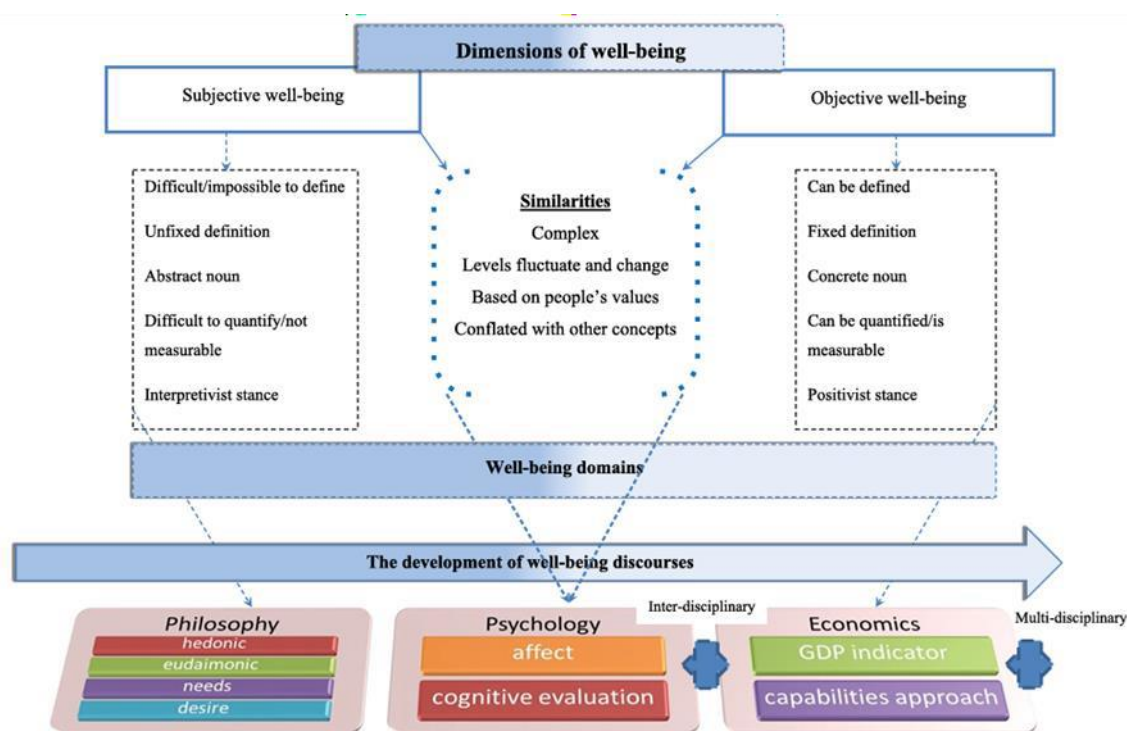
Morrow og Mayall (2009, s. 221) omtaler trivsel som et «gjørmete» [muddy]] begrep, fordi det ofte brukes synonymt med andre positive følelsesbegrep, som glede, livstilfredshet, livskvalitet, emosjonell intelligens og god mental helse. Det er altså en utfordring å slå fast hva som inngår i trivsel og hvilke andre konsepter trivsel kan være en del av.

I dag finnes det en rekke modeller for hvordan trivsel kan forstås og de fremhever ulike domener som konstituerer trivsel. For eksempel konseptualiserer Dodge mfl. (2012) trivsel som en likevektsmodell som omfatter psykologiske, sosiale og fysiske domener, samt ressurser og utfordringer. Basert på en kunnskapsoversikt identifiserer Pollard og Lee (2003) fem distinkte domener; fysiske, psykologiske, kognitive, sosiale og økonomiske, mens McNaughts (2011) rammeverk bygger på forskjeller og samspillet mellom sosiale, samfunnsmessige, familiære og individuelle domener. I en studie som er spesifikt rettet mot barn under åtte år sin trivsel, går Fauth og Thompson (2009) ut fra fire domener, en fysisk, en mental, emosjonell og sosial, en kognitiv og språklig, og en som betegnes som tro.

Amerijckx og Humblets (2014) identifiserer fem hovedakser som kjennetegner studier av barns trivsel; (1) negative indikatorer på barns trivsel, (2) signifikante forskjeller mellom voksnes (objektive) og barns (subjektive) perspektiver, (3) forskjeller mellom hedonistiske (opplevd og subjektiv trivsel) og eudaimoniske (psykososial funksjon, selvbylde, prestasjoner) aspekter ved trivsel, (4) karakteristika ved trivsel (hvor hovedvekten av studiene ser på materielle snarere enn åndelige aspekter) og (5) forskning på individer eller familier. Amerijckx og Humblets konkluderer i sin litteraturgjennomgang med at forskningen i overveiende grad har vært rettet mot en pol i aksene: «De negative, eudaimoniske, objektive, materielle og individuelle tilnærmingene til barns trivsel dominerer over de positive, hedoniske, subjektive, åndelige og kollektive dimensjonene» (s. 411, vår oversettelse). I dette perspektivet posisjonerer vi vårt prosjekt nærmere den positive, subjektive, ikke-materielle polen av dimensjonene, mens vi ikke kan posisjonere prosjektet nærmere en av polene når det gjelder den hedonistiske/eudaimoniske og den individuelle/kollektive dimensjonen.

Lewis (2019) argumenterer for en flerfaglig tilnærming til trivsel og understreker kompleksiteten i begrepet, som har diskursive røtter både fra filosofien, psykologien og økonomifaget. Hun påpeker at trivsel er underteoretisert når det gjelder barn, noe som ha sammenheng med at

begrepet ble utviklet i en tid hvor barndom ikke ble ansett som en distinkt livsfase. Lewis (2019) utforsker ulike dimensjoner, domener og diskurser knyttet til trivselsbegrep og foreslår et konseptuelt rammeverk (se figur 2). De to vanligste dimensjonene av begrepet er *subjectiv* og *objectiv well-being*. Den objektive dimensjonen har en fastlagt betydning og kan måles og kvantifiseres, mens den subjektive dimensjonen, ifølge Lewis, er mer abstrakt og flytende, og anses som kulturelt og sosialt konstruert, og knyttet til hva som til enhver tid regnes som «et godt liv». Lewis (2019) skiller videre mellom filosofiske, psykologiske og økonomiske diskurser. Med utgangspunktet i filosofiske perspektiver som strekker seg tilbake til Aristippos fra Kyrene, Platon og Aristoteles, presenterer Lewis fire aktuelle forståelser av trivsel innen filosofien; 1) hedonisme (opplevelse av glede og tilfredshet), 2) eudaimonisme (fungering og utvikling, autonomi, selvrealisering, opplevelse av mål og mening, det å leve ut sitt fulle potensial), 3) behovsbasert forståelse (helse, materielle ressurser, frihet) og 4) begjær basert forståelse (tilfredsstillelse av ønsker og begjær). Figur 2 sammenfatter Lewis' konseptualisering av trivsel (well-being).

Figur 2. Konseptuelt rammeverk for trivsel (Lewis, 2019, s. 301)

Etter en gjennomgang av forskning spesifikt på barns trivsel, konkluderer hun med at selv om feltet er underteoretisert, er det ikke nødvendigvis behov for en egen teori for å forstå og forklare barns trivsel. I motsetning til Lewis mener Street (2021) at det er behov for et teoretisk rammeverk som er rettet spesifikt mot barn og foreslår følgende (se tabell 1).

Tabell 1. Et teoretisk rammeverk for barns trivsel (Street, 2021, s. 219)

Table 1. A theoretical framework of child well-being.

Theoretical orientation	Focus on...	Conceptualisation of children as...	Social constructions of children mainly as...	Key concepts privileged	Concept dimension emphasised	Principal approach to measurement
Primary Goods Theory	Means	Every child	Vulnerable only Tabula rasa	Becomings Havings	Individual/Self defining Distribution of resources to provide equal means to become	Quantitative Comparative
Capability Theory	Ends	Unique	Vulnerable only Tabula rasa Future adults	Beings & Doings (Functionings) Becomings (Capabilities) Havings	Individual unit of moral concern Self-defining Distribution of resources according to self-defined goals that people value and have reason to value	Quantitative Evaluative
Relational well-being	Ends	Social and collective	Capable social actors	Belonging	Mutuality of beings and doings Interdependent with others and temporal & spatial context	Qualitative Interpretivist

Hennes integrative rammeverk bygger på distributive og relasjonelle tilnærminger til trivsel. Når det gjelder de distributive tilnærmingene skiller hun mellom teorien om primære goder og kapabilitetsteori, som begge reflekterer ulike tilnærminger til fordeling og tilgjengelighet av ressurser. Den relasjonelle tilnærmingen representerer et kollektivt og sosialt perspektiv, og setter søkelys på den iboende betydningen av tilhørighet i trivselsprosesser. I Streets modell blir det tydelig hvordan ulike tilnærminger til og forståelser av trivsel henger sammen med ulike konseptualiseringer av det individuelle eller det relasjonelle barnet, synet på barn, hvilke konsepter som er fremtredende og hva som kjennetegner de ulike tilnærmingene i et forskningsmetodisk perspektiv.

Vi har ikke tatt stilling til om vi ser behov for en spesifikk barneorientert konseptualisering av trivsel. På den ene siden har barnehagebarn et begrenset avgjørelses- og handlingsrom, for eksempel får de aller fleste barn ikke anledning til å bestemme eller påvirke om eller i hvilken barnehage de vil være, altså hvor og hvordan de vil tilbringe deres hverdag. På den andre siden har barn rettigheter til medvirkning og innflytelse på alle aspekter ved deres hverdag, som uttrykt i barnekonvensjonene. Dette setter barn uten tvil i en særskilt posisjon. Disse forskjellene mellom barn og voksne vil kunne påvirke deres trivsel, men om det derfor kreves alternative teoretiske konseptualiseringer er vanskelig å avgjøre. Etter vår vurdering kan Street sine tre teoretiske orienteringer også anvendes for voksne, mens Lewis sitt konseptuelle rammeverk på sin side også kan brukes med tanke på barn.

Når denne kunnskapsoversikten skal plasseres i det komplekse bildet av hvordan barns

trivsel kan forstås, så er det i retning av et psykologisk perspektiv. De psykologiske diskursene bygger tradisjonelt på en eudaimonisk forståelse, med betydelig innslag av nyere utvikling innen psykologien, som kan sammenfattes under betegnelsen «positiv psykologi». Her fremstår Seligmans (2011) PERMA-modell som særlig relevant. Akronymet PERMA står for **P**ositive følelser, **E**ngasjement, **R**elasjoner, **M**ening og **A**ccomplishment» (prestasjoner, mestring). Denne modellen var også utgangspunktet for Norrish mfl. (2013) i utviklingen av et anvendt rammeverk for positiv utdanning [education], hvor modellen har blitt utvidet med en sjette dimensjon, positiv Helse og omtalt som PERMA (H). De seks dimensjonene beskrives som aspekter av trivsel. Selv om vi i utgangspunktet posisjonerer oss nær en slik forståelse, vil vi i denne studien ikke utelukke andre aspekter ved og perspektiver på barns trivsel, nettopp fordi denne kunnskapsoversikten vil omfavne og referere til ulike studier og tilnærminger og hvordan disse plasserer seg i det konseptuelle landskapet. I diskusjon av funnene vil vårt psykologiske utgangspunkt likevel komme til uttrykk og bli brukt i vurdering av funnene.

Barns opplevelse og forståelse av trivsel

I følge Stoecklin (2021) er det internasjonalt fortsatt kun få studier som undersøker trivsel i barns eget perspektiv, det vil si hvordan barn selv opplever og forstår trivsel. Han understreker nødvendigheten av å studere trivsel i et kvalitativt og sosialantropologisk perspektiv, for å få tak i den sosiale og kulturelle variasjonen i barns begreper om trivsel, noe som ofte blir ansett som selvevident.

Cooke mfl. (2019) hevder at det å forske på trivsel i lokale kontekster og ta hensyn til de yngste barns subjektive forståelse og opplevelse av trivsel innenfor spesifikke felt, som for eksempel barnehage, krever i større grad kvalitative forskningsmetodiske tilnærminger som for eksempel observasjoner, intervjuer eller fokusgrupper. Kvalitative data vil, ifølge Stoecklin (2021), kunne bidra til å revidere og fornye teorier om trivsel og åpne for en bredere teoretiske tilnærminger og gjennom dette bidra til en bedre forståelse av barns egne, subjektive oppfatninger og opplevelser.

Fane mfl. (2016) finner i en systematisk gjennomgang av litteraturen at det er begrenset forskning som inkluderer barns egne perspektiver på helse og trivsel. De få studiene som inkluderer barns stemmer understreker viktigheten av å forstå og ta hensyn til barns egne opplevelser og synspunkter. Selv om det siden 2005 kan observeres et langsomt skifte fra å

anse barn som objekter for forskning til i større grad å anerkjenne dem som aktive deltakere, hevder Fane mfl. (2020), at det fortsatt eksisterer et betydelig kunnskapshull i forskningen på barnas trivsel, særlig for barn under seks år. Mulige årsaker til dette er ifølge forfatterne at (1) disse barna mangler nødvendige kognitive og språklige ferdigheter, (2) datainnsamling blant de yngste barna generelt er utfordrende, og (3) indirekte målinger, for eksempel gjennom vurderinger fra ansatte eller foreldre, uansett er nødvendige på grunn av barnas manglende utvikling og modenhet. Mens mye av forskningen på trivsel i barnehagen tar i bruk andre (indirekte) indikatorer, er det så langt få studier som undersøker hvorvidt disse indikatorene faktisk er i tråd med barnas egne perspektiver på trivsel. I tillegg påpeker forfatterne at det ikke foreligger noen allmenn akseptert definisjon av barns trivsel som det hersker enighet om i forskningsfeltet, til tross for at det er bred enighet om viktigheten av å måle og vurdere trivsel.

Den dominerende tilnærmingen til barns trivsel tar utgangspunkt i indikatorer, domener eller dimensjoner som helse, sikkerhet, opplevelse av kjærlighet og glede, gode sosiale relasjoner, muligheter for læring og utvikling, og grunnleggende materielle og økonomiske livsvilkår.

Utelatelsen av barnas egne perspektiver på trivsel har ført til to betydelige bekymringer i litteraturen; (1) uten barnas meningsfulle deltakelse i utviklingen av konstruktene vil ikke disse være validert, og (2) ekskluderingen av barnas egne stemmer er problematisk med hensyn til barns rettigheter. Disse to bekymringene vil bli et sentralt omdreiningspunkt i vår kunnskapsoversikt. Fane mfl. (2020) bruker et medborger-barn-perspektiv i sin deltakende forskning som er basert på observasjoner av og samtaler i 13 fokusgrupper med barn i alderen 3-5 år i åtte barnehager i Australia. Fokusgruppene inkluderte brainstorming, historiefortelling, lek, skuespill, bilder/emojis og sang. Barnehagebarnas oppfatning av trivsel ble så analysert opp mot ulike trivselsrammeverk for å undersøke om deres forståelse er annerledes enn de rådende konseptualiseringene på feltet. I den videre validering av trivselsindikatorene foreslår Fane mfl. ytterlige to indikatorer, muligheter for lek og barns aktørskap eller agens. Det sistnevnte aspektet ligger nokså nært medvirkningsforståelse i norsk barnehagepraksis.

Fane mfl. (2020) identifiserer lek som et kjernebegrep for å forstå barns trivsel, og de skiller mellom frilek, vokseninitiert og instrumentell lek. Frileken er utelukkende på barnas premisser og initiert av dem, mens den vokseninitierte og instrumentelle leken i stor grad er på voksnes premisser og/eller blir igangsatt med hensyn til læring. Analysene viser at frilek er

tettest forbundet med trivsel, men også at vokseninitiert lek har betydning for trivselen, fordi barna opplever glede ved å mestre og å delta. Videre konstateres at den instrumentelle leken, som særlig brukes til å vurdere barna, ikke oppfattes som lek av barna.

Når det gjelder aktørskap, understøtter studien til Fane mfl. (2020) tidligere forskning som har vist at barn trives når de inkluderes som kompetente sosiale aktører i beslutninger som vedgår dem. Samtidig har de en forståelse for at de fortsatt er barn og at disse beslutningene skjer i forhandling med rammer satt av voksne. Aktørskap blir hyppig adressert i forbindelse med *mistrivsel*, i den forstand at mangel på opplevd aktørskap og innflytelse svekker barns trivsel. Forfatterens konklusjon er dermed at indikatorene utviklet av forskere ser ut til å være meningsfulle for og anvendelige i analyser av barns erfaringer og trivsel, men at det er gode grunner til å i fremtidig forskning også inkludere lek og aktørskap. Aktørskap er også identifisert som en sentral faktor i studier av voksnes trivsel. Funnene til Flane mfl. (2020) er i tråd med funn i norske studier, der lek og medvirkning har blitt identifisert som sentrale faktorer for barns trivsel (Bratterud, Sandseter og Seland, 2012; Seland mfl., 2015).

Moreira mfl. (2021) undersøkte sammenhengene mellom barns subjektive trivsel, relasjoner til jevnaldrende og motstandsdyktighet (resiliens). De gikk gjennom forskningslitteraturen som inkluderer 14 vitenskapelige artikler, hvor flertallet er empiriske studier med et kvantitativt design av elever i grunnskolealderen. I denne studien blir subjektiv trivsel forstått som et flerdimensjonalt begrep som omfatter både negative og positive følelser og kognitive elementer knyttet til tilfredshet med livet. Moreira mfl. (2021) påpeker at, mens det foreligger en rekke studier av voksnes subjektive trivsel, finnes det langt færre som retter oppmerksomheten mot barns trivsel. En årsak til dette kan være at slike studier vil kreve at barns perspektiv innlemmes, og at barn blir sett, lyttet til og forstått som et aktivt og deltakende subjekt og ikke et passivt forskningsobjekt.

Forskningen viser, ifølge Moreira mfl. (2021), at relasjoner til jevnaldrende er utslagsgivende for barns helsefremmende utvikling, fordi disse relasjonene har sterk innflytelse på hvordan barna ser på seg selv og på deres trivsel. Motstandsdyktighet blir videre ansett som en positiv indikator på mental helse og dennes sammenheng med livstilfredshet og subjektiv trivsel. Videre har både individuelle og kontekstuelle aspekter ved motstandsdyktighet, for eksempel selvtillit og positivt foreldreskap, påvirkning på barnas subjektive trivsel. Gjennomgangen viser også behovet for å inkludere barnas perspektiv, fordi dette gir mer innsikt i både risiko- og beskyttelsesfaktorer i deres liv. Moreira mfl. (2021) konkluderer dermed med at gode relasjoner til jevnaldrende er en

prediktor for både subjektiv trivsel og motstandsdyktighet. Videre påpeker de en mangel på forskning med kvalitativt design som inkluderer barns perspektiv på trivsel.

Cooke mfl. (2019) tar utgangspunkt i at både politikere og forskere den senere tiden har fattet interesse for barns trivsel i barnehagen, og at det tilsynelatende er stor enighet om at barns trivsel er en sentral faktor i barnehagekvalitet. Samtidig så er det mange ulike tilnærminger til hvordan barns trivsel bør konseptualiseres. Ifølge Cooke mfl. (2019) finner man to hovedpilarer i litteraturen på feltet når det gjelder konseptualisering av barns trivsel. For det første er det indikatorer for barns generelle trivsel, med hovedstrømninger knyttet til barns utvikling, barns rettigheter og muligens en økende tendens knyttet til barns subjektive trivsel i lys av livstilfredshet. For det andre er det hvordan barnehagekonteksten påvirker barns trivsel, både når det gjelder hvilken påvirkning barnehagen har på barnas fysiske og psykiske utvikling (blant annet sosioemosjonelle, kognitive og språklige ferdigheter), og hvordan barna selv opplever barnehagen som en omsorgskontekst. De fleste av disse studiene spør barna om hva som gjør dem glade og hva de liker eller ikke liker ved barnehagen. Cooke mfl. (2019) trekker også fram en norsk spørreundersøkelse som har spurt barn om deres tilfredshet ved en rekke ulike forhold ved barnehagen, som for eksempel om de liker den og om de har det gøy der (Sandseter & Seland, 2016).

Cooke mfl. (2019) konkluderer med at studiene gjennomgående viser at barn liker å ha flere lekekamerater, et stort utvalg av leker og apparater og muligheten til å utøve en viss autonomi i lek. Videre viser studiene at barna misliker regler som begrenser deres atferd, og at de er tilbøyelige til å bryte dem. I sin studie intervjuet Cooke mfl. (2019) 15 barn i alderen 4-12 år, ved å bruke deltakende og visuelle barnesentrerte metoder for datainnsamling, som tegnedagbok og foto. Både barn og foreldre ble intervjuet i hjemmene deres, og foreldreintervjuene skulle også bidra til å kontekstualisere hvert enkelt barns erfaringer med og etablere en forståelse av foreldrenes tilknytning til arbeidslivet. Inspirert av Allardt (1989) kunne funnene kategoriseres gjennom tre dimensjoner, det å ha (materielle goder – hva jeg (ikke) liker å ha, hva jeg skulle ønske jeg hadde), å elske (samhörighet – hvem passer på meg, hvem leker jeg med) og å være (selvrealisering – hva liker jeg (ikke) å gjøre).

Et av hovedfunnene til Cooke mfl. (2019) er at barns trivsel i barnehagen er påvirket av graden av autonomi de opplever knyttet til for eksempel å være ute og at barn sammenlignet graden av autonomi de opplevde i barnehagen og hjemme. Selv om opplevd autonomi var viktig, fant de at barns trivsel også er avhengig av at de opplever tydelige, meningsfulle og

rettferdige regler, og at de kjenner til og forstår begrunnelsene for reglene. Funnene indikerer også at barnas opplevelse av trivsel i barnehagen er farget av relasjonen de har til sine foreldre. Barna anser foreldrene som de primære omsorgspersonene og foretrekker å bruke mest mulig tid sammen med dem, mens enkelte barn uttrykker forståelse for at det er foreldrenes lønnsarbeid som setter dem i stand til å utøve materiell omsorg.

Visnjic, Jevtic og Visković (2021) fant for en gruppe femåringer i barnehagen at barn vurderer sosiale forhold som viktigst for deres trivsel og at de i stor grad forbinder trivsel med sosiale leksituasjoner. Barnas ytringer vitnet om at deres subjektive trivsel i vesentlig grad er bestemt gjennom sosiale aktiviteter og hendelser som gjør dem glade. Det er i mindre grad deres selvtilfredshet eller subjektive opplevelse av å «ha det bra» som konstituerer deres trivsel, men heller gode interaksjoner og samspill, mestring og læring samt det som omtales som kreative og konstruktive handlinger. Resultatene bekrefter forskernes hypotese om at voksne og barn konseptualiserer trivsel på nokså ulike måter. Tilsvarende funn ble rapportert av Moore og Lynch (2017) der barna (6-8 år) oppfattet sin deltakelse i lystbetonte aktiviteter, særlig lek, som viktigst for deres trivsel. I følge disse forskerne har sosiale og fysiske forutsetninger for lek og relasjoner til både mennesker og dyr vist seg å være tette knyttet til barns konseptualisering av trivsel.

Sammenfattende kan det reises spørsmål om den tydelige sosiale orientering av trivsel i barnehagealderen som barn selv gir uttrykk for, til en viss grad modererer betydningen av individualpsykologiske konsepter for denne aldersgruppen. For eksempel viser en nyere scoping review fra Campbell og Løkken (2023) at det finnes kun få empiriske funn som indikerer en positiv sammenheng mellom barns trivsel i barnehagen og psykologiske konsepter som optimisme, veksttankegang (growth mindsets) og positiv psykologi generelt. Ifølge Campbell og Løkken (2023) bør det imidlertid tas hensyn til at det er få studier som har undersøkt disse sammenhengene empirisk. Den foreliggende forskningen kan dermed, i tråd med Lippman mfl. (2011, s. 424), tolkes dithen at mellommenneskelige relasjoner tilsynelatende er den viktigste enkeltfaktor med betydning for barns trivsel.

Personalets og foreldres forståelse av barnas trivsel i barnehagen

Med *personalet* sikter vi her til alle *ansatte* i en barnehage, uansett utdanningsbakgrunn eller stilling. Når spesifikke ansattgrupper omtales, så brukes betegnelsene styrer, pedagogisk leder, barnehagelærer, fagarbeider eller assistent. Når vi bruker begrepet *voksne* så innbefatter det både personalet, foreldre og foresatte. Vår litteraturgjennomgang har også frembrakt studier av voksnes vurdering av og perspektiver på barns trivsel i barnehagen. Siden voksne er signifikante andre for barn i barnehagealderen, og fordi det finnes studier som tyder på at barns egen opplevelse av trivsel kan være farget av de voksne, spesielt foreldrene og foresatte, inkluderer vi også slike studier hvis de kan bidra med svar på forskningsspørsmålene for denne kunnskapsoversikten.

I en spørreundersøkelse i 25 barnehager, undersøkte Bjørgen og Moe (2021) hvordan ansatte vurderer ulike faktorerets betydning for trivselen til barnehagebarn i alderen 3-6 år, og hvordan barnehageansatte legger til rette for barnas trivsel. I studien tas det utgangspunkt i oversiktsartikkelen til Pollard og Lee (2003) som identifiserte fem forhold med betydning for barns trivsel; fysiske, psykologiske, kognitive, sosiale og økonomiske forhold. Bjørgen og Moe viser også til Leavers (2005) påstand om at trivsel er relatert til fysiske, sosiale og emosjonelle behov, i tillegg til behovene for opplevelse av trygghet og anerkjennelse. Med referanse til Koch (2016, 2018) og Leavers (2005) henviser Bjørgen og Moe til at voksnes observasjoner er en mulig tilgang for barnehageansatte til å vurdere barns trivsel.

Bjørgen og Moe (2021, s. 57) går ut ifra at foreliggende forskning «bekrefter at barns trivsel i barnehagen kan settes i sammenheng med ansatte som tar seg tid til å se og lytte til barna, til interaksjon og responser slik at barna føler seg trygge og blir anerkjent som sosiale aktører i barnehagen». Dette kommer i tillegg til andre faktorer som et godt og variert fysisk miljø, som støtter opp om og utfordrer barnas lek og utforskning. Spesielt trekkes det fysiske miljøet fram «som fremmer vennskap og sosiale relasjoner mellom barn og mellom barn og voksne» (Bjørgen & Moe 2021, s. 57). Dessuten åpner det fysiske utemiljøet for variasjon, utfordring, selvbestemmelse og bevegelsesfrihet i forbindelse med barns aktiviteter.

Bjørgen og Moes (2021) studie viser at de fleste ansatte (> 80 %) vurderer psykiske, fysiske og sosiale forhold som svært viktige, mens rundt to av tre (65 %) også anser kognitive forhold knyttet til læring og skoleforberedende aktiviteter, som viktige. Dette forklarer Bjørgen og Moe (2021) med referanse til den hegemoniske barnehagepedagogikken som vektlegger lek,

trygghet og sosiale forhold. De påpeker at kognitive forhold kan skape en usikkerhet blant barnehageansatte knyttet til hva som er til barnas beste, blant annet fordi mange barnehager har begynt å bruke tiden innendørs til slike mer målrettede og hovedsakelig kognitivt orienterte læringsaktiviteter. I disse aktivitetene har barna mindre innflytelse noe som kan påvirke trivselen negativt. De fleste barnehageansatte i studien gir likevel uttrykk for at barns grunnleggende behov for trivsel er godt ivaretatt i deres barnehage. Imidlertid oppgir åtte prosent at behovet for trygghet, sikkerhet og kontinuitet ikke er ivaretatt i deres barnehage. Dette kobles blant annet til høyt sykefravær i barnehagene, som skaper uforutsigbarhet i barnehagemiljøet. Funnene viser videre at ansatte vurderer utemiljøet som bedre tilrettelagt for barnas trivsel enn innemiljøet, som 16 prosent av de ansatte anser som dårlig tilrettelagt for barnas trivsel.

Videre viser undersøkelsen at ansatte med over fem års ansiennitet gir uttrykk for større mestringstro på at de kan ivareta og fremme barnas trivsel og samarbeide godt med familie, nærmiljø og samfunn for å fremme barnas trivsel, sammenlignet med ansatte med kortere ansiennitet. Bjørgen og Moe (2021) finner også at ansatte i offentlige barnehager i større grad mener at trivsel er et mål i den daglige virksomheten enn ansatte i private barnehager. Samlet sett støtter denne studien opp om tidligere forskning som viser at sosiale relasjoner, det å ha venner og lekekamerater, er av stor betydning for barns trivsel og understreker i tillegg viktigheten av det fysiske miljøet.

Bjerklund & Åmot (2023) gjennomførte, i et kulturelt perspektiv, en særlig interessant intervjustudie med syv barnehagelærere i samiske barnehager. De ansatte i disse barnehagene kontekstualiserer sin støtte av barns trivsel ved kontinuerlig å balansere mellom å håndtere mulige konsekvenser av fortidens fornorskning og assimileringssprosesser og å fremheve samisk kultur på en positiv måte. Basert på at rasisme, diskriminering og resiliens er en del av hverdagen for samiske barn, forsøker personalet å styrke barnas positive selvfølelse, og gjenkjennelse og opplevelse av tilhørighet til den samiske kulturen. Samiske barnehager skaper et kulturelt miljø som både gir muligheter og utfordringer for å fremme trivsel, på grunn av eksisterende rasisme og trakassering og fordi barna, foreldre og ansatte både er en del av urfolksminoritet og av majoritetssamfunnet. I tillegg kommer mangfoldet i det samiske samfunnet, noe som medfører at ideer og praksiser for å støtte barns trivsel vil variere mellom ulike samiske områder.

Van Trijp mfl. (2022) har foretatt en komparativ studie av foreldres perspektiv på aspekter ved

barnehagemiljø som fremmer barns trivsel i ni europeiske land. Det ble gjennomført en spørreundersøkelse av foreldre i England, Finland, Tyskland, Hellas, Italia, Nederland, Norge, Polen og Portugal, og artikkelen bygger på en kvalitativ analyse av svarene på tre fritekstsvar. Studien viser at foreldrenes perspektiver i stor grad sammenfaller med etablerte kvalitetskriterier på barnehagefeltet. Spesielt prosesskvalitet, det vil si kvaliteten på interaksjonen mellom barn og mellom barn og ansatte, nevnes av mange foreldre i de fleste land i forbindelse med barns trivsel. Noen færre trekker frem strukturelle aspekter, slik som størrelsen på barnegruppene, antall ansatte per barn, ansattes kompetanse, kommunikasjonsrutiner, tilgang på leke- og læringsmateriell og helse- og sikkerhet. Van Trijp mfl. (2022) finner eksempler på eksplisitte sider ved prosesskvalitet, som hvorvidt barnehageansatte fostrer barnas personlige evner og ferdigheter, og mer implisitte sider, som emosjonell støtte.

I tillegg tyder funnene på at foreldrene til de yngste barna er mer opptatt av omsorg og barnas trivsel her og nå, mens foreldrene til de litt eldre barna fokuserer mer på barnas læring, fremtidige muligheter og trivsel. Når det gjelder strukturelle aspekter ved barnehagemiljøet trekker foreldrene fram de fysiske og materielle forholdene. England er i denne forbindelse et unntak der foreldrene setter søkelys på karakteristika ved barnehageansatte, mens foreldre i Norge, Finland og Tyskland er mest opptatt av barnehagens organisering.

Forskningsspørsmål

Hensikten med denne første arbeidspakken i prosjektet *Barns trivsel i barnehagen* er å skape et forskningsbasert kunnskapsgrunnlag til temaet ved å analysere norske, nordiske og internasjonale studier. I de seinere årene har det blitt gjennomført flere norske forskningsprosjekter der barns trivsel i barnehagen står sentralt, eller har vært et viktig perspektiv i forskningen. Å sammenstille og analysere kunnskapen fra disse prosjektene kan bidra til et mer helhetlig bilde, særlig med tanke på hvilke faktorer som fremmer økt trivsel i barnehagen. En slik kunnskapsoversikt vil være nyttig for den videre forskningen på området, for profesjonsutdanningene og profesjonsutvikling og, ikke minst, kan den støtte barnehagepersonalet i å tilrettelegge barnehagehverdagen på en slik måte at den sikre best mulig trivsel for alle barn.

I første delen av denne rapporten presenterer vi funnene fra internasjonale kunnskapsoversikter (scoping reviews; narrativ reviews; systematic reviews; metaanalyser) som retter seg mot barns trivsel i barnehagen.

I andre delen av rapporten presenterer vi en oversikt over funn fra nyere nordiske primærstudier til temaet.

Denne kartleggingen av forskningslitteraturen sikter mot å besvare to forskningsspørsmål:

1. Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?
2. Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?

Del I: Internasjonale kunnskapsoversikter om barns trivsel i barnehagen

I en første gjennomgang av vitenskapelige databaser viste det seg at det allerede foreligger en rekke kunnskapsoversikter (narrative og systematiske kartlegginger, metaanalyser) av vitenskapelige publikasjoner. Vi ville derfor identifisere og analysere internasjonale kunnskapsoversikter som omhandler barns trivsel i barnehagen, deres opplevelse og forståelse av trivsel og kjennetegn av barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel.

Metode

Dette avsnittet beskriver den metodiske fremgangsmåten som ble fulgt i utarbeidelsen av kunnskapsoversikten om barns trivsel i barnehagen. Avsnittet har som hensikt å redegjøre for de ulike fasene og metodene som er benyttet for å sikre transparens og styrke troverdigheten av funnene. Kunnskapsoppsummeringen består av fire faser, (1) systematisk søk i relevante databaser, (2) screening av tittel, sammendrag og fulltekst for å identifisere relevante studier, (3) koding, og (4) analyse og rapportering.

Litteratursøk

Kartleggingen av internasjonale kunnskapsoversikter som omhandler barns trivsel i barnehagen bygger på systematiske søk i både nasjonale og internasjonale databaser. For å sikre en bredest mulig dekning av tematikken ble det søkt i flere internasjonale databaser. ERIC, Scopus, Academic Search Premier, Web of Science, Medline og PsycINFO ble valgt fordi disse basene inneholder forskning innen pedagogikk, psykologi, helse og samfunnsvitenskap, akademiske disipliner som alle ansees som relevante for temaet. Denne kombinasjonen gir et tverrfaglig og grundig litteratursøk. I tillegg ble det gjennomført søk i den norske basen Oria.

Inklusjonskriterier

Før søkene gjennomføres er det et viktig første steg i arbeidet med en systematisk kunnskapsoppsummering å konkretisere hvilke typer studier som skal inkluderes eller ekskluderes. Inklusjons- og eksklusjonskriterier for publikasjoner som inngår i denne oppsummeringen av internasjonale kunnskapsoversikter er basert på fem kriterier, språk, tema og kontekst, målgruppe, type studier og publiseringstype (se tabell 2). Det er ikke satt begrensninger knyttet til publikasjonsår.

Tabell 2. Inklusjons- og eksklusjonskriterier for internasjonale kunnskapsoversikter om barns trivsel i barnehagen.

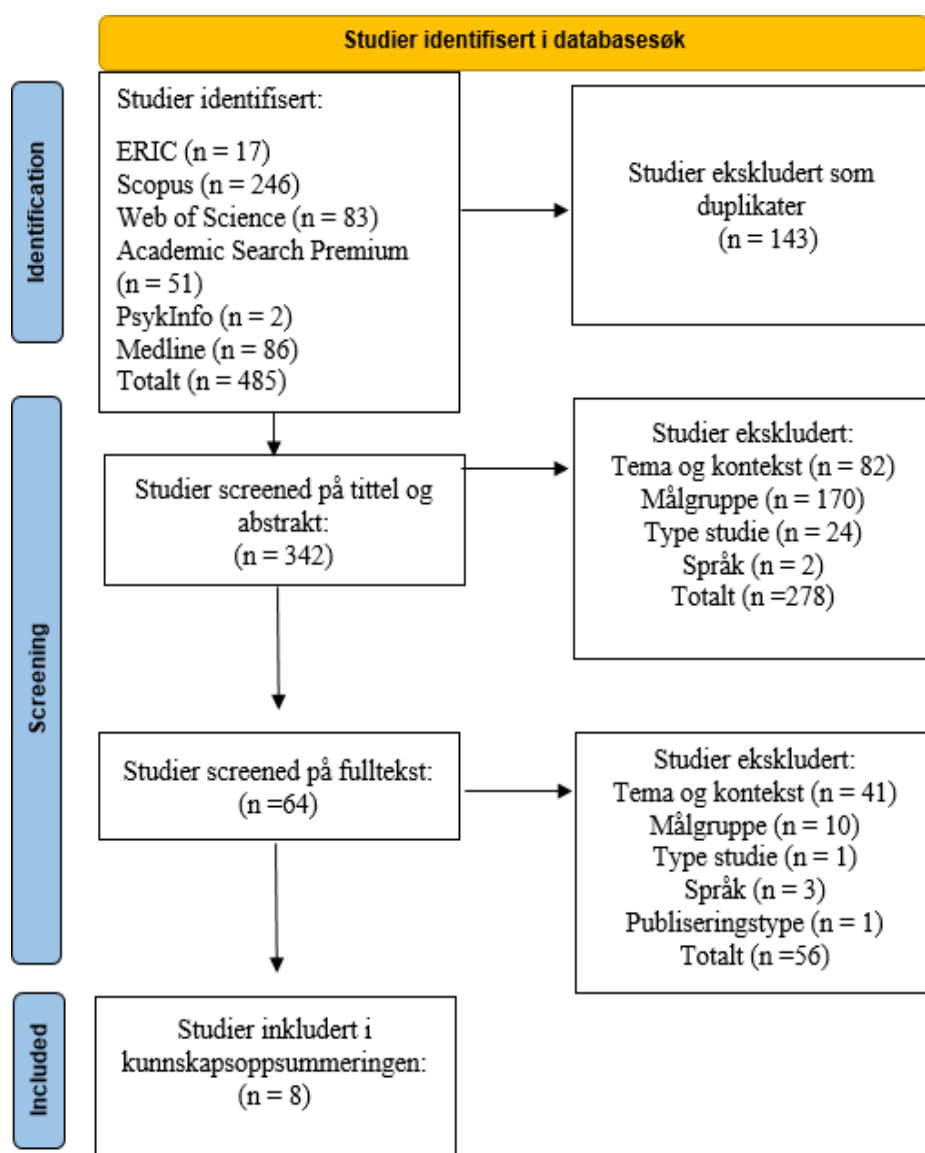
Kriterium	Inkludert	Ekskludert
Språk	Dansk, svensk, norsk, engelsk	Andre språk
Tema og kontekst	Studier rettet mot barns trivsel i barnehagen	Trivsel av ansatte Andre psykososiale aspekter ved barns opplevelser i barnehagen
Målgruppe	Barn i barnehagen (vanligvis barn opp til 7/8 år)	Barn over 7/8 år
Type studier	Systematiske kunnskapsoversikter	Primærstudier
Publiseringstype	Fagfellevurderte studier	Masteroppgaver; grå litteratur; ikke fagfellevurdert;

Screening

Programvaren EPPI-Reviewer Web v.6² (Thomas mfl., 2023) ble brukt til både screening, koding og rapportering av de identifiserte kunnskapsoversiktene.

Totalt ble 485 studier identifisert gjennom systematiske søk i databasene, hvorav 143 ble ekskludert som duplikater. De resterende 342 studiene ble deretter vurdert av to forskere, som uavhengig av hverandre screenet hver studie basert på tittel og sammendrag i henhold til inkluderingskriteriene. Totalt ble 278 studier ekskludert etter screening av tittel og abstrakt. Deretter ble 64 studier screenet i fulltekst av to av forfatterne og 56 av disse ble ekskludert på grunn av at de ikke møtte inklusjonskriteriene. Uenigheter rundt ekskludering i begge screeningfasene ble diskutert mellom forskerne for å komme til enighet. Totalt ble det inkludert åtte studier som omhandler barns subjektive opplevelse av trivsel i barnehagen og som levde opp til de andre inklusjonskriteriene. Disse studiene ble inkludert i den videre data ekstrahering og analysen. Hele prosessen vises sammenfattende i det følgende PRISMA- skjema (figur 3).

² Programmet er utviklet av The Evidence for Policy and Practice Information and Coordinating Centre (EPPI-Centre) ved Institute of Education, University of London.

Figur 3. Oversikt over søke- og inklusjonsprosessen for identifikasjon av internasjonale kunnskapsoversikter (PRISMA flytskjema, Page mfl., 2021)

Koding og dataekstrahering

De åtte identifiserte studiene ble ved hjelp av programmet EPPI-Reviewer Web v.6 (Thomas mfl., 2023) kodet etter forfatter, type kunnskapsoversikt, antall nordiske studier, studiens forskningsspørsmål/fokus, antall studier inkludert, barns alder, definisjon på barns trivsel samt faktorer som hemmer eller fremmer barns trivsel.

Funn

Resultatene presenteres i form av to tabeller, hvor tabell 3 gir en deskriptiv oversikt over de åtte inkluderte kunnskapsoversiktene og tabell 4 sammenfatter funnene med relevans for forskningsspørsmålene i vår kartlegging.

Tabell 3. Oversikt over de åtte identifiserte kunnskapsoversikter

Forfatter År Type kartlegging Tittel	Antall inkluderte studier (Antall nordiske studier)	Alder (år)	Formål Forskningsspørsmål	Definisjon av trivsel
Benoit & Gabola (2021) Systematisk review Effects of Positive Psychology Interventions on the Well-Being of Young Children: A Systematic Literature Review	3 (0)	<6	Hensikten er å undersøke studier som har vist effekt av intervensjoner som bygger på positiv psykologi på små barns trivsel, både i barnehagen eller i familien.	Barns trivsel defineres i tråd med PERMA (H) modellen som refererer til seks forhold: p ositive følelser, e ngasjement, r elasjoner, m ening, m estring (a ccomplishment) og h else. Ifølge denne modellen er trivsel knyttet til at en eller flere av disse dimensjonene er oppfylt.
Campbell & Løkken (2023) Scoping review Inside Out: A Scoping Review on Optimism, Growth Mindsets, and Positive Psychology for Child Well-Being in ECEC.	25 Finland (1)	Ikke oppgitt	Hvilken forskning finnes om betydningen av optimisme, veksttankegang og positiv psykologi for barns trivsel i barnehagen?	Trivsel er et mangefasettert begrep som omfatter ulike aspekter ved sosial og emosjonell utvikling i tidlig barndom. Trivsel omfatter positive følelser, engasjement, omsorgsfulle relasjoner og en følelse av mestring. Disse elementene er en integrert del av positiv psykologi, som har som mål å fremme trivsel på individ-, samfunns- og samfunnsnivå.

Tabell 3. Fortsettelse

Forfatter År Type kartlegging Tittel	Antall inkluderte studier (Antall nordiske studier)	Alder (år)	Formål Forskningsspørsmål	Definisjon av trivsel
Elek, Gubhaju, Lloyd-Johnson mfl. (2020) Systematisk review Can early childhood education programs support positive outcomes for indigenous children? A systematic review of the international literature.	12 (0)	0-6	Identifisere forskning på programmer som tar sikte på å oppnå vellykkede lærings- og utviklingsresultater i barnehager for urfolksbarn. Identifisere sentrale trekk ved programmene og hvor akseptable de var for lokalsamfunnet og den kulturelle konteksten. Identifisere forskningsmetodene som ble brukt og hvorvidt disse baserte seg på urfolks kulturelle rammeverk eller retningslinjer.	Ingen definisjon
Herr, Diehl, Schneider mfl. (2021) Scoping review Which meso-level characteristics of early childhood education and care centers are associated with health, health behavior, and well- being of young children? Findings of a scoping review.	117 Sverige (5) Norge (3) Danmark (3) Finland (8)	0-6	Hvilke mesonivå karakteristikker*) ved barnehager er assosiert med helse, helseatferd og trivsel hos barn i alderen 0-6 år?	Ingen definisjon

Tabell 3. Fortsettelse

Forfatter År Type kartlegging Tittel	Antall inkluderte studier (Antall nordiske studier)	Alder (år)	Formål Forskningsspørsmål	Definisjon av trivsel
Lee, Lane, Brown mfl. (2020) Systematisk review Systematic review of the impact of unstructured play interventions to improve young children's physical, social, and emotional wellbeing.	8 (0)	3-7	Hensikten er å undersøke effektiviteten av ustrukturerte lekeintervensjoner på barns fysiske, emosjonelle og sosiale trivsel. Å definere potensielle helseutfall for at helseplanleggere og helsepedagoger kan bruke denne tilnærmingen for å fremme helsen tidlig i barns utvikling.	Ingen definisjon (men utstrakt bruk)
Ragni, Boldrini, Buonom mfl. (2021) Systematisk Review Intervention programs to promote the quality of caregiver-child interactions in childcare: a systematic literature review.	18 (0)	0-5	Undersøke eksisterende barnehageintervensjons - studier rettet mot personal-barn- interaksjon som en kjernefaktor for å fremme barns sosio- emosjonelle utvikling.	Ingen definisjon
Shi, Chiung & Ni (2022) Meta-analyse The effectiveness of Promoting Alternative Thinking Strategies program: A meta- analysis.	22 (0)	Barn i før- (n=5) og grunn- skole- alder (n=20)	Hvilke effekter har «Promoting Alternative Thinking Strategier (PATHS- programmet)» på barn i før- og grunnskolen? Har PATHS-programmet differensielle effekter på bestemte undergrupper av barn? Hvilke egenskaper ved de inkluderte studiene kan moderere effektiviteten til PATHS- programmet?	Ingen definisjon

Tabell 3. Fortsettelse

Forfatter År Type kartlegging Tittel	Antall inkluderte studier (Antall nordiske studier)	Alder (år)	Formål Forskningsspørsmål	Definisjon av trivsel
Thieme, Hanekamp, Andringa mfl. (2022) Systematisk review The effects of foreign language programmes in early childhood education and care: a systematic review.	32 Norge (1)	0-7	Hvilke effekter har fremmedspråk barnehager** på barns utvikling av fremmedspråket, andre språk som majoritets- og førstespråket, og på deres trivsel? Hvilke programrelaterte faktorer påvirker resultatene? Hvilke barnerelaterte faktorer påvirker resultatene?	I hvilken grad barn «føler seg vel, handler spontant, viser vitalitet og selvtillit»

Noter. * I denne artikkelen omtales barnehagen som mesonivået, som plasseres mellom individet (mikronivået) og samfunnet (makronivået).

** Begrepet *foreign language programmes* betegner et barnehagetilbud som introduserer barn til et fremmedspråk, vanligvis ikke er majoritets- eller minoritetsspråket i deres hjemmemiljø (et nytt språk). Samtidig eksponeres barna for majoritetsspråket, som skal støtte to- eller flerspråklig utvikling.

Med utgangspunktet i de to forskningsspørsmålene som denne kartleggingen vil finne svar på, sammenfatter tabell 4 funnene fra de åtte inkluderte kunnskapsoversiktene.

Tabell 4. Funnene i de inkluderte internasjonale kunnskapsoversiktene med betydning for denne kartleggingens forskningsspørsmål.

Forfatter	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
Benoit & Gabola (2021) Effects of Positive Psychology Interventions on the Well-Being of Young Children: A Systematic Literature Review	Ingen funn rapportert	Positiv psykologi forbedrer barnehagebarns trivsel. Dette krever imidlertid barnehageansatte som er utdannet innen fagfeltet. De få studiene som ble funnet understreker potensialet av intervensjoner basert på positiv psykologi, for takknemlighet (gratitute), positive følelser, livstilfredshet, prestasjoner, positive relasjoner og selvtilit. Alle disse forhold ansees som komponenter av trivsel.
Campbell & Løkken (2023) Inside Out: A Scoping Review on Optimism, Growth Mindsets, and Positive Psychology for Child Well-Being in ECEC.	Ingen funn rapportert	Det finnes indikasjon for at det å fremme en optimistisk holdning og en veksttankegang, hvor barna lærer at de kan utvikle sine evner gjennom innsats, bidrar til økt trivsel og motstandsdyktighet (resiliens). Funnen i seks studier av «optimisme» antydte at program, aktiviteter og handlinger (lekne aktiviteter ledet av lærer og nye kreative oppgaver) kan fremme positiv endring i barns optimisme og var assosiert med positiv endring i deres akademiske og sosiale mestring og deres evne til å håndtere negative følelser som sinne, og kan styrke barnehagebarns suksess senere i livet. Fire studier henviser til en sammenheng mellom positive egenskapene til lærerne (spesielt deres emosjonelle kapital, karakterstyrke, oppdagelse og medfølelse) og barns trivsel.
Elek, Gubhaju, Lloyd-Johnson mfl. (2020) Can early childhood education programs support positive outcomes for indigenous children? A systematic review of the international literature.	Ingen funn rapportert	Effektive førskoleprogrammer rettet mot urfolksbarns læring, utvikling eller trivsel har potensial til å forbedre barns språklige kompetanse så vel som deres utvikling og skoleberedskap. Sikre konklusjoner kan imidlertid ikke trekkes på grunn få studier og metodiske problemer. For barn med urfolksbakgrunn er samarbeid med lokalsamfunnet viktig for trivsel i barnehagen. Barnehagen må også utvise dyp respekt for og engasjement knyttet til urbefolkninger, slik at de kan tilpasse barnas hverdag til spesifikke behov og kontekster.

Tabell 4. Fortsettelse

Forfatter	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
Herr, Diehl, Schneider mfl. (2021) Which meso-level characteristics of early childhood education and care centers are associated with health, health behavior, and well-being of young children? Findings of a scoping review.	Ingen funn rapportert	Kvaliteten på innendørs og utendørs fasiliteter, inkludert lekeområder og grønne områder, er avgjørende for barns fysiske aktivitet og mentale helse. For barnas psykiske helse og utvikling var personalet, fasilitetene og barnehagens (organisasjons-)kultur viktigst. Barnehagenes strukturelle karakteristika (rommenes utforming; møblering; tilgjengelighet av utstyr) har stor betydning for fysisk aktivitet og barns trivsel Lokasjon, plassering urban eller rural og nabolagets kvalitet Foruten plasseringen er også utstyret assosiert med mental helse og utvikling av barna. Personalkompetanse Helseatferd, forekomst av sykdom, fysisk og psykisk helse, trivsel og andre helseutfall er dårligere/svakere hos barn fra sosioøkonomisk vanskeligstilte familier
Lee, Lane, Brown mfl. (2020) Systematic review of the impact of unstructured play interventions to improve young children's physical, social, and emotional wellbeing.	Ingen funn rapportert	Barnehager som gir mye rom for aktiv og ustrukturert lek, har mer innslag av moderat til høy fysisk aktivitet. Det er også noen indikasjoner for redusert uro og stress, og barna viste mer glede over fysisk aktivitet. Det er også tegn til forbedret psykososial trivsel. Aktiv og ustrukturert frilek er en hensiktsmessig strategi for å øke fysisk aktivitet blant små barn. Det kan se ut til at ustrukturert lek utløser barnas indre motivasjon til å være mer fysisk aktive. En av de inkluderte studiene finner også at det kan være nødvendig å samarbeide med foreldrene om ustrukturert lek skal gi ønskede effekter, særlig når det gjelder spørsmålet om håndtering av risikofaktorer.

Tabell 4. Fortsettelse

Forfatter	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
Ragni, Boldrini, Buonom mfl. (2021) Intervention programs to promote the quality of caregiver-child interactions in childcare: a systematic literature review.	Ingen funn rapportert	De fleste av de gjennomgåtte studiene fant forbedringer i de ansattes ferdigheter og atferd etter intervensjonen, men bare noen viste også positive funn for barns atferd. Sensitiv samhandling mellom omsorgspersoner og barn bidrar til små barns trivsel og utvikling, også i barnehagesettinger. Dette inkluderer å gi barna emosjonell støtte, bevissthet rundt organiseringen av barnegruppene og pedagogisk støtte (instructional support). Få barn pr. barnehageansatt viser seg å gi positiv effekt i intervensjoner som er ment å styrke samspillet mellom barnehagelærer og barn. Det er også bred enighet om at gruppestørrelse er assosiert med mer sensitive, responsiv og omsorgsfulle holdninger blant ansatte. Barnehageansattes utdanningsnivå og ansiennitet ser ut til å påvirke resultatene. Spesielt viser studiene at ansatte med mer erfaring og høyere utdanning er bedre å regulere egne følelser, er mer responsiv til barnas behov og lar i større grad barna få uttrykke seg selv.
Shi, Chiung & Ni (2022) The effectiveness of Promoting Alternative Thinking Strategies program: A meta-analysis.	Ingen funn rapportert	Sosio-emosjonell læring, nærmere bestemt søkelys på å promotere strategier for alternativ tenkning (PATHS), viser seg å ha en signifikant, men lav, positiv effekt på sosio-emosjonelle ferdigheter. Det samme gjelder på holdninger, emosjonell trivsel, prososial atferd, problemhåndtering og akademiske prestasjoner, men her er effektstørrelsen veldig liten, og på grensen til ubetydelige. Den sosio-emosjonelle læringen bør gjennomføres som del av rammeplanen, og ikke som et supplement. Det bør også settes av tilstrekkelig tid til dette.
Thieme, Hanekamp, Andringa mfl. (2022) The effects of foreign language programmes in early childhood education and care: a systematic review.	Ingen funn rapportert	Fremmedspråklige barnehager som var lekbaserte og hadde en fleksibel språkpolitikk, var de som bidro mest til barns trivsel. Lekbaserte aktiviteter. Lærere spiller en viktig rolle i å fremme trivsel.

Benoit og Gabolas (2021) systematiske litteraturgjennomgang undersøker effekten av intervensjoner basert på positiv psykologi på barn under seks år, både i en barnehage- og familiekontekst. Kun tre studier tilfredsstilte inklusjonskriteriene, som i seg selv blir tatt til inntekt for å hevde at feltet er preget av store kunnskapshull, spesielt for de aller yngste barna. Dette kan delvis forklares med at slike intervensjoner krever en kompetanse hos barnehagelærere som foreløpig ikke er utbredt, og som gjør intervensjonene veldig tidkrevende siden personalet må læres opp først. En annen forklaring som blir trukket frem er at barnehagene i de inkluderte studiene, som ikke kom fra nordiske land, i for stor grad vektlegger de kognitive aspektene knyttet til å bli skoleklar, snarere enn aspekter knyttet til opplevelse av trivsel fra ung alder av.

Benoit og Gabola (2021) gjør et skille mellom objektiv trivsel, knyttet til sosioøkonomisk status og materielle goder, og subjektiv trivsel, som inkluderer oppfatninger og opplevelser barn selv har av hvor godt de har det i livet. Positiv psykologi-intervensjoner gjør ofte bruk av PERMA-modellen som vi har presentert innledningsvis³. Benoit og Gabola refererer til de to hegemoniske perspektivene på trivsel innen positiv psykologi-feltet, nemlig hedoniske og eudemoniske trivsel. Dette skiller seg noe fra forståelsen til Lewis (se figur 2), som tilordner disse to kategoriene til filosofiske diskurser, noe som tilsier at diskursene går over i hverandre. Selv om det kun finnes få studier som inkluderer subjektivt trivsel for barn, understrekes det i positiv psykologi viktigheten av å skape konstruktive miljøer (f.eks. familier eller institusjoner) for å fremme barns trivsel og mentale helse.

De tre longitudinelle studiene i Benoit og Gabolas (2021) litteraturgjennomgang er basert på tre svært ulike intervensjoner, både med hensyn til innhold, varighet, målgruppe og kontekst. To av studiene var kvasi-eksperimentelle og viser ingen entydig effekt av positiv psykologi-intervensjoner på positive eller negative følelser, men finner økning i engasjement i læringsaktiviteter, noe som også kom fram i lærer intervjuene. Videre finner én av studiene en økning i pro-sosial atferd i intervensjonsgruppen, men ikke i kontrollgruppen. I én av studiene ble lærerne mer oppmerksomme på barnas evner og ferdigheter, mens barna i en annen studie viste forbedringer i læringsatferd som større entusiasme, oppmerksomhet, selvstendighet og utholdenhet. På tvers av studiene viser intervensjonene en positiv innvirkning på barnas overordnede trivsel, inkludert deres egenrapporterte trivsel. Benoit og Gabola (2021) konkluderer derfor med at resultatene fra de tre primærstudiene dokumenterer verdien av

³ Se avsnitt "Teoretiske og konseptuelle perspektiver på trivsel (Subjective well-being)"

positiv psykologi for å styrke barns trivsel. De tre inkluderte studiene viser ifølge forfatterne til viktigheten av positiv psykologi-intervensjoner blant de yngste barna for å fostre positiv utvikling med hensyn til takknemlighet, livstilfredshet, prestasjoner, gode relasjoner og selvtillit.

Kunnskapsoversikten til Campbell og Løkken (2023) kartlegger både empiriske og teoretiske studier som omhandler optimisme, veksttankesett, positiv psykologi og trivsel hos barn i barnehager. Den inkluderer også aspekter som kognitiv ytelse, kreativitet, motstandsdyktighet (resiliens), selvregulering, pro-sosial atferd og positiv læringsatferd. Trivsel anses som mer enn fravær av dårlig helse eller skuffelser; det inkluderer positive følelser, situasjonsbetinget glede og mestringsfølelser.

Campbell og Løkken (2023) tar utgangspunkt i at de første leveårene er formative for senere utvikling, og at barnehagen har som mål å fostre glade og sosiale barn med god livsmestring. Positiv psykologi forstås som pedagogiske tiltak som bygger motstandsdyktighet, positive følelser, engasjement og mening blant barn. Veksttankesett defineres som troen på at intelligens, evner og personlighet kan styrkes gjennom egen innsats, og at motgang er en mulighet til å prøve hardere eller på ny for å lære og utvikle seg. Disse perspektivene står i kontrast til oppfatningen om at intelligens, evner og personlighet er medfødt og fastlagt. Gjennomgangen viser at få studier har satt søkelys på forholdet mellom optimisme, tankesett og barns trivsel i barnehager, men det finnes støtte for positive sammenhenger, selv om empirisk bevis er begrenset.

Kunnskapsoversikten inkluderer 25 forskningsbidrag, som omfatter både kvalitative og kvantitative studier (52 %), men også teoretiske bidrag knyttet til fagfeltet (48 %). Fem av bidragene handler om veksttankesett, 14 om ulike perspektiver innen positiv psykologi, og seks om optimisme.. Campbell og Løkken (2023) mener at positive følelser, engasjement og omsorgsfulle relasjoner, som er sentrale aspekter ved positiv psykologi, også vil bidra til å styrke barns trivsel. Dette viste seg for eksempel i studien av Shoshani og Slone (2017), der implementeringen av positiv psykologi i barnehagen medførte en signifikant forbedring i barns trivsel, positive følelser og positiv læringsatferd.

Campbell og Løkken (2023) finner at mesteparten av studiene av veksttankegang og optimisme har satt søkelys på barn i skolealder, som oftest med akademiske prestasjoner som utfallsmål. Selv om trivsel og livsmestring er et sentralt tema i barnehage, har det fått

tydelig mindre oppmerksomhet i forskning.

Når det gjelder studier som inkluderer yngre barn er det et bredt spekter av ulike begreper og konsepter knyttet til trivsel som utfall, men det savnes en presisering av hvilket aspekt ved trivsel som måles, hvordan det måles og hvorvidt trivsel brukes i subjektiv eller objektiv forstand. Campbell og Løkken (2023) viser til teoretiske bidrag som indikerer at vektlegging av et veksttankesett i barnehagen vil forbedre barnas mottakelighet for læring, deres evne til å møte motstand og deres senere akademiske prestasjon. Tilsvarende viser de teoretiske bidragene til at det å lære allerede de yngste barn å tenke positivt vil bidra til akademisk og sosial mestring, forbedre deres evne til å håndtere negative følelser og berede grunnen for å få mest mulig ut av senere skolegang. Likevel er det kun få empiriske studier som kan underbygge disse teoretiske påstandene (Campbell og Løkken 2023). Det er også få studier som retter seg mot påvirkning som avstedkommer barnehagelæreres tilnærming, som for eksempel deres tankesett og optimisme, for barnas trivsel og livsmestring.

Campbell og Løkken (2023) påpeker dermed at trivsel sjelden defineres for de yngste barna, men at begrepet blir brukt som en samlebetegnelse som spanner over mange ulike konsepter og modeller, noe som gjør operasjonaliseringer og målinger lite pålitelige. Videre understreker de at forskningen ofte overser hvilke mekanismer som fremmer sosial og emosjonell trivsel blant små barn.

I en systematisk kunnskapsoversikt av førskoleprogrammer retter Elek mfl. (2020) oppmerksomheten mot urfolkbarns læring, utvikling og trivsel. Undersøkelsen inkluderer 12 studier, og vurderer effekten av 11 programmer og forfatterne mener selv at det lave antallet studier gjør at det ikke kan trekkes sikre konklusjoner angående programmenes effektivitet. De inkluderte studiene ser ut til å benytte seg av ulike skåre og skalaer, og ingen har analysert barnehagebarns subjektive trivsel. Elek mfl. (2020) definerer ikke trivsel, og bruker begrepet ofte sidestilt med læring og utvikling. De konkluderer med at for at barn med urfolksbakgrunn kan trives i barnehagen er samarbeid med lokalsamfunnet sentralt, og barnehagen må utvise både respekt og engasjement knyttet til disse befolkningsgruppene, ikke minst for å tilpasse barnehagehverdagen til barnas kontekst og spesifikke behov.

I en annen kunnskapsoversikt har Herr mfl. (2021) tatt for seg forskning som analyserer sammenhengen mellom ulike kvalitetsaspekter ved barnehager og barnas helse, helserelaterte adferd og trivsel. Kunnskapsoversikten sikter mot karakteristika på meso-nivå, det vil si a)

strukturelle karakteristika ved barnehagen (åpningstider, størrelse, antall ansatte pr barn, i grupper/avdelinger), b) tilgjengelig utstyr, lekeapparater og møbler (sandkasser, trampoliner, sklier), c) barnehagens beliggenhet (urban/rural, nabolag), d) dens fasiliteter og omgivelser (ventilasjon, bygningsalder, uteområde/lekeplass, støy, skygge), e) dens kultur, aktiviteter og praksis (utetid, helsefremmende aktiviteter, klespolicy knyttet til været, TV-tid, hygiene), og f) personale (kompetanse, utdanningsnivå, holdninger, rollemodelladferd, personlighet, pedagogisk tilnærming, alder, ansiennitet, BMI og etnisitet). Barns helse, helserelaterte adferd og trivsel blir kategorisert i a) fysisk aktivitet/stillesitting, b) ernæring, c) fysisk helse og utvikling, d) mental helse og utvikling, e) kroppsvekt/fedme, og f) generell helse og trivsel. Trivselsbegrepet blir ikke definert eller operasjonalisert og det er noe utfordrende å identifisere funn som entydig sikter mot barns «subjectiv well-being», som ligger nærmest det norske begrepet trivsel.

I kunnskapsoversikten til Herr mfl. (2021) inngikk 117 artikler, basert både på kvantitative og kvalitative data. Blant disse er det flest som ser på barnehagens kultur, etterfulgt av strukturelle karakteristika og fasiliteter (omgivelser, miljøet). Det er færrest studier som omhandler personalets påvirkning og barnehagens utstyr og beliggenhet. Som utfallsmål brukte de fleste studier barnas fysiske aktivitet, etterfulgt av mental helse, fysisk helse og ernæring. Kun få av studiene som ser spesielt på kroppsvekt/fedme finner en sammenheng med generell helse og trivsel. Av de studiene som eksplisitt omhandler trivsel, er tre studier rettet mot strukturelle karakteristika, åtte adresserer barnehagens fasiliteter, 27 undersøker kulturen i barnehagen og fem retter oppmerksomheten mot personalet. Herr mfl. (2021) finner ingen studier som viser en sammenheng mellom tilgjengelig utstyr, fasiliteter (lekeapparater og møbler) eller beliggenhet på den ene siden, og barnas generelle helse og trivsel, på den andre. Kun en fjerdedel av de 27 studiene som omhandler relasjonen mellom kultur og trivsel, finner en sammenheng, men som oftest var den relativt svak. Derfor konkluderer Herr mfl. (2021) med at det fortsatt er et stort forskningsbehov på dette tematiske området.

Lee mfl. (2020) oppsummerer studier med formål å utforske betydningen av aktiv og ustrukturert lek for unge barns fysiske, emosjonelle og sosiale trivsel i ulike settinger. Til tross for at trivsel er utfallsmålet, gir også Lee mfl. (2020) ingen definisjon av begrepet, og inkluderer heller ikke definisjonene og operasjonaliseringene som har blitt brukt i de 15 inkluderte studiene. I tråd med dette blir det heller ikke diskutert hvordan barna selv forstår trivsel, og om noen av studiene anlegger en subjektiv forståelse av begrepet. Resultatene viser

at fysisk aktivitet fører til redusert stress og uro og at barna viser mer glede og indre motivasjon, og at disse faktorene og deres innbyrdes sammenheng har betydning for barns trivsel.

Ragni mfl. (2021) gjennomgår i deres systematiske kunnskapsoversikt intervensjonsstudier i barnehager som omhandler betydningen av interaksjoner mellom barnehageansatte og barn på barns sosio-emosjonelle utvikling. Oversikten inkluderer 48 studier, hvorav de fleste rapporterer om forbedringer i *de ansattes* ferdigheter og atferd etter intervensjonen, mens bare noen få finner positive effekter i barns atferd. Disse få studiene viser at sensitiv samhandling mellom ansatte og barn bidrar til trivsel og utvikling. Sensitiv samhandling omfatter å gi barna emosjonell støtte og læringsstøtte og at barnegruppene organiseres på en reflektert måte. Kun én av de inkluderte studiene bringer frem en begrepsavklaring for trivsel som «general state of the children, the extent to which the children feel safe, self-confident, relaxed and enjoy the activities» (Groeneveld mfl., 2016, s. 588). Barns egen forståelse av trivsel blir ikke tematisert.

Shi mfl. (2022) har gjennomført en systematisk kunnskapsoversikt som inkluderer 20 studier som undersøker effekten av strategier for alternativ tenkning (Promoting Alternative Thinking Strategies (PATHS)). De finner en signifikant, men lav, positiv effekt av alternative tankesett på barns sosio-emosjonelle ferdigheter, holdninger, emosjonell trivsel, prososial atferd, problemhåndtering og akademiske prestasjoner. Samlet sett er effektstørrelsene imidlertid så små at de ifølge forfatterne er på grensen til ubetydelig. Selve begrepet «trivsel» nevnes bare én gang, og da som emosjonell trivsel, uten videre definisjon.

Thieme mfl. (2021) har utarbeidet en systematisk kunnskapsoversikt over effekter av opplæring i fremmedspråk i barnehagen, både på hvor godt barna behersker fremmedspråket, majoritetsspråket, morsmålet og deres trivsel. Studien inkluderer 32 artikler, hvorav 14 er kvantitative, 16 er kvalitative og to er mixed-method studier. Videre omhandler 24 av artiklene forholdet mellom fremmedspråkopplæring i barnehagen og barns språkutvikling og trivsel, men kun fem setter søkelys på trivsel i seg selv. Tre av disse finner at fremmedspråkopplæring gir økt trivsel blant barna. Thieme mfl. (2021) hevder at trivsel i disse tilfellene er relatert til den pedagogiske tilnærmingen, nærmere bestemt at aktivitetene er uformelle og basert på lek (der det også inkluderes sanger og fortellinger) og ikke instruksjon. Videre kjennetegnes disse studiene ved at barnehagelærerne gikk varsomt fram, var bevisste på å redusere eller forebygge engstelighet blant barna og vektla å frembringe

positive følelser hos barna. En av de inkluderte studiene, Alstad og Tkachenko (2018), er gjennomført i norske barnehager, og finner at opplæring i fremmedspråk har positiv effekt på trivselen til barn med minoritetsbakgrunn, og forklare funnene med at barna føler seg mindre alene i sin flerspråklighet og språklæring. Thieme mfl. (2021) påpeker imidlertid at ikke alle de inkluderte studiene fant positive effekter på trivsel, og at dette ofte forklares med forskningsdesign. For eksempel foregikk opplæringen i fremmedspråk i et ukjent rom, med barnehagelærere som var ukjente for barna og med sterkt undervisningspreg («lesson-like») i en observasjonsstudie. I denne studien ønsket enkelte av barna å forlate rommet, barna forsøkte ikke å snakke fremmedspråket, og enkelte gråt og viste aggressiv atferd mot barnehagelæreren. Tilsvarende funn kom frem i en etnografisk studie, hvor barnehagelærerne ga uttrykk for at de ikke alltid kunne følge barnehagens strenge reglement som krevde «én-barnehagelærer-ett-språk» i språkopplæringen. Også denne tilnærmingen viste seg å gå negativt ut over barnas trivsel. Det ser dermed ut til at fleksibilitet i bruken av språkene er nødvendig for at opplæring i fremmedspråk også kan ha positiv effekt på barnas trivsel.

På grunn av relativ få studier, og at disse ofte var småskala og anekdotiske, anbefaler Thieme mfl. (2021) at det i framtiden gjøres mer ekstensiv forskning på fremmedspråk og trivsel i barnehagen. Dette er ikke minst betydningsfullt fordi de få studiene som foreligger tyder på at det ikke er en selvinnløsende sammenheng mellom fremmedspråklæring og trivsel, og at uhensiktsmessig samhandling mellom barnehagelærere og barn, men også mellom barna, kan påvirke trivsel negativt. Thieme mfl. (2021) anbefaler derfor at framtidig forskning skal se nærmere på samhandling i opplæringen i fremmedspråk, i tillegg til det mer overordnede spørsmålet om hvordan flerspråklighet henger sammen med trivsel og hvorvidt forholdet er gjensidig påvirkende.

Sammenfattende kan det sies at analysen av de åtte internasjonale kunnskapsoversiktene bidrar med få konkrete svar til våre sentrale forskningsspørsmål. Kunnskapsoversiktene frembringer overraskende lite kunnskap for å besvare vårt første forskningsspørsmål, hvordan barn trives i barnehagen og hvordan barn selv opplever og forstår trivsel. Dette indikerer et fortsatt stort internasjonalt forskningsbehov, både når det gjelder empirisk kunnskap om barns trivsel (eller mistrivsel) i barnehagen og, ikke minst, kunnskap om barns stemmer, det vil si deres eget perspektiv på trivsel. De internasjonale kunnskapsoversiktene gir derimot noe mer relevant kunnskap for å besvare vårt andre forskningsspørsmål, som gjelder kjennetegn av barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel (for en sammenfatning se s. 82).

Del II: Nordiske primærstudier

I denne andre delen av rapporten, som inneholder en kartlegging av primærstudier, sikter vi utelukkende mot nordiske studier med utgangspunktet i overveielser at det finnes noen fundamentale forskjeller mellom barnehagesystemene i de nordiske land og land utenfor Norden (se for eksempel Broström, Einarsdottir, & Pramling Samuelsson, 2018). Det bør likevel ikke underslås at barnehagesystemer i flere ikke-nordiske land, som for eksempel Kroatia og New Zealand, har åpenbare likhetstrekk med de nordiske systemene og derfor kunne ha blitt med i denne delen. Det er vesentlig på grunn av utfordringen med å sammenlikne barnehagesystemer, særlig tiden som måtte brukes for å vurdere ulike systemer på en hensiktsmessig måte, som var avgjørende for å begrensnings til det nordiske. En oversikt over opprinnelsesland og publiseringsåret for de inkluderte nordiske primærstudiene finnes i vedlegg 3.

Metode

I dette avsnittet redegjøres det for de fire fasene som ligger til grunn for kunnskapsoversikten, (1) systematisk søk i relevante databaser, (2) screening av tittel, sammendrag og fulltekst for å identifisere relevante studier, (3) koding, og (4) analyse og rapportering. Hensikten med å følge denne prosessen er, som allerede nevnt i del 1, å sikre transparens og styrke troverdigheten av funnene.

Litteratursøk

For å identifisere primærstudier ble det gjennomført systematiske søk i basene ERIC og Scopus, fordi disse to internasjonale databasene dekker et bredt utvalg av publiserte studier som omhandler barnehagefeltet. I tillegg ble det gjennomført manuelle søkt i databasen NB-ECEC. Denne databasen gir en oversikt over skandinavisk barnehageforskning fra 2006 og frem til 2021.

Søkene i de internasjonale databasene identifiserte totalt 236 studier, hvorav 50 i ERIC og 186 i Scopus. Alle 236 treff ble importert til EPPI Reviewer Web. Etter fjerning av 31 duplikater, ble 205 studier screenet basert på tittel og abstrakt. Manuelle søk i databasen NB-ECEC under emneknagg «Trivsel» identifiserte 98 studier med følgende filtre: Barn, Børnehage, Børnehageklasse, Dagpleie, Førskoleklasse, Vuggestue og Trivsel.

Inklusjonskriterier

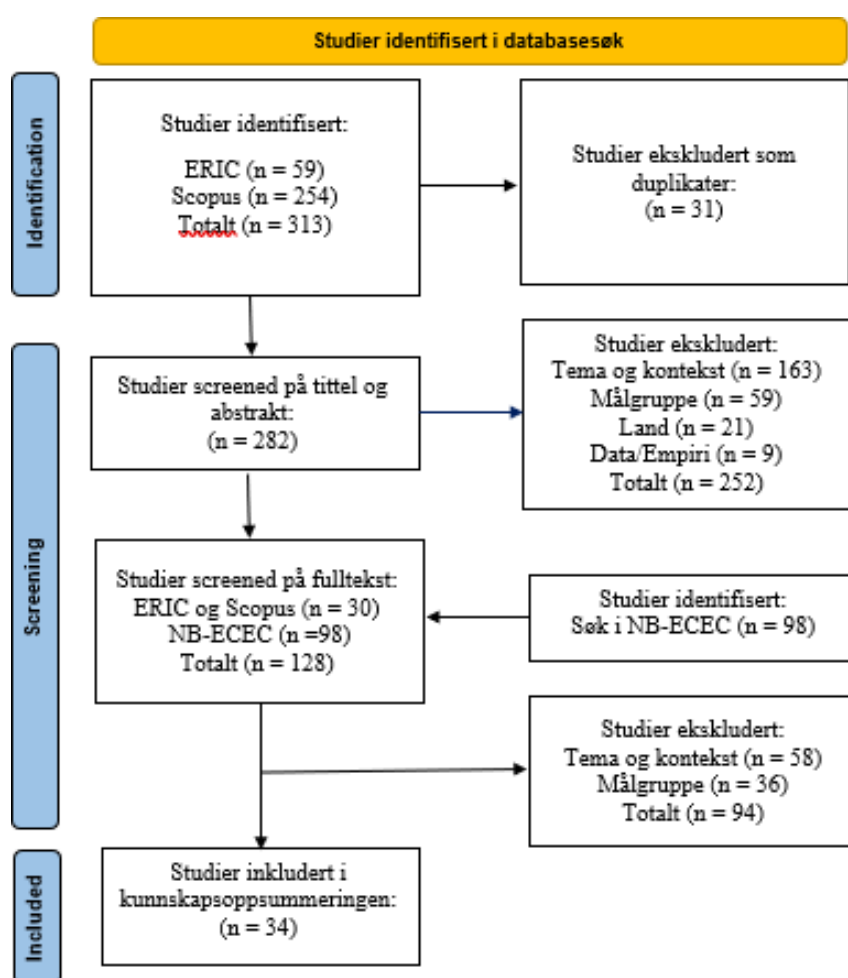
Basert på de overordnede forskningsspørsmålene for denne studien ble inklusjon- og eksklusjonskriteriene i tabell 5 definert. Heller ikke her er det satt begrensninger knyttet til publikasjonsår.

Tabell 5. Inklusjons- og eksklusjonskriterier for nordiske primærstudier om barns trivsel i barnehagen.

Kriterium	Inkludert	Ekskludert
Språk	Dansk, svensk, norsk og engelsk	Andre språk
		Trivsel av ansatte
Tema og kontekst	Studier rettet mot barns trivsel i barnehagen	Andre psykososiale aspekter ved barns opplevelser i barnehagen
Målgruppe	Barn i barnehagealderen	Barn over 7 år
Type studier	Empiriske primærstudier basert på kvalitative, kvantitative eller multimetode data	Konseptuelle og teoretiske analyser
Publiseringstype	Fagfellelevurderte studier og publiserte rapporter	Masteroppgaver; grå litteratur; ikke fagfellelevurdert

Screening

Programvaren EPPI-Reviewer Web v.6⁴ (Thomas mfl., 2023) ble brukt til både screening, koding og rapportering av de identifiserte kunnskapsoversiktene. Søkene som ble gjennomført i ERIC og Scopus identifiserte totalt 282 studier etter fjerning av 31 duplikater. De 282 studiene fra søk i ERIC og Scopus ble screenet på tittel og abstrakt, noe som resulterte i 30 studier som sammen med de 98 identifiserte studiene fra NB-ECEC inngikk i fulltekst screening. Etter denne screeningen var det totalt 34 studier som oppfylte inklusjonskriteriene. Figur 4 gir en samlet oversikt over screening prosessen.

Figur 4. Oversikt over søke- og inklusjonsprosessen for identifisering av nordiske studier (PRISMA flytskjema, Page mfl., 2021)

⁴ Programmet er utviklet av The Evidence for Policy and Practice Information and Coordinating Centre (EPPI-Centre) ved Institute of Education, University of London og er inkludert i denne kunnskapsoversikten.

Koding og dataekstrahering

De 34 identifiserte studiene ble kodet ved hjelp av EPPI-Reviewer Web v.6 (Thomas mfl., 2023) etter forfatter, studiens formål, metode, resultater og definisjon på barns trivsel samt faktorer som hemmer eller fremmer barns trivsel. Denne ekstraheringen ble foretatt som en kombinasjon av forfatterens analyse og ved hjelp av KI⁵-programmene ELICIT⁶ (premium version) og Microsoft Copilot⁷ (UiS).

Funn

De 34 nordiske studiene bidrar på ulike måter og i ulik grad med kunnskap om barns trivsel i barnehagen, deres opplevelse og forståelse av trivsel og/eller kjennetegn for barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel. Vi presenterer først en kort sammenfatning av hver av disse studiene i abstraktform og ekstraherer deretter i tabellform de viktigste aspektene med relevans for forskningsspørsmålene i denne kartleggingen.

Sammenfatning av primærstudienes formål, metode og resultater

Bjørgen, K. (2015). Children's well-being and involvement in physically active outdoors play in a Norwegian kindergarten: Playful sharing of physical experiences. *Child Care in Practice*, 1(4), 305-323

Formål

Studien undersøker hvilken rolle barnehageansatte har i å fremme barns fysiske aktivitet og trivsel i barnehagen. Den fremhever viktigheten av sosiale relasjoner, veiledning og kroppslig vitalitet for å øke barnas deltakelse og glede i fysisk lek.

Metode

En kvalitativ tilnærming ble brukt med 50 timer direkte observasjon (30 timer uten videokamera og 20 timer med), gjennomført over 16 måneder.

Resultater

Studien konkluderer med at fysisk aktive leksituasjoner som gir autonomi, utfordringer og variasjon, bidrar til høy trivsel og engasjement blant barn i barnehagen. Ansatte spiller en avgjørende rolle i å tilrettelegge for slike situasjoner, og det er viktig å ta hensyn til barnas

⁵ Kunstig intelligens

⁶ <https://elicit.com/welcome>

⁷ <https://copilot.microsoft.com/>

følelser og interesser for å fremme deres fysiske aktivitet og trivsel.

Bratterud, Å., Sandseter, E. B. H., & Seland, M. (2012). *Barns trivsel og medvirkning i barnehagen. Barn, foreldre og ansattes perspektiver* (Skriftserie for Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge, Rapport 21/2012)

Formål

Studien undersøker hvordan strukturelle og prosessuelle forhold påvirker barns opplevelse av trivsel og medvirkning i barnehagen.

Metode

Datainnsamlingen ble utført ved hjelp av strukturerte elektroniske spørreskjema og kvalitative intervjuer med barn, samt observasjoner av små barn i åpne studier. Totalt deltok 562 informanter, inkludert barn, foreldre og ansatte i barnehagen.

Resultater

Studien viser at en betydelig andel barn, foreldre og ansatte mener at barna ikke blir hørt eller tatt hensyn til i planlegging og vurdering av hverdagsaktiviteter. Foreldre og ansatte fremhever at store barnegrupper, mangel på ansatte og rigide strukturer hindrer barns mulighet til medvirkning og innflytelse i hverdagen. Det er en positiv sammenheng mellom barns trivsel og deres glede over hverdagsaktiviteter i barnehagen. Foreldrene påpeker viktigheten av trygge, kompetente voksne og stabilitet i ansattgruppen for å sikre barns trivsel. Bruk av vikarer og for få voksne kan skape en urolig hverdag for barna. 38 % av barna i alderen fem til seks år synes det ofte er artig, mens bare 10 % synes det ofte er kjedelig.

Barna opplever altså at barnehagen er både artig og kjedelig, med en tendens til at det er litt mer artig enn kjedelig. Det er noe spredning i barns svar på om de liker å gå i barnehagen. Det er 34 % av barna som forteller at de liker veldig godt å gå i barnehagen, mens 20 % liker det godt, 37 % liker det sånn passe, og 9 % liker det ikke så godt. Analysen viser at de som liker barnehagen best, også synes den er artig. Det er en tendens til at de som liker barnehagen dårligere, opplever den som mer kjedelig. Trivsel ser dermed ut til å henge sammen med hvor gøy barna synes barnehagen er. De aller fleste barna (87-98 %) liker det fysiske miljøet og materialene (leker og inventar) både inne og ute i barnehagen.

Eide, B. J., Winger, N., Wolf, K. R. D., & Dahle, H. F. (2017). "Ei linerle vet at hun er ei linerle." En kvalitativ studie av små barns "wellbeing" i barnehagen. *Barn* (1), 23-40.

Formål

Studien undersøker hvordan små barns hverdagsliv i barnehagen påvirker deres "well-being" og livskvalitet.

Metode

Dette er en kvalitativ studie basert på observasjoner og intervjuer i barnehager, samt analyse av data fra studien "Blikk for barn". Studien inkluderer 28 barn, hvorav 8 barn er under 3 år og delvis deltar i mindre grupper, mens 16 barn er mellom 2,3 og 5 år, hvorav 4 er under 3 år, og deltar delvis i større grupper. Utvalget reflekterer variasjonen i norsk barnehagesetting.

Resultater

Resultatene antyder at barnas trivsel og velvære påvirkes av deres muligheter til å oppleve livskvalitet i barnehagen. Samtidig kan de strukturelle og fysiske rammene tidvis begrense mulighetene for gode møter mellom personalet og barna. Oppmerksomhet og bekreftelse fra personalet fremstår som avgjørende faktorer for å fremme barnas trivsel.

Giske, R., Ugelstad, I. B., Meland, A. T., Kaltvedt, E. T., Eikeland, S., Tønnessen, F. E., & Reikerås, E. K. L. (2018). Toddlers' social competence, play, movement skills and well-being: an analysis of their relationship based on authentic assessment in kindergarten. *European Early Childhood Education Research Journal*, 26(3), 362–374.

Formål

Studien hadde som mål å utforske forholdet mellom småbarns trivsel, lek, sosial-emosjonell kompetanse og bevegelsesferdigheter, samt undersøke om disse variablene kan forutsi småbarns trivsel.

Metode

Studien brukte vurderingsverktøyene Early Years Movement Skills Checklist (EYMSC) og observasjonsmaterialet "Alle Med" for å vurdere barnas bevegelsesferdigheter, lek, sosial-emosjonell kompetanse og trivsel. Data ble samlet inn av barnehageansatte gjennom systematiske observasjoner i autentiske situasjoner over en periode på tre måneder. Analysen ble gjennomført med deskriptiv statistikk, bivariate korrelasjonsanalyser og regresjonsanalyser. Utvalget besto av småbarn i alderen 30–33 måneder i norske barnehager.

Resultater

Resultatene viste en signifikant positiv korrelasjon mellom barns trivsel, lek, sosial- emosjonell kompetanse og bevegelsesferdigheter. Sosial-emosjonell kompetanse og lek var signifikante prediktorer for trivsel, og lek og sosial kompetanse stod for 73 % av trivsel hos småbarna. Bevegelsesferdigheter viste seg å være viktige for deltakelse i lek og sosial interaksjon, men var ikke en unik prediktor for trivsel. Studien konkluderte med at en helhetlig tilnærming til barns utvikling er essensiell, og at lek er avgjørende for å utvikle sosial-emosjonell kompetanse og trivsel.

Koch, A. B. (2013). Børns perspektiver på trivsel. Aktivitet og underaktivitet i børnehaven. *Nordisk barnehageforskning*, 6.

Formål

Studien undersøker hvordan både pedagoger og barn oppfatter trivsel i barnehagen. Hvilken betydning har personalet i forhold til barns trivsel i barnehagen fra barnets perspektiv?

Metode

Etnografisk feltarbeid ble benyttet, inkludert deltakende observasjoner og semistrukturerte intervjuer med pedagoger og barn. Barna tok bilder og delte historier om deres trivsel og identitet i barnehagen som en del av den kvalitative tilnærmingen. Studien brukte en intervjumetodikk, der 16 femåringer i en dansk barnehage tok bilder av ting som gjorde dem glade, og deretter diskuterte bildene i oppfølgingsintervjuer.

Resultater

Studien fant at pedagogene forstår trivsel som noe de kan observere (se), mens barna fremhever fellesskapet og egne aktiviteter som viktige kilder til glede. Barna definerer trivsel gjennom bilder og fortellinger som handler om deres egne steder, opplevelser og identitet, uten at pedagogene er en del av disse bildene. Barns trivsel i barnehagen påvirkes først og fremst av samspillet med jevnaldrende og de aktivitetene de deltar i uavhengig av voksne.

Barna skaper sine egne kulturelle aktiviteter som bidrar til trivsel, og de balanserer ofte disse med personalets forventninger. Personalet blir sett på som perifere figurer i barnas fortellinger om glede, ettersom barna har oppmerksomheten på sine egne agendaer for glede og trivsel. Dette indikerer at barna ikke tilskriver de voksne stor betydning i forhold til deres trivsel.

Koch, A. B. (2016). Pædagogens rolle og betydning for trivsel i børnehaven: Børneinformerede perspektiver på professionelle voksne. *Nordic Studies in Education*, 36(3), 193-210.

Formål

Studien tar for seg møter mellom pedagoger og barn og diskuterer hvordan lærerens rolle og interaksjonsatferd kan påvirke barns trivsel.

Metode

Etnografiske intervjuer ble gjennomført med 11 fem- til seksåringer om deres opplevelser med profesjonelle voksne i tre barnehager.

Resultater

Resultatene indikerer at barn oppfatter de voksne i barnehagen i form av fire ulike roller. Disse rollene er: den hyggelige voksne, den som opprettholder orden, læremesteren og lekekameraten. Disse rollene kan påvirke barnas trivsel og glede i hverdagen i barnehagen.

Koch, A. B. (2018). Children's Perspectives on Happiness and Subjective Well-being in Preschool. *Children & society*, 32(1), 73-83.

Formål

Studien undersøker hvordan barn i barnehager engasjerer seg i risikofylt lek, utfordrer voksnes autoritet, og utvikler sin egen kultur, preget av humor, erting og regelbrudd. Formålet er å utforske barns perspektiver på lykke og subjektiv trivsel i barnehagen, og forstå hvordan de opplever og oppfatter både pedagoger og jevnaldrende i barnehagemiljøet.

Metode

Studien benytter en kvalitativ tilnærming som kombinerer etnografiske observasjoner, foto, intervjuer og innholdsanalyse for å utforske barns erfaringer med lykke og trivsel. Barna ble bedt om å ta bilder av ting som gjorde dem glade i barnehagen, og deretter fortelle historier om bildene. Deltakerobservasjoner, barnesamtaler og fotografering ble brukt til datainnsamlingen, og dataene ble analysert ved hjelp av sensitiveringskonsepter.

Resultater

Studien identifiserte fire hovedkategorier av bilder og historier som var sentrale for barnas opplevelse av lykke: deltakelse i lek, jevnaldrende og positive relasjoner, kroppslige ferdigheter og estetiske elementer. Barnas fortellinger og fotografier fremhevet betydningen av autonomi, relasjoner og lekne aktiviteter i deres erfaringer med lykke. Studien viser at barn engasjerer seg i

risikofylt lek og utfordrer voksnes autoritet som en måte å erfare følelser, oppnå kontroll og utvikle sin egen kultur. De bruker humor, erting og regelbrudd for å utfordre konvensjonell atferd og balansere på kanten av normer og regler.

Koch, A. B. (2023). Fun and Laughter Promote Well-Being in Early Childhood Education and Care: Pedagogy of Fun and Big Humour. *Journal of Pedagogy*, 14(1), 37-57.

Formål

Studien undersøker hvordan barnehageansatte kan bruke humor og moro som pedagogiske verktøy for å skape en positiv atmosfære og fremme barns trivsel i barnehagen.

Metode

Studien benyttet etnografisk feltarbeid, deltakende observasjoner og kvalitative semistrukturerte intervjuer med pedagoger og ledere i to barnehager. Dataene ble samlet inn av tre barnehagestudenter som tilbrakte syv måneder i feltarbeid i tre ulike barnehager.

Resultater

Studien identifiserte fem kategorier som utløser latter blant barna: fysisk lek, spenning, referanser til kroppslige funksjoner, brudd på forventninger, og sosial kontakt og kommunikasjon. Studien viser at humor er en viktig del av hverdagsaktiviteter i barnehagen, og at pedagoger som aktivt bruker humor bidrar til et miljø preget av trivsel og glede. Dette krever at pedagogene er i stand til å tilpasse seg barns forståelsesnivå.

Kragh-Müller, G. & Rigmose, Ch. (2015). Pedagogisk kvalitet i store og små daginstitusjoner. *En rapport om børns trivsel, læring og utvikling i store og små daginstitutioner*. Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.

Formål

Formålet med prosjektet var å undersøke hvilken betydning barnehagens størrelse har på: 1) pedagogisk kvalitet 2) barns trivsel, læring og utvikling 3) pedagogisk praksis 4) ledelse og organisering.

Metode

Studien benyttet spørreskjema og fokusgruppeintervju av ledere, pedagoger og barn fra 12 ulike barnehager.

Resultater

Undersøkelsen avdekket en rekke utfordringer i store barnehager med hensyn til å utvikle pedagogisk kvalitet, noe som kan påvirke barnas muligheter for trivsel, læring og utvikling. Resultatene viser at barna i de små barnehagene har flere muligheter til å leke uforstyrret. De får oftere delta i leken, leker oftere på tvers av kjønn og alder, og det er mindre erting og færre konflikter.

Lekhal, R., & Vigmostad, I. (2014). *Trivsel og kvalitet i barnehagen*. Høgskolen i Hedmark, Oppdragsrapport nr. 6-2014.

Formål

Rapporten undersøker variasjonen i barnehagekvalitet for fire- og fem år gamle barn i norske barnehager, med søkelys på barnas erfaringer, språklig og sosial utvikling, pedagogiske praksiser og foreldrenes tilfredshet. Målet er å fremme endringsprosesser, implementere arbeidsmetoder og tilnærminger, samt forbedre eksisterende praksis.

Metode

Det ble gjennomført en elektronisk spørreundersøkelse for å kartlegge hvordan barn, deres foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen opplever barnehagetilbudet. I tillegg ble det utført en kartlegging av barns situasjon i barnehagen, etterfulgt av en deskriptiv analyse av variasjonen i barnehagekvalitet.

Resultater

Undersøkelsen avdekket en relativt stor variasjon i barns trivsel og kompetanse i barnehagen. De ansatte rapporterte om ulik opplevelse av sin relasjon til foreldre og barn, samt variasjon i deres eget arbeidsmiljø. Foreldrene uttrykte misnøye med hvordan personalet tar imot barn og foreldre om morgenen, samt informasjonen som blir gitt. Det ble også identifisert variasjon i indikatorene for prosesskvalitet i barnehagen. I tillegg ble det observert både forskjeller og likheter blant fire- og fem år gamle barn, med utfordringer knyttet til aktiv deltakelse i lek og samhandling med både voksne og andre barn.

Lind, U. (2019). *Trivsel i daginstitutionens hverdagsliv: et spørsmål om det kroppslige, kollektive og konfliktnuelle*. Roskilde Universitet. Afhandlinger fra Ph.d.-skolen for Mennesker og Teknologi.

Formål

Formålet med avhandlingen er å forstå hva som skjer i hverdagslivet i barnehagen og identifisere barrierer og muligheter for trivsel blant både barn og ansatte. Dette skjer i lys av WHOs definisjon av helse fra 1948, som markerer et skifte fra fokus på sykdomsforebygging til en helhetlig tilnærming til trivsel.

Metode

Avhandlingen benytter en kritisk hverdagslivsteori og kroppsfenomenologi for å undersøke trivsel i barnehagen. I tillegg er det søkelys på samarbeid mellom forskning og praksis i barnehager, med utgangspunkt i et forsknings- og utviklingsprosjekt fra Sosialministeriet i 2017.

Resultater

Studien viser at trivsel i barnehagen er en kroppslig tilstand i verden som er i kontinuerlig bevegelse. For å forstå trivsel er det nødvendig å se det i relasjon til den institusjonelle konteksten, arbeidslivet og som en sosial orientering som deles, utfordres og strebes etter i hverdagslivet. Prosjektet opererer med seks indikatorer relatert til både objektive og subjektive tilnærminger til trivsel: materiell trivsel, bolig og miljø, utdanning, helse, risikoadferd, og kvaliteten på skolelivet.

Martikainen, S., Linnavalli, T., & Kalland, M. (2024). Children's health-related quality of life in early childhood education and care. *European Early Childhood Education Research Journal*, 1-16.

Formål

Studien undersøker hvordan barn i alderen 3-6 år vurderer sin helse-relaterte livskvalitet (HRQoL) i svenske barnehager i Finland. Den fokuserer på påliteligheten og validiteten av Kiddy-KINDL spørreskjemaet, og hvordan HRQoL henger sammen med alder, kjønn, sosioøkonomisk bakgrunn og barns trivsel.

Metode

En tverrsnitts studie med oppfølging etter 12 uker. Kiddy-KINDL spørreskjema for barnas selvrapportering og SDQ (Strengths and Difficulties Questionnaire) for lærerrapportering. Intervjuer med barna ved to tidspunkter med 12 ukers mellomrom. Foreldrene rapporterte

sosioøkonomisk bakgrunn, og lærerne rapporterte barnas psykiske trivsel. Utvalget bestod av 245 barn i alderen 3 til 6 år.

Resultater

Resultatene viste at eldre barn og barn fra høyt utdannede familier rapporterte bedre sosial-emosjonell trivsel enn yngre barn og barn fra familier med lavere utdanning. Barn som skåret lavt på sosial-emosjonell trivsel hadde flere atferdsproblemer ifølge lærerne enn barn med høy sosial-emosjonell trivsel. Studien konkluderer med at barns egen vurdering av deres trivsel er verdifull og bør tas i betraktning for å utvikle et inkluderende og likestilt barnehagemiljø.

Nergaard, K. (2019). Empathic expressions among three-year-olds in play and interaction in ECEC institutions in Norway: Bodily empathic expressions purposed for peers' well-being and confirming relationships. *Early Child Development and Care*, 189(9), 1444-1456.

Formål

Formålet med denne studien var å undersøke hvordan empati kommer til uttrykk hos treåringer i lek og samspill. Studien tar sikte på å utforske barns empatiske uttrykk i lek, med en hermeneutisk-fenomenologisk tilnærming.

Metode

Studien er en induktiv observasjonsstudie som benytter en mikro-etnografisk tilnærming, der forskeren observerte barnas frie lek, både innendørs og utendørs, 3-4 timer daglig over en periode på 6 måneder. Data ble samlet inn gjennom personlige observasjoner, videoobservasjoner og feltnotater fra deltakelse og dialog med barna. Videoopptakene ble brukt til å analysere samhandlingene mellom treåringene i barnehagen, med fokus på kroppslige og ansiktsuttrykk for empati, som fysiske nærvær, blikk og ansiktsbevegelser.

Resultater

Resultatene viser at handlinger som morsom atferd og invitasjoner til lek ofte er empatisk motiverte, med det formål å gjøre jevnaldrende glade igjen og styrke relasjonene. Barna uttrykte empati gjennom kroppslige og ansiktsmessige uttrykk, som viste en nysgjerrighet for andres følelser og opplevelser. Empatiske handlinger som humor, unnskyldninger og fysisk kontakt ble brukt for å uttrykke omsorg og forbedre stemningen blant jevnaldrende. Studien fant at treåringer er i stand til å gjenkjenne og respondere på hverandres følelsesmessige tilstander gjennom empatiske handlinger, som fysisk kontakt og lekinvitasjoner.

Nergaard, K. (2020). "The Heartbreak of Social Rejection": Young children's expressions about how they experience rejection from peers in ECEC. *Child care in practice*, 26(3), 226- 242.

Formål

Studien søker å fremheve barns stemme ved å undersøke hvordan de opplever avvisning fra jevnaldrende i barnehagen, og hvordan disse opplevelsene påvirker dem emosjonelt.

Metode

En fenomenologisk hermeneutisk tilnærming ble brukt for å undersøke strukturen i barns opplevelser gjennom videointervjuer med to barn om gangen.

Resultater

Studien fant at avvisning fra jevnaldrende blir opplevd som stressende og emosjonelt smertefulle hendelser som påvirker barns følelser og sosiale selvoppfatning. Resultatene ble delt inn i tre hovedgrupper: (1) kroppslig uro og ubehag, (2) kroppslige følelser, og (3) følelser og tanker knyttet til opplevelsen av å bli avvist. Barna beskrev fysisk ubehag i hjertet og magen, samt følelser som sinne, frustrasjon, tristhet og sosial tilbaketrekning. De opplevde avvisning som urettferdig og følte seg oversett og lite verdsatt.

Nergaard, K. (2022). 'I want to join the play'. Young children's wants and needs of empathy when experiencing peer rejections in ECEC. *Early Years*, 42(4–5), 406–419.

Formål

Studien har som mål å løfte frem barns stemmer og deres oppfatninger av empatisk støtte i situasjoner hvor de opplever avvisning fra jevnaldrende i barnehagen.

Metode

Studien brukte en mikro-etnografisk tilnærming, der forskeren var til stede i barnas frilek, både inne og ute, i fire timer per dag over en periode på seks måneder i tre norske barnehager.

Videointervjuer med barna ble analysert for å undersøke deres uttrykk for behov for empati i sammenheng med avvisning fra jevnaldrende.

Resultater

Studien fant at barn som opplever avvisning, ønsker invitasjoner til lek, vennskapsopplevelser, fysisk bekreftelse og berøring. De lengter etter vennskap preget av gjensidighet, pålitelighet og følelsesmessig støtte. Barna ønsker også at voksne deltar i leken for å støtte dem i sosiale forhandlinger og gi emosjonell støtte. Studien konkluderer med at vennskap og lek er avgjørende

for barns trivsel i barnehagen, og at empatisk støtte fra både jevnaldrende og voksne er viktig når barn møter avvisning. Den understreker også behovet for at ansatte fungerer som empatiske rollemodeller og fremmer empati gjennom pedagogisk arbeid.

Pálmadóttir, H., & Johansson, E. M. (2015). Young children's communication and expression of values during play sessions in preschool. *Early Years*, 35(3), 289–302.

Formål

Studien utforsker hvordan barn i alderen ett til tre år kommuniserer og prioriterer verdier under lek i en islandsk barnehage, med søkelys på verdikonflikter, deres løsning og hvordan dette påvirker trivsel.

Metode

Data ble samlet inn gjennom videoobservasjoner og feltnotater fra barnas frilek i barnehagen. Totalt 46 barn i alderen to til tre år deltok i denne studien.

Resultater

Studien viser at barns kommunikasjon av verdier er kompleks og ofte i motsetning til verdiene som prioriteres av andre barn eller voksne. Verdikonflikter er sentrale, da de gir barna mulighet til å avklare sine egne verdier og perspektiver. Barna uttrykte verdier som omsorg, vennlighet, respekt og ansvar, og viste at de prioriterte andres trivsel. De forsøkte å skape fellesskap og deltakelse i leken, og tok på seg ansvar for å veilede andre for å opprettholde orden i leken. Barnas posisjoner i vennsksrelasjoner ga dem makt til å inkludere eller ekskludere andre, noe som kunne føre til verdikonflikter når ulike perspektiver møttes.

Persson, K.W. & Karlberg, J. (2021). Sound Quality Characteristics of Importance for Preschool Children's Perception and Wellbeing After an Acoustic Intervention. *Frontiers in Built Environment*, 7:688836.

Formål

Formålet med denne studien var å undersøke sammenhengen mellom en akustisk intervensjon og barns oppfatninger av og reaksjoner på lyder i barnehagemiljøet. Studien brukte et tidligere utviklet intervjuprotokoll, «Inventory of Noise and Children's Health», i kombinasjon med målinger av lydnivå og romakustikk.

Metode

Dette er en pre-post-studie med to målepunkter, som undersøkte effekten av tiltak mot støy i syv

barnehager. Tiltakene inkluderte å bytte gulvmatter, legge dempeputer under stoler, bytte takabsorbenter og legge til veggabsorbenter. Effekten ble målt ved å intervju barna og måle lydnivået i rommene. Før endringene ble 61 barn i alderen 4–6 år intervjuet, og etterpå ble 56 barn intervjuet. Data fra både før- og etter-målingene var tilgjengelige for 56 av dem. Lydnivåene ble målt med dosimeter og stasjonære lydnivåmålere. Barns reaksjoner ble målt ved hjelp av visuelle illustrasjoner.

Resultater

Resultatene viste en reduksjon i lydnivået i spise-/hobbyrom og lekerom, samt en reduksjon i etterklangstid etter akustiske intervensjoner. Den akustiske intervensjonen førte til lavere støynivåer, som var assosiert med forbedret muntlig kommunikasjon, færre psykosomatiske symptomer og økt trivsel blant barna. Det ble funnet en betydelig reduksjon i støynivåene i barnehagene som deltok i intervensjonen. Studien fant også en sammenheng mellom redusert støynivå og forbedringer i barnas oppfatning av lyder og selvrapporterte magesmerter.

Puroila, A., Estola, E., & Syrjälä, L. (2012). Having, loving, and being: children's narrated well-being in Finnish day care centres. *Early Child Development and Care*, 182(3–4), 345–362.

Formål

Studien søker å forstå barns trivsel i finske barnehager ved å utforske deres opplevelser og perspektiver på hverdagen. Denne studien tar utgangspunkt i to forskningsspørsmål: hva barn forteller om sin trivsel i finske barnehager, og hvilke muligheter og begrensninger som er knyttet til narrativ metodologi i utforskningen av små barns opplevde trivsel.

Metode

Denne studien brukte en narrativ tilnærming for å forstå barns trivsel i finske barnehager. En narrativ tilnærming innebærer å utforske og forstå opplevelser gjennom fortellinger og historier. Datainnsamlingen bygget på observasjoner og lydopptak av samtaler med tre barnegrupper, der forskerne var aktive deltakere. Barns opplevelser ble analysert gjennom bruk av verbalspråk, kroppsspråk, lek og kunstneriske uttrykk.

Resultater

Studien frambringer et komplekst og mangfoldig bilde av barns trivsel i barnehagen, med både positive og negative erfaringer. Positive opplevelser er knyttet til inspirerende og stimulerende miljøer, responsivt personale, gode venner og meningsfulle aktiviteter. Negative opplevelser er knyttet til rigide institusjonelle strukturer, avstand mellom barn og voksne, ekskludering fra

jevnaaldrende, og mangel på respekt. Barnas narrativer viser at trivselen påvirkes av materielle forhold, sosiale relasjoner og muligheter for deltakelse. Studien viser også spenninger barn møter mellom individuell frihet og institusjonelle rammer.

Røn-Larsen, M., & Stanek, A. H. (2024). Situated Pedagogy in Danish Daycare -The Politics of Everyday Life. *Social Sciences*, 13(2), 118.

Formål

Studien har som mål å analysere muligheter og hindringer i pedagogiske praksiser i barnehager, med fokus på å utvikle relevante deltakelsesmuligheter for alle barn ved å støtte deres egne engasjementer for å utvide handlingsrommet.

Metode

Denne studien er basert på deltakende observasjoner og intervjuer med fagpersoner i barnehager i forskjellige danske kommuner. Forskerne observerte og samarbeidet med barna for å forstå deres perspektiver og livsbetingelser, og tilpasset deretter pedagogiske tiltak. Dataene ble samlet inn gjennom observasjoner av barnas hverdag og samtaler med både barn og ansatte i barnehagene.

Resultater

Analysene viser at nyanser er avgjørende for en demokratisk pedagogisk praksis som skaper muligheter for alle barn. Fagpersoner må kontinuerlig tilpasse seg barnas perspektiver og behov. Når bekymringer oppstår, fokuserer tiltak ofte på individuelle vurderinger i stedet for å støtte barnas egne engasjement. Dette kan undergrave barnas utvikling av handlekraft og innflytelse i deres liv.

Sando, O. J. (2019a). The physical indoor environment in ECEC settings: children's well-being and physical activity. *European Early Childhood Education Research Journal*, 27(4), 506–519

Formål

Formålet med denne studien var å undersøke sammenhengen mellom det fysiske innemiljøet og barns trivsel og fysiske aktivitet (PA) i barnehager.

Metode

Denne studien brukte 479 videoobservasjoner av 80 barn fra åtte barnehager. Barnehagene ble valgt for å variere i størrelse, alder, beliggenhet og fysisk miljø. Fem jenter og fem gutter i hver barnehage ble tilfeldig valgt blant 3- og 4-åringene, med skriftlig samtykke fra foreldrene. Barna

ble informert om videoobservasjonene og kunne velge å ikke bli filmet. Barnas trivsel ble målt ved hjelp av Leuven Well-Being Scale, som vurderer trivsel på en skala fra én til fem. Barnas fysiske aktivitet ble målt ved hjelp av Observational System for Recording Physical Activity in Children–Preschool (OSRAC-P), mens risikofylt lek ble kodet ved hjelp av Observer XT 12.5. Dataene ble analysert både kvalitativt og kvantitativt.

Resultater

Funnene peker på at et fysisk miljø som fremmer aktiv lek øker barns trivsel og fysisk aktivitet. Høye bord og tilstedeværelse av voksne reduserer fysisk aktivitet, mens rom for fysisk aktivitet og tumbleområder øker den.

Sando, O. J. (2019b). *The outdoor environment and children's health: a multilevel approach. International Journal of Play, 8(1), 39–52.*

Formål

Formålet med denne studien var å undersøke hvordan det fysiske utemiljøet påvirker barns helseutfall, spesielt trivsel og fysisk aktivitet (PA), i barnehager.

Metode

Studien er basert på videoobservasjoner av barn i utemiljøet under frilek. Datainnsamlingen omfattet 471 videoobservasjoner av 80 barn fra åtte norske barnehager. Videoene ble tatt i barnas naturlige miljø med GoPro kamera. Barns trivsel ble målt med Leuven Well-Being Scale, som vurderer trivsel på en skala fra én til fem. Barnas fysiske aktivitet ble målt ved hjelp av Observational System for Recording Physical Activity in Children–Preschool (OSRAC-P), mens risikofylt lek ble kodet ved hjelp av Observer XT 12.5. Dataene ble analysert både kvalitativt og kvantitativt.

Resultater

Resultatene viser at det fysiske utemiljøet i barnehager påvirker barns helseutfall, inkludert trivsel og fysisk aktivitet. Natur, stier og åpne områder var positivt assosiert med både trivsel og fysisk aktivitet. Studien fant at trivsel var positivt korrelert med fysisk aktivitet og lek. Fysisk aktivitet var positivt korrelert med lek og det å være på stier, mens tilstedeværelsen av voksne var negativt korrelert med fysisk aktivitet.

Sando, O. J., Kleppe, R., & Sandseter, E. B. H. (2021). Risky Play and Children's Well-Being, Involvement and Physical Activity. *Child Indicators Research*, 14(4), 1435-1451.

Formål

Formålet med denne studien var å undersøke sammenhengen mellom barns deltakelse i risikofylt lek og deres trivsel, involvering og fysiske aktivitet i barnehager.

Metode

Denne studien består av 928 to-minutters video observasjoner av 79 barn i alderen tre til seks år. En barnehagelærer filmet barna med et GoPro-kamera for å minimere påvirkningen på deres atferd. Barnas trivsel ble målt med Leuven Well-Being Scale, som vurderer trivsel på en skala fra én til fem. Barnas fysiske aktivitet ble målt ved hjelp av Observational System for Recording Physical Activity in Children–Preschool (OSRAC-P), mens risikofylt lek ble kodet ved hjelp av Observer XT 12.5. Dataene ble analysert både kvalitativt og kvantitativt.

Resultater

Resultatene fra denne studien viser at risikofylt lek er positivt knyttet til barns trivsel, engasjement og fysisk aktivitet under frilek. Til tross for økt risikobevissthet i samfunnet, ble 12 % av den observerte tiden kategorisert som risikofylt lek, noe som viser at dette er en populær lekform blant barna. Risikofylt lek var spesielt knyttet til økt fysisk aktivitet, noe som kan fremme barns helse. Studien antyder at fordelene ved fysisk aktivitet i risikofylt lek oppveier risikoen for skader, og at slik lek kan forbedre barns evne til å vurdere risiko, noe som kan redusere skader på lang sikt.

Sando, O. J., & Mehus, I. (2019). Supportive indoor environments for functional play in ECEC institutions: a strategy for promoting well-being and physical activity? *Early Child Development and Care*, 191(6), 921–932.

Formål

Formålet med denne studien var å utforske hvordan det fysiske innemiljøet kunne endres for å fremme funksjonell lek, fysisk aktivitet og trivsel.

Metode

Denne studien er basert på 770 vitneobservasjoner som er analysert både kvalitativt og kvantitativt. Dataene er samlet inn på to ulike tidspunkt. Den første datainnsamlingen skjedde høsten 2017, mens den andre datainnsamlingen fant sted høsten 2018. Totalt 65 barn i alderen 3-4 år deltok i denne studien. Disse barna kom fra syv ulike barnehager og ble valgt ut for å variere

i størrelse, alder, beliggenhet og fysisk miljø. Barnas trivsel ble målt med Leuven Well-Being Scale, og fysisk aktivitet ble målt med Observational System for Recording Physical Activity in Children–Preschool (OSRAC-P). Intervensjonen bestod av å etablere tumleområder i barnehagene.

Resultater

Resultatene av studien indikerer at innføring av tumleområder i barnehager øker barns fysiske aktivitet og funksjonelle lek. Effekten på trivsel var begrenset, men et miljø som støtter funksjonell lek kan likevel bidra til økt trivsel blant barna.

Sando, O. J., & Sandseter, E. B. H. (2020). Affordances for physical activity and well-being in the ECEC outdoor environment. *Journal of Environmental Psychology*, 69, 101430.

Formål

Hovedmålet med denne studien var å utvikle kunnskap om lekeepisoder der barn opplever høy trivsel og fysisk aktivitet samtidig i utendørs miljøer, samt hvordan barn utnytter mulighetene i disse situasjonene.

Metode

Denne studien benyttet 858 videoobservasjoner fra åtte barnehager. Observasjonene ble analysert både kvantitativt og kvalitativt. Åtte barnehager ble valgt for variasjon i størrelse og miljø. Ti barn i alderen tre til fire år ble tilfeldig valgt fra hver barnehage, med samtykke fra foreldrene. Dataene ble samlet inn på to tidspunkter høsten 2017 og 2018. Videoopptakene ble gjort med små kameraer for å minimere påvirkning på barnas atferd. Totalt ble 73 barn inkludert, med en gjennomsnittsalder på 4,2 år. Barnas trivsel ble målt med Leuven Well-Being Scale.

Resultater

Resultatene viser at gutter og eldre barn oftere opplever høy trivsel og fysisk aktivitet. Funksjonell, symbolsk og blandet lek er positivt assosiert med høy trivsel og fysisk aktivitet, mens konstruktiv lek ikke er det. Å være sammen med andre barn og bruke stier og fast funksjonelt utstyr er også positivt knyttet til høy trivsel og fysisk aktivitet. Studien indikerer at barn opplever trivsel i fysisk aktivitet i ulik grad. Den kvalitative analysen fremhever også betydningen av sosiale mulighetene for å fremme fysisk aktivitet i utendørs miljøer.

Sandseter, E.B.H., & Seland, M. (2016). Children's Experience of Activities and Participation and their Subjective Well-Being in Norwegian Early Childhood Education and Care Institutions. *Child Indicators Research*, 9, 913–932

Formål

Formålet med denne studien var å utforske hvordan barn opplever sin egen subjektive trivsel i hverdagen i barnehagen og hvordan deres erfaringer med aktiviteter, samt muligheten for deltakelse, er relatert til deres subjektive trivsel.

Metode

Studien benyttet en kvantitativ tilnærming, der data ble samlet inn gjennom samtaler med 171 norske barn i alderen 4-6 år, basert på et elektronisk spørreskjema (Trivselsmonitoren). Spørreskjemaet inneholdt spørsmål om barnas opplevelser i hverdagen i barnehager, aktiviteter, relasjoner til andre barn og ansatte, samt det fysiske miljøet.

Resultater

Resultatene viser at det fysiske miljøet, leker/utstyr, felles aktiviteter og muligheter for deltakelse og innflytelse er avgjørende for barnas trivsel i barnehage. Det ble funnet at barna opplever hverdagen som både gøy og kjedelig, med en tendens til at det er litt mer gøy enn kjedelig. Studien fant også en positiv sammenheng mellom det å like å være i barnehagen og å oppleve det som gøy, samt en sammenheng mellom å ikke like å være i barnehagen og ha det kjedelig. Videre viser resultatene at barnas erfaringer og trivsel er varierte, der noen opplever høy trivsel mens andre har en mer middelmådig opplevelse. Barna har mer autonomi og deltakelse i utendørs aktiviteter sammenlignet med innendørs aktiviteter. Mulighet til å påvirke hverdagen, velge aktiviteter og ha tilstrekkelig tid til frilek er avgjørende for barnas trivsel. Korrelasjoner viser at det å like innendørs og utendørs fysiske barnehagemiljøer, leker/utstyr, samt felles aktiviteter som samlingsstunder, turer og måltider, er relatert til barnas opplevelse av trivsel.

Sandseter, E.B.H., Seland, M. (2018). 4-6 year-Old Children's Experience of Subjective Well-Being and Social Relations in ECEC Institutions. *Child Indicators Research*, 11, 1585– 1601.

Formål

Formålet med denne studien var å undersøke barn i alderen 4-6 år sine perspektiver på lek og sosiale relasjoner med både voksne og jevnaldrende i barnehage, samt å relatere dette til subjektiv trivsel.

Metode

Studien benyttet kvantitative data som ble samlet inn gjennom samtaler med barna, basert på et elektronisk spørreskjema (Trivselsmonitoren). Spørreskjemaet, utviklet av forskerne, ble administrert til barna gjennom samtaler. Det inneholdt spørsmål om barnas erfaringer i hverdagen i barnehagen, inkludert deres relasjoner til jevnaldrende og ansatte. I tillegg benyttet studien en blandet metode, som kombinerte kvantitative og kvalitative data fra intervjuer og spørreundersøkelser med barn i barnehager.

Resultater

Resultatene indikerer at relasjoner, både med andre barn og med de voksne, er viktige for barnas trivsel. Mange barn rapporterer å være glade og tilfredse med hverdagen i barnehager, men mellom en tredjedel og mer enn halvparten av barna beskriver opplevelsen sin som "bare OK" og «ikke så bra». En betydelig andel av barna rapporterer om trakassering, noe som er relatert til negative sosiale relasjoner og lav trivsel.

Seland, M., Moe, B., & Sandseter, E. B. H. (2021). Harassment in ECEC institutions: 4- to 6-year-old children's experiences. *Early Years*, 43(2), 350–365.

Formål

Studien hadde som mål å utforske sammenhengen mellom 4- til 6-åringers opplevelser av å bli hyppig trakassert i barnehager, deres subjektive trivsel og deres sosiale relasjoner med ansatte og jevnaldrende.

Metode

Data ble samlet inn gjennom Trivselmonitor, et online, gratis spørreskjema utviklet for barnehager. Barna ble spurt om sin trivsel, relasjoner til andre barn og relasjoner til ansatte.

Resultater

Resultatene viser at barn som ofte blir trakassert har lavere subjektiv trivsel og opplever mer negative sosiale relasjoner med jevnaldrende og ansatte sammenlignet med barn som ikke ble trakassert.

Seland, M., Sandseter, E.B.H., & Bratterud, Å. (2015). One-to three-year-old children's experience of subjective wellbeing in day care. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 16(1), 70-83.

Formål

Formålet med denne studien er å utforske begrepet subjektiv trivsel hos småbarn i barnehage, samt å identifisere situasjoner og kontekster der de opplever trivsel.

Metode

Studien benyttet kvalitative fenomenologiske observasjoner av 18 barn, med en induktiv analyseprosess. Den kvalitative fenomenologiske observasjonsmetoden er inspirert av spedbarns observasjon, som innebærer å observere samspillet mellom barnet og omsorgspersonen i naturlige omgivelser. Observatøren søkte å tune inn på barnets indre tilstand og følelser for å oppnå innsikt i barnets erfaringer gjennom empatisk identifikasjon. Analysen av observasjonene ble gjennomført ved hjelp av en fenomenologisk tilnærming, der observatøren benyttet sine egne erfaringer, følelser og kunnskap for å analysere dataene. Observasjonene besto av to økter på 30 minutter for hvert barn, der forskeren observerte uten å ta notater og samtidig reflekterte over egne følelser mens de observerte barnet.

Resultater

Resultatene viser at barn i alderen 1-3 år uttrykker klar trivsel og glede når de deltar i sosiale relasjoner og interaksjoner med omsorgspersoner og jevnaldrende og i lek, samt i utforskning, enten alene eller sammen med andre barn og ansatte. Observasjonene ble analysert gjennom en induktiv prosess, og to hovedkategorier av trivsel ble identifisert: Sosiale relasjoner og Konsentrert lek og utforskning alene. Barnas opplevelse av lykke og trivsel i sosiale interaksjoner og lek ble tydelig, og de viste sikkerhet og handlekraft i disse situasjonene. Videre fant studien at de ansattes høye sensitivitet og responsivitet var viktige for å skape et intersubjektivt rom som fremmet barnas trivsel. Studien avdekket et mønster av subjektiv trivsel hos småbarn i barnehage, der deltakelse og handlekraft var avgjørende faktorer.

Sivertsen, A. H., & Moe, B. (2021). Four- to six-year-old children's experiences of participating in different physical environments and activities in early childhood education and care institutions in Norway. *Education 3-13*, 50(7), 857–867.

Formål

Studien hadde som mål å utforske hvordan barn opplever deltakelse i ulike fysiske miljøer og aktiviteter i barnehager. Det ble formulert to forskningsspørsmål: (1) Hvordan opplever 4-6 år gamle barn deltakelse innendørs og utendørs i barnehager og (2) Hvordan opplever 4-6 år gamle barn deltakelse under samling og turer i barnehager.

Metode

Denne studien samlet inn kvantitative data fra strukturerte samtaler med 3693 barn i alderen 4–6 år. Dataene ble samlet inn ved hjelp av Trivselmonitoren, et norsk nettbasert spørreskjema, som ble brukt i samtaler mellom barn og barnehageansatte.

Resultater

Studien viste at barnas opplevelser av å medvirke i barnehageaktiviteter var varierte og avhengige av det fysiske miljøet. De fleste barna opplevde høyere grad av medvirkning utendørs enn innendørs. Videre er turer og samlingsstund aktiviteter som de fleste barn må delta i, selv om de ikke ønsker det. Økt bevissthet om hvordan barn opplever mulighetene for medvirkning i barnehageaktiviteter er viktig for barnehageinstitusjoner og kan påvirke pedagogisk tenkning og planlegging i ulike miljøer og aktiviteter.

Storli, R., & Sandseter, E. B.H. (2019). Children's play, well-being and involvement: how children play indoors and outdoors in Norwegian early childhood education and care institutions. *International Journal of Play*, 8(1), 65-78.

Formål

Denne studien utforsket forholdet mellom barns lek, trivsel og engasjement. Den undersøkte hvordan barn leker både innendørs og utendørs i barnehagen.

Metode

Denne kvantitative studien analyserte videoobservasjoner av 80 frilekøtter (innendørs og utendørs) ved åtte barnehager. Totalt deltok 80 barn i alderen 2 til 6 år, fordelt på 39 jenter og 41 gutter. Barnas trivsel ble målt med Leuven Well-Being Scale.

Resultater

Studien fant at barna brukte omtrent to tredjedeler av tiden sin på lek når det var satt av tid til frilek. Det var en betydelig positiv sammenheng mellom barns lek og deres trivsel og engasjement. Dette gjaldt for de fleste typer lek, med unntak av konstruktiv lek, som ikke viste noen sammenheng med trivsel. Når barna ikke var engasjert i lek, opplevde de mindre trivsel og engasjement. Dette understreker viktigheten av å gi barna muligheter til å leke i barnehagen. Å tillate frilek og skape et fysisk miljø som støtter ulike typer lek er avgjørende for å sikre barns psykososiale- og læringsmiljø.

Söderström, M., Boldemann, C., Sahlin, U., Mårtensson, F., Raustorp, A., & Blennow, M. (2013). The quality of the outdoor environment influences childrens health—a cross-sectional study of preschools. *Acta paediatrica*, 102(1), 83-91.

Formål

Målet med denne studien var å teste om kvaliteten på utemiljøet påvirker barnas helse positivt.

Metode

Denne kvantitative studien undersøkte effekten av kvaliteten på utemiljøet på barns helse i ni svenske barnehager. Foreldrene til 132 barn svarte på et spørreskjema, og foreldrene til 121 barn førte dagbok i fem dager. Totalt deltok 169 barn i alderen tre til seks år. Studien fokuserte på utendørs aktiviteter, barns helse og kortisolnivå.

Resultater

Hovedfunnet var at eksponering for et høykvalitets utemiljø var assosiert med sunnere kropp, lengre nattesøvn og bedre trivsel hos barnehagebarn. Dette støtter hypotesen om at helsen til barnehagebarn påvirkes av utemiljøet. Det var en sterk positiv korrelasjon mellom miljøkvalitet og utendørs opphold, noe som indikerer at kvaliteten påvirker tiden som tilbringes utendørs, som igjen påvirker barnas helse.

van Trijp, C. P. J., Lekhal, R., Drugli M. B., Rydland, V., Van Gils, S., Vermeer, H. J., & Solheim Buøen, E. (2021b). The association between toddlers' temperament and well-being in Norwegian early childhood education and care, and the moderating effect of center-based daycare process quality. *Frontiers in Psychology*, 12(763682).

Formål

Studien hadde som mål å undersøke forholdet mellom småbarns temperament og trivsel i barnehager, samt å utforske de modererende effektene av prosesskvalitet i barnehagen.

Metode

Denne studien benyttet et kvantitativt design og samlet inn data fra 1 561 barn mellom null og tre år fra 185 barnehager i september 2018. Barnehageansatte og foreldre fylte ut elektroniske spørreskjemaer om barnets trivsel, temperament og familiens egenskaper. Kvaliteten på barnehagetilbudet ble vurdert gjennom spørreskjemaer og eksterne observasjoner.

Resultater

Resultatene indikerer at de barns trivsel i barnehagen påvirkes av deres temperament, særlig når det gjelder sjenanse, emosjonalitet og sosiale ferdigheter. Kvaliteten på relasjonen mellom barn og ansatte, samt graden av emosjonell støtte barnet mottar, er også avgjørende for trivselen. Dette fremhever betydningen av gode relasjoner og støtte i barnehagen.

Williams, P., Sheridan, S., & Pramling Samuelsson, I. (2018). A Perspective of Group Size on Children's Conditions for Wellbeing, Learning and Development in Preschool. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 63(5), 696–711.

Formål

Formålet med denne studien var å utforske hvordan gruppestørrelse påvirket barns trivsel, læring og utvikling i barnehagen i forhold til intensjonene i den reviderte svenske barnehageplanen. Spørsmålene som ble utforsket var: Hvordan uttrykte barnehagelærere sine synspunkter på gruppestørrelser i barnehagen? Hvilke betingelser ble gitt til barn avhengig av gruppestørrelse?

Metode

Denne studien bygger på 24 intervjuer med barnehagelærere i 12 barnehager og deres skriftlige svar på 11 åpne spørsmål.

Resultater

Funn fra denne studien viser at barnehagelærernes opplevelse av gruppestørrelse påvirkes av tre dimensjoner: deres kvalifikasjoner og kompetanse, det fysiske innendørs- og utendørsmiljøet, og sammensetningen av barnegruppen. Samsvar mellom disse dimensjonene bestemmer det ideelle antallet barn i en gruppe og kan dermed bidra til å styrke kvalitet og fremme trivsel.

Yngvesson, T., & Garvis, S. (2021). Preschool and home partnerships in Sweden, what do the children say? *Early Child Development and Care*, 191(11), 1729–1743.

Formål

Målet med studien var å utforske de tre primære perspektivene som er sammenvevd i partnerskapet mellom barnehage og hjem (barn, forelder, lærer) for bedre å forstå hva foreldredeltakelse i barnehagen betyr for barnets trivsel.

Metode

Studien benyttet en kvalitativ tilnærming. Det ble gjennomført seks intervjuer med barn, to i barnehagemiljøet og ett i hjemmet, samt intervjuer med foreldre og lærere.

Resultater

Studien fant at det var forskjeller mellom deltakernes forståelse, mening og praksis av foreldreinvolvering som beskrevet i læreplanen. Den identifiserte også harmonier og uoverensstemmelser mellom barnas og de voksnes forståelse. Resultatene indikerer en generell mangel på forståelse mellom det som står i dokumenter og hvordan det tolkes i praksis. Dette tyder på at en større studie kan være nyttig for å forstå foreldreinvolvering bedre, både i Sverige og internasjonalt.

Svar fra nordiske primærstudiene på forskningsspørsmål for denne kartleggingen

I forbindelse med sammenfatningen av studienes bidrag til å besvare spørsmålene i denne kunnskapsoversikten ble det brukt kunstig intelligens (KI-assistent ELICIT⁸, 30.11.2024). Med utgangspunkt i PDF-versjonene av de 34 identifiserte artiklene ble ELICIT spurt om å analysere tekstene på grunnlag av følgende to spørringer:

- (1) «Hvordan konseptualiseres begrepet trivsel (well-being; well being; wellbeing) i artiklene? Vær restriktiv og se kun etter eksplisitte begreps- eller konseptavklaringer. Gjengi disse kort og presis. Bruk gjerne kulepunkter.»
- (2) «Oppgi de faktorene som er identifisert i studiene (resultater, funn, konklusjoner) som legger til rette for og styrke barns trivsel i barnehagen. Bruk kulepunkter. Hvert kulepunkt skal bestå av bare én kortfattet setning. Oppgi minimum ett og maksimalt fire kulepunkter. Hold deg tett på de faktiske funnene i artikkelen. Unngå å være redundant.»

Resultatene av denne spørringen finnes i andre og fjerde kolonnen av tabell 6 med overskriftene: *Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel og Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?*). Det KI-baserte resultatet av spørringen ble gjennomgått av førsteforfatteren og kontrollert med hensyn til originalteksten.

Innholdet i den tredje kolonnen i tabell 6 baserer seg på et sammensatt spørsmål: *Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?* Vi stilte de to delspørsmålene atskilt i KI-programmet ELICIT og fikk svært omfattende svar tilbake som berørte også mange aspekter som gikk utover kjernen i de to delspørsmålene. ELICIT gir mulighet til å identifisere hvilken del (avsnitt) i originalteksten svaret bygger på. Vi benyttet oss av denne muligheten og kontrollerte grunnlaget for alle svarene (for alle 34 artikler) i originalteksten. På denne måten kunne vi trekke ut de utsagnene fra originalteksten som faktisk svarte på de to del spørsmålene. AI ble her altså kun brukt som en hjelp for å identifisere potensiell relevante svar, mens forskerne deretter bestemte hvilken informasjon i primærartiklene som faktisk svarte på spørsmålene.

⁸ ELICIT (2024); AI-research assistant. <https://elicit.com/welcome>

Tabell 6. Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns opplevelse og atferd når de trives eller mistrives, samt funnene i de inkluderte nordiske primærstudiene med betydning for denne karleggingens to forskningsspørsmål.

Forfatter År Tittel	Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(1) Bjørgen (2015)	Trivsel er en tilstand av å føle seg vel, være spontan og fri for følelsesmessige spenninger, noe som er avgjørende for god mental helse og knyttet til selvtillit og motstandskraft		- Fysiske leksituasjoner som byr på utfordringer, variasjoner og autonomi for barna
Children's well-being and involvement in physically active outdoors play in a Norwegian kindergarten: Playful sharing of sharing of physical experiences.	Å være intenst engasjert i aktiviteter, som er en nødvendig forutsetning for læring og utvikling på dypt nivå	Barna viste glede og tilfredshet i aktiviteter som inneholdt utfordringer, variasjon, selvstendighet, og samarbeid med andre	- Oppmuntre til sosiale relasjoner og felles oppmerksomhet på hyggelige fysiske opplevelser
	En kvalitet på menneskelig aktivitet preget av konsentrasjon, utholdenhet, høy motivasjon, intense persepsjoner, opplevelse av mening, sterk energiflyt og høy tilfredshet, basert på utforskende drivkraft og utviklingsplaner		- Personalet har en aktiv rolle og involvere seg i og legger til rette for å delta i barnas fysiske lek

Forfatter År Tittel	Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(2) Bratterud, Sandseter & Seland (2012) Barns trivsel og medvirkning i barnehagen. Barn, foreldre og ansattes perspektiver	Følelsesmessige og verbale uttrykk registrert ved hjelp Trivselsmonitoren* Trivsel og medvirkning brukes som ett samlet begrep Ingen eksplisitt definisjon eller konseptualisering av begrepet trivsel	38 % av barna synes det ofte er artig og 10 % synes det er kjedelig. 34 % forteller at de liker veldig godt å være i barnehagen, og 20 % liker det godt. 37 % av barna liker det sånn passe, og 9 % liker det ikke så godt. Rundt 55 % av barna synes barnehagen deres er et "sånn passe" sted å være for barn, mens 41 % synes det er et veldig fint sted for barn. 41 % av barna er mest glade og fornøyde når de er i barnehagen; 49 % forteller at de er "midt imellom". 10 % av barna uttrykker at de er mest sur og lei seg i barnehagen. Foreldre og personale vurderer barns trivsel i barnehagen mer positiv enn barna selv.	- Barn får gode muligheter til lek, utforskning og eksperimentering sammen med andre barn - Barn får muligheter til å uttrykke seg delta aktivt i og påvirke de daglige aktivitetene og føler seg sett og hørt og at deres perspektiver blir forstått og verdsatt av personalet. - Et godt fysisk miljø som støtter og utfordrer barnas lek og utforskning - Støtte positive relasjoner og interaksjoner mellom barn, og mellom barn og ansatte (som er lett tilgjengelig for barna)
(3) Eide, Winger, Wolf, mfl. (2017) «Ei linerle vet at hun er ei linerle» En kvalitativ studie av små barns «well-being» i barnehagen.	Barns erfaringer og handlingsmuligheter i barnehagefellesskapet Observasjoner og intervjuer med utgangspunkt i fotoer av motiver barn selv har valgt. «Well-being» forstås som et komplekst, flerdimensjonalt begrep som er vanskelig å oversette direkte til norsk. Det omfatter barns levekår, livsmuligheter, følelse av handlefrihet, tilhørighet og følelse av å bli verdsatt i sammenheng med deres sosiale interaksjoner og barnehagemiljøet.	Barn uttrykker trivsel når de får vise sine bilder og gjennom samtaler om sine opplevelser	- Personale som vektlegger barns beste som grunnleggende for planlegging og gjennomføring av aktiviteter - God relasjonskvalitet og sosialt samspill mellom barn og mellom barn og personalet - Opplevelsen av tilhørighet og å bli anerkjent som et verdifullt medlem av barnehagen - Praksiser som markerer barnas ankomst og tilstedeværelse i gruppen, slik at de føler seg sett og verdsatt

Forfatter År Tittel	Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(4) Giske, Ugelstad, Meland, mfl. (2018) Toddlers' social competence, play, movement skills and well-being: an analysis of their relationship based on authentic assessment in kindergarten.	Sosiale, emosjonelle og fysiske aspekter observert i lek (f.eks. liker å leke med andre barn og viser glede og mestring) Trivsel er en bred, flerdimensjonal konstruksjon som inkluderer sosiale, emosjonelle og fysiske aspekter. Det er både et subjektivt mål på hvordan barnet har det, samt hvordan personalet tolker barnets følelser. Trivsel er barnets evne til å lykkes med å delta i aktiviteter som anses som viktige av deres kulturelle fellesskap.	Barn trives best når de får være sammen med andre barn og når de opplevde mestring	- Personale som vektlegger barns lek og deres sosiale og emosjonelle kompetanse. - Lekekompetanse er viktig i vurderingen av småbarns sosiale kompetanse og trivsel - Småbarns trivsel er først og fremst avhengig av deres leke- og sosial-emosjonelle kompetanse - Bevegelsesferdigheter er ingen unik prediktor for trivsel
(5) Koch (2013) Børns perspektiver på trivsel. Aktivitet og underaktivitet i børnehaven.	Følelsesmessige uttrykk observert på grunnlag av bilder, observasjoner og samtaler med barn Trivsel er et komplekst og tvetydig konsept som er et sentralt mål i dansk barnehagepolitikk Trivsel forstås som «lykke» [glede] Forståelsen er knyttet til et perspektiv innen positiv psykologi, der trivsel defineres som tilfredshet og balansen mellom positiv og negativ affekt	Barns subjektive trivsel og gledeopplevelser oppstår primært i fellesskap med andre barn En balansegang for barn, som må navigere i forholdet mellom jevnalderskultur og personalets relasjoner	- Pedagogers bruk av et «evaluerende blikk» for å vurdere barns atferd og utvikling i forhold til deres forventninger eller idealer, eller i forhold til hvordan det enkelte barn vanligvis er - Pedagogers bruk av et «kroppslig øye» for å sanse og tolke barns kroppslige uttrykk for glede, positiv oppførsel og kontakt - Pedagogers etablering av en pedagogisk praksis og et miljø som fremmer barns trivsel, utvikling og læring - Barns evne til å balansere mellom de voksnes forventninger og barns egen jevnaldrende kultur og «undergrunns liv» der de kan engasjere seg i aktiviteter og strategier for å oppnå autonomi

Forfatter År Tittel	Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(6) Koch (2016) Pædagogens rolle og betydning for trivsel i børnehaven: Børneinformerte perspektiver på professionelle voksne.	Følelsesmessige og kroppslige uttrykk registrert gjennom spørsmål stilt til barna: Hva gjør deg glad i barnehagen? Samt observasjon av barns kroppslige gledesuttrykk Trivsel konseptualiseres gjennom å skille mellom «å være» og «å bli» («sociology of childhood») Trivsel refererer til den subjektive, her-og-nå- opplevelsen (well-being), mens begrepet velferd refererer til fremtidsorienterte og samfunnsmessige perspektiver på trivsel	Barn trives når de får gjøre det de har lyst til	- «Hygge-voksen» som gir varme, omsorg og følelsesmessig støtte - «Legekammeraten» som engasjerer seg i lekne, spontane og barnesentrerte interaksjoner - «Læremesteren» som planlegger og legger til rette for engasjerende, utfordrende og pedagogisk orienterte aktiviteter - Ulike pedagogiske roller påvirker barns trivsel i enten et «væren»- eller «bli»- perspektiv
(7) Koch (2018) Children's Perspectives on Happiness and Subjective Well- being in Preschool.	Følelsesmessige uttrykk registrert gjennom bilder, observasjoner og samtaler med barn Trivsel er et mangefasettert begrep som inkluderer både subjektive følelser, opplevelser og levekår Glede blir sett på som en grunnleggende indikator på trivsel, sammen med tilfredshet Trivsel konseptualiseres fra et positivt psykologisk perspektiv, med vektlegging av positive følelser, glede og tilfredshet Barn konstruerer aktivt sin egen trivsel gjennom relasjoner med jevnaldrende, mens de navigerer i de institusjonelle rammene, regler og normer satt av personalet	Barns trivsel oppstår når de får delta i lek med jevnaldrende barn	- Frilek som en arena der barn danner vennskap og opplevelser. - Muligheten for å engasjere seg i barnehagens «under- aktivitet» [«underlife»], der barn kan eksperimentere med og utfordre regler - Barns evne til å balansere mellom å følge voksnes regler og normer, samtidig som de engasjerer seg i egne jevnaldrende aktiviteter - Muligheter for jevnalder interaksjon, fri lek, engasjere seg i det fysiske miljøet og oppleve nye eller utfordrende aktiviteter

Forfatter År Tittel	Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(8) Koch (2023) Fun and Laughter Promote Well- Being in Early Childhood Education and Care: Pedagogy of Fun and Big Humour.	Trivsel som følelsesmessige uttrykk Barn trivsel kommer til uttrykk når de ler og tøyser	I latter, smil, oppmerksomhet, intensitet og ekstase I en opplevelse av letthet og frihet Som et kommunikasjonsmiddel Som brudd på regler og forventninger Som useriøse referanser til underkroppsfunksjoner I opplevelser av spenning fysisk lek	- Fysisk lek og aktiviteter som fremkaller latter og moro hos barn - En atmosfære av letthet, frihet og positive følelser gjennom smittende latter og moro - Pedagoger som er villige til å leke med og engasjere seg med barn på deres premisser, i stedet for å påtvinge voksenkontroll - Pedagoger som kan praktisere «stor humor» - en positiv, reflektert og empatisk tilnærming til å bruke humor og moro for å fremme trivsel
(9) Kragh-Muller & Ringmose (2015) Pedagogisk kvalitet i store og små daginstitusjoner.	Intervjuer med barn om deres opplevelser og trivsel i barnehagen i form av det beste og verste med å gå i barnehagen Pedagogisk kvalitet omfatter både «blivende» og «værende» aspekter ved barns trivsel «Becoming» – å gi barn de beste forutsetningene for trivsel, læring og utvikling for å utvikle de ferdighetene og kompetansene som trengs for å delta i samfunnslivet de vokser opp i "Being" - å sikre at barn har muligheten til å trives og leve en god barndom her og nå	Barn liker seg best når de får leke med andre barn Barn liker ikke når de må vente	- Organisering i mindre grupper som fremmer lek samt mindre og flere fysiske rom som barn kan fordele seg på - Høyere andel utdannede ansatte, inkludert flere ansatte med videreutdanning - Barnehagens størrelse (mindre barnehage gir bedre forutsetninger) - Flere muligheter for nære og omsorgsfulle relasjoner mellom barn og ansatte i mindre barnehager

Forfatter År Tittel	Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(10) Lekhal & Vingmostad (2014) Trivsel og kvalitet i barnehagen.	Barns positive og negative opplevelser i barnehagen, registrert med nettbasert spørreskjema, smilefjes som responskategorier (ja/nei; ja/noen ganger/nei) Trivsel som barns egen vurdering av sin daglige situasjon og erfaringer i barnehagen Trivsel er et viktig aspekt ved kvalitet i barnehage. Trivsel er et potensielt utfordrende begrep å måle pålitelig gjennom barns selvrapporterte responser	En del variasjon i barns trivsel i barnehagen, slik de opplever den selv. De fleste barna svarer at de trives godt og har det bra i barnehagen. Noen barn trives ikke alltid. 20% av barna har en samlet skåre på 7 eller lavere og mistrives derfor i noen grad eller noen ganger i barnehagen. Disse barna liker ikke alltid å gå i barnehagen, og uttrykker at de er utsatt for erting og plaging av andre barn	- Personalet vektlegger barns trivsel i planlegging og gjennomføring av aktiviteter og tiltak. - Barns sosiale, språklige og atferdsmessige utvikling - Barnehagers kvalitet, rapportert av foreldre og personale - Personalets relasjoner til foreldre og barn, samt arbeidsmiljø
(11) Lind (2019) Trivsel i daginstitutionens hverdagsliv: et spørsmål om det kroppslige, kollektive og konfliktsuelle.	Trivsels målt gjennom observasjoner, intervjuer og barns deltakelse i lek og sosiale aktiviteter Trivsel i barnehagen er en kroppslig tilstand i verden som er i kontinuerlig bevegelse	Barn trives når de får bruke kroppen sin i lek med andre	- Oppmerksomhet på barns trivsel er grunnleggende i det pedagogiske arbeidet. - Barns evne til å delta, til å si fra og å være til stede med oppmerksomme og engasjerte voksne - Kollektiv, kroppslig opplevelse der barn og ansatte deler både positive og negative opplevelser - Felles orientering mot å skape en "god hverdag" med god tid til frie, morsomme og tilstedeværende interaksjoner mellom barn og personale

Forfatter År Tittel	Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(12) Martikainen, Linnavalli, & Kalland (2024) Children's health-related quality of life in early childhood education and care.	Trivsel ble målt (1) basert på barnas selvrapporterte «sosio-emosjonell trivsel» (8 items) ved hjelp av Kiddy-KINDL** og (2) basert på personalets vurderinger (The strengths and difficulties questionnaire, SDQ) Aktuelle hendelser i barnehagen påvirker sannsynligvis barnssvar på Kiddy-KINDL-spørsmålene	Barn med eksternaliseringsproblemer (personal-rapportert) har dårligere trivsel. Barn fra familier med høy sosioøkonomisk status (SES) trives bedre enn barn fra lav-SES familier. Eldre barn trives bedre enn yngre. Barn med lavt sosialt-emosjonell trivsel kan ha større risiko for eksternaliseringsproblemer	- Konflikter knyttet til eksternaliseringsproblemer kan redusere barnas generelle trivsel - Barns alder - Familiens sosioøkonomiske status
(13) Nergaard (2019) Empathic expressions among three-year-olds in play and interaction in ECEC institutions in Norway: Bodily empathic Expressions.	Observasjoner av barns kroppslige uttrykk og tegn til empati Ingen eksplisitt definisjon eller konseptualisering av begrepet trivsel Empati ansees som grunnlag for trivsel	Barn opplever trivsel gjennom lek og interaksjon med andre	- Tilrettelegging for at barn kan gjøre morsomme ting, lekeinvitasjoner som empatiske handlinger for å gjøre jevnaldrende glad og for å bekrefte relasjoner - Skape muligheter for barn til å anerkjenne sine egne bidrag som viktige for relasjoner - Tilrettelegge for sosial fantasilek og fysisk lek for å støtte barns sosiale og kroppslige sanselige opplevelser og å tolke andres følelser og intensjoner - Personale som som forstår sin pedagogiske rollen for å støtte barns empatiske utvikling

Forfatter År Tittel	Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(14) Nergaard (2020) The Heartbreak of Social Rejection": Young children's expressions about How they experience rejection from peers in ECEC.	Barns opplevelse av tilhørighet og aksept gjennom mellommenneskelige relasjoner er en grunnleggende forutsetning for barns helse og trivsel Ingen eksplisitt definisjon eller konseptualisering av begrepet trivsel	Barna uttrykker seg i stor grad gjennom et fenomenologisk språk om hvordan de kroppslig gjenkjente opplevelsene sine som kroppsliggjort stress og følelser Avvisning utløser mistrivsel	- Vektlegging av fri lek og vennskap som virkemiddel for barns utvikling og læring - Skape et inkluderende og stimulerende sosialt miljø som forebygger avvisning fra jevnaldrende - Personalets involvering i frilek, som sosial og emosjonell støtte når barn opplever avvisning (empatiske rollemodeller); lekne interaksjoner og "vilter" lek som et middel til emosjonell støtte og bekreftelse blant barn - Lek og det å være en del av et lekfellesskap; de empatiske erfaringene som ligger i lekens intersubjektive kvaliteter skaper mestringsopplevelser - Personalets bevissthet som tilretteleggere og mediatorer for å skape inkluderende relasjoner mellom barna i frilek - Barns muligheter til å motta seriøse lekeinvitasjoner fra jevnaldrende, som bekrefter deres tilhørighet og verdi i og for lekfellesskapet; tilrettelegge for utvikling av nære vennskap
(15) Nergaard (2022) 'I want to join the play'. Young children's wants and needs of empathy when experiencing peer rejections in ECEC.	Relasjonelle erfaringer påvirker barns emosjonelle tilstand, sosiale selvoppfatning og trivsel i barnehagen Ingen eksplisitt definisjon eller konseptualisering av begrepet trivsel	Å forstå barn som relasjonelle pålitelige subjekter innebærer en anerkjennelse av deres erfaringer fra livsverdenen	

Forfatter År Tittel	Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(16) Pálmadóttir (2015) Young children's communication and expression of values during play sessions in preschool.	Følelsesmessige uttrykk vist gjennom barns omsorg for andre Ingen eksplisitt definisjon eller konseptualisering av begrepet trivsel	Ingen mål på barns subjektive opplevelse av trivsel Barn verdsetter å ta vare på andres trivsel	- Lek som arena for barns utvikling av verdier - Barn viser ansvar, omsorg, vennlighet og respekt overfor hverandre og personale, og støtter en følelse av fellesskap
(17) Persson & Karlberg (2021) Sound Quality Characteristics of Importance for Preschool Children's Perception and Wellbeing after an Acoustic Intervention.	Barns trivsel knyttet til helserelaterte faktorer (lyd) registrert gjennom barneintervjuer; en femtrinns visuell skala (ansikts- og kroppsuttrykk) for generell trivsel med respons-ytterpunktene "glad/trygt" og "trist/redd" og fra «snill/vennlig» til «sint/irritert» Trivsel som fravær av fysiske symptomer som magesmerter, hodepine og hyppigheten av hes hals (målt på femtrinnskala fra aldri til ofte) Ingen eksplisitt definisjon eller konseptualisering av begrepet trivsel	Barn i barnehager med stor lydbelastning opplever lavere trivsel enn bar som er utsatt for større lydbelastning	- Lavt lydnivå - Å redusere det generelle støynivået, selv beskjedent, kan forbedre barnas trivsel - Å redusere spesifikke ubehagelige lyder som skraping og skriking kan forbedre barns oppfatning av læreratferd og redusere stemmebelastningen. - En reduksjon i barns oppfattelse av lyd var sterkt og signifikant assosiert med redusert forekomst av magesmerter og hodepine, samt økt trivsel
(18) Puroila, Estola, & Syrjälä (2012) Having, loving, and being: children's narrated well-being in Finnish day care centres.	«Fortalt» trivsel: Barns trivsel i barnehagen nærmer seg fra et narrativt ståsted forankret i den konstruktivistiske tradisjonen. I en fortellings-formet verden utgjør historier og fortellinger sosiale realiteter	Positive opplevelser av trivsel knyttet til inspirerende og stimulerende miljøer, responsiv personale, gode venner og meningsfulle aktiviteter Negative opplevelser av trivsel er knyttet til rigide institusjonelle strukturer, avstand mellom barn og voksne, ekskludering fra jevnaldrende, og mangel på respekt	- Materielle forhold - Sosiale relasjoner og muligheter for deltakelse - Spenningen mellom individuell frihet og institusjonelle påvirker barns trivsel

Forfatter År Tittel	Forfatternes beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(19) Røn-Larsen & Stanek (2024) Situating Pedagogy in Danish Daycare—The Politics of Everyday Life.	Følelsesmessig uttrykk relatert til barns engasjement og relasjoner til andre Ingen eksplisitt definisjon eller konseptualisering av begrepet trivsel	Ingen mål på barns subjektive opplevelse av trivsel	- En kultur som vektlegger at personale er til stede og støtter barn, deres handlemåte og evne til å delta i og forandre sine livsvilkår (agency) - Sikre barns rettigheter og trivsel må knyttes til både barns eget engasjement og de sosiale fellesskapene de er en del av, samt til en forståelse av barn som politiske aktører. - Utvide barns kontroll over og innflytelse på sine Livsvilkår - Koble pedagogisk innsats til barns egne bekymringer og støtte deres meningsfulle deltakelse i fellesskapet
(20) Sando (2019a) The physical indoor environment in ECEC settings: children's well- being and physical activity.	Leuven Well-Being Scale*** Trivsel er en subjektiv og indre følelse av å være/føle seg 'bra' Trivsel er et sentralt element i barns helse sammen med fysisk aktivitet	Barn opplever trivsel i fysisk aktiv lek inne sammen med andre barn	- Leken påvirker trivsel mest - Rom som er designet for fysisk aktivitet fremmer lek og dermed trivsel, men innredning og organisering av innemiljø påvirker barns trivsel mindre enn fysisk aktivitet - Få høye bord i rommet, dvs. mer gulvplass og fritt rom, fremmer trivsel - Bevissthet av personalets rolle i barns lek som en potensiell hemmende faktor for barns trivsel
(21) Sando (2019b) The outdoor environment and children's health: a multilevel approach.	Leuven Well-Being Scale*** Ingen eksplisitt definisjon eller konseptualisering av begrepet trivsel	Barn opplever trivsel i fysisk aktiv lek ute sammen med andre barn	- Utemiljø henger sammen med mer fysisk aktiv lek og trivsel - Det fysiske miljøet er viktigere for fysisk aktivitet enn for trivsel - Tilgjengelighet av materialer fremmer barns lek, noe som i sin tur kan bidra til økt trivsel

Forfatter År Tittel	Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(22) Sando, Kleppe & Sandseter (2021) Risky Play and Children's Well- Being, Involvement and Physical Activity	Leuven Well-Being Scale*** Trivsel sikter mot i hvilken grad barn føler seg vel, handler spontant og viser vitalitet og selvtillit Trivsel og involvering er en forutsetning for dybdelæring	Risiko-lek er positivt korrelert med barns involvering, trivsel og fysisk aktivitet Barn uttrykker glede og trivsel når de deltar i risikofyllt lek	- Tilrettelegge for risikofyllt lek gjennom fysisk utfoldelse - Å la barn delta i risikofyllt lek - Å gi barn autonomi og en følelse av handlefrihet i leken - Å legge til rette for sosiale interaksjoner og muligheter for barn til å mestre utfordringer sammen med jevnaldrende
(23) Sando & Mehus (2019) Supportive indoor environments for functional play in ECEC institutions: a strategy for promoting well- being and physical activity?	Leuven Well-Being Scale*** Ingen eksplisitt konseptualisering eller definisjon av begrepet trivsel	Barns trivsel har en positiv sammenheng med fysisk aktivitet, <u>tilgang</u> til tumle- arealer og funksjonell lek Trivsel henger ikke sammen med <u>bruken</u> av tumlearealer Eldre barn trives noe bedre. Ingen kjønns- forskjeller i trivsel	-Tilgang til innendørs tumlearealer der barn kan utfolde seg fysisk - Tilgang til innendørs tumlearealer som gir muligheter for funksjonell lek
(24) Sando & Sandseter (2020) Affordances for physical activity and well-being in the ECEC outdoor environment.	Leuven Well-Being Scale*** Trivsel er en subjektiv og indre opplevelse av å føle seg «bra», der barn føler seg vel, vitale, selvsikre og spontane Trivsel og fysisk aktivitet er indikatorer for helse	Observasjoner med høy trivsel og fysisk aktivitet er positivt assosiert med bruk av stier og fast funksjonelt utstyr, men ikke (eller negativt) assosiert med bruk av objekter	- Ulike typer lek, inkludert funksjonell, symbolsk og blandet lek Tilstedeværelse og interaksjon med andre barn (andre barn som affordances) - Tilgang til en rekke forskjellige og varierte steder, inkludert naturlige og bygde miljøer, små og store rom, og åpne og lukkede områder - Det fysiske miljøet og mulighetene det gir; steder med mange og varierte naturelementer (f.eks. dyr) - Personalets tilføre mening til ulike miljøkarakteristikkene og støtter fysisk aktiv lek og trivsel i barnegruppen.

Forfatter År Tittel	Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(25) Sandseter & Seland (2016) Children's Experience of Activities and Participation and their Subjective Well-Being in Norwegian Early Childhood Education and Care Institutions.	Trivselsmonitoren* Trivsel er en indre, subjektiv oppfatning og opplevelse av å bli anerkjent av andre, føle seg verdsatt og ha en følelse av lykke og tilfredshet i forhold til andre. Det er preget av et høyt nivå av positiv affekt, et lavt nivå av negativ affekt og en høy grad av tilfredshet med ens liv Trivsel omfatter tre dimensjoner (Fattore mfl., 2017): Positiv selvfølelse (følelse av å ha det bra, positiv anerkjennelse, følelse av tilhørighet) Handlefrihet og kontroll i hverdagen Trygghet og sikkerhet (føle seg trygg og følelsmessig trygg, varme og tillitsfulle relasjoner)	Omtrent en tredjedel av barna opplever middels grad av trivsel, og nesten én av ti opplever lav grad av trivsel Flertallet av barna synes at det å være i barnehagen er både gøy og kjedelig, og uttrykker at det er <i>litt av begge deler</i> Barna liker det fysiske miljøet, både innendørs og utendørs, samt lekene og utstyret som er tilgjengelig	- Vanlige aktiviteter» som samlingsstund, fotturer og måltider - Barns muligheter til fritt å bruke rommene og materialene, velge sine egne aktiviteter og ha nok tid til selvstyrt lek - Barns muligheter til å påvirke hvor de kan oppholde seg, hva de kan gjøre og med hvem - Barns mulighet til å opponere mot personalet og forhandle og velge andre aktiviteter enn dem personalet velger
(26) Sandseter & Seland (2018) 4–6-year-Old Children's Experience of Subjective Well-Being and Social Relations in ECEC Institutions.	Trivselsmonitoren* Trivsel konseptualiseres som en indre, subjektiv oppfatning og opplevelse av å bli anerkjent av andre, føle seg verdsatt og ha en følelse av lykke og tilfredshet i forhold til andre. Det er en positiv affektiv tilstand knyttet til generell livstilfredshet. Trivsel forstås som åpen, hedonisk, subjektiv, åndelig og kollektiv	Barnas generelle trivsel bygger i stor grad på at de liker de andre barna i barnehagen, samt det å oppleve at barna i barnehagen og opplevelsen at barna er snille mot hverandre. Å ha en «favoritt-voksen» henger sammen med flere aspekter av generell trivsel barnehagen Det å oppleve at personalet i barnehagen er vanskelig å få tak i når barna trenger dem henger sammen med laver trivsel	- Positive relasjoner og vennskap med andre barn og personalet i barnehagen - Barnehagepersonalet som er engasjert i morsomme aktiviteter med barna - Tilgjengelig personalet som ser, anerkjenner og lytter til barna og gir ros - Barna opplever at de er snille med hverandre

Forfatter År Tittel	Forfatternes beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(27) Seland, Moe & Sandseter (2023) Harassment in ECEC institutions: 4- to 6-year-old children's experiences.	Trivselsmonitoren* Trivsel omfatter tre dimensjoner (Fattore mfl., 2017): Positiv selvfølelse (følelse av å ha det bra, positiv anerkjennelse, følelse av tilhørighet) Handlefrihet og kontroll i hverdagen Trygghet og sikkerhet (føle seg trygg og følelsmessig trygg, varme og tillitsfulle relasjoner)	Barn som opplevde trakassering, trives mindre i barnehagen enn barn som ikke blir trakassert. Vanligvis opplever disse barn dårligere relasjoner til andre barn og personale	- Personale som legger vekt på å forebygge trakassering i et miljø som oppleves som trygg - Høyt kvalifiserte, varme, sensitive og tilgjengelige barnehageansatte som engasjerer seg i barns lek - Pedagogisk arbeid for å styrke jevnaldrende fellesskap og vennsrelasjoner i barnehagegruppen - Ansatte som engasjerer seg i lek med barn for å gi dem en følelse av handlefrihet og mestring
(28) Seland, Sandseter & Bratterud (2015) One-to three-year-old children's experience of subjective wellbeing in day care.	Barns fysiske og emosjonelle uttrykk for trivsel og glede Trivsel for små barn i barnehagen er konseptualisert som en intern, subjektiv opplevelse av positive følelser, lave negative følelser og høy livstilfredshet, spesielt i forhold til sosiale relasjoner og interaksjoner	1-3-åringer uttrykker tydelig trivsel og glede i sosialt samspill, lek og utforskning sammen med andre barn og ansatte. Men også individuelle aktiviteter preget av engasjement, dyp konsentrasjon og flyt er grunnlag for trivsel	- Positive barn-barn og barn-personale relasjoner - Kvalitet av gruppeaktiviteter (community); personalet skaper et intersubjektivt rom preget av høy sensitivitet og lydhørhet - Tid og mulighet til å utforske omgivelsene alene, på egne premisser og i eget tempo, uten å bli forstyrret av andre barn eller personale - Barn som føler seg sett, forstått og anerkjent som aktive deltakere i barnehagen

Forfatter År Tittel	Forfatterens beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(29) Sivertsen & Moe (2022) Four- to six-year-old children's experiences of participating in different physical environments and activities in early childhood education and care institutions in Norway.	Trivselsmonitoren* Trivsel reflekterer barns personlige, subjektive og indre følelser om fenomener i hverdagen Begrepet «trivsel» er nært knyttet til barns deltakelse i hverdagen, inkludert friheten til å velge og nekte deltakelse i aktiviteter, samt å ha en positiv selvfølelse, handlefrihet over livet og følelse av trygghet og trygghet i relasjoner.	Barns trivsel påvirkes positivt når de får velge aktiviteter og lekekamerater selv Barns trivsel påvirkes negativt når de må delta i aktiviteter som ikke vil delta i	- Trygge og engasjerende utemiljøer styrker/øker barns deltakelse og dermed trivsel - Barns muligheter til å delta i fri lek, både innendørs og utendørs - Mulighet for å velge aktiviteter og lekekamerater
(30) Storli & Sandseter (2019) Children's play, well-being and involvement: how children play indoors and outdoors in Norwegian early childhood education and care institutions.	Leuven Well-Being Scale*** Trivsel er en indre, subjektiv oppfatning og opplevelse av å bli anerkjent, verdsatt og ha en følelse av glede og tilfredshet i forhold til andre. Det er nært knyttet til barns evne til å utøve innflytelse, ha kontroll og føle mestring og involvering. En viktig faktor for barns dybdelæring	Det er en tydelig sammenheng mellom lek, trivsel og involvering Kun konstruksjonslek viste ingen statistisk sammenheng med trivsel	- Tilrettelegge for barns involvering i lek - Utforme fysiske miljøer som gir rom for ulike typer lek(funksjons-, konstruksjons-, symbolsk og blandet lek) - Sikre at barn bruker mye tid aktivt engasjert i lek
(31) Söderström mfl. (2012) The quality of the outdoor environment influences children's health—a cross-sectional study of preschools.	Barns trivsel er knyttet til helserelaterte faktorer Måling av kortisolnivå En trivselsscore beregnet fra foreldrerapporterte daglige observasjoner av barnets atferd, søvn appetitt og humør på slutten av dagen En foreldrevurdert helsescore basert på foreldrenes evaluering av barnets sykehistorie, nåværende helse og mottakelighet for infeksjoner Ingen eksplisitt definisjon eller konseptualisering av begrepet trivsel.	Eksposering for et utendørs miljø av høy kvalitet var assosiert med en sunnere kroppsholdning, lengre nattsøvn og bedre trivsel hos førskolebarn	- Tilrettelegging av mangfoldige utemiljøer av høy kvalitet - Fremme fysisk aktivitet

Forfatter År Tittel	Forfatternes beskrivelse og/eller operasjonalisering av barns trivsel	Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?	Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel?
(32) Van Trijp mfl. (2021a) The association between toddlers' temperament and well-being in Norwegian early childhood education and care, and the moderating effect of center-based daycare process quality.	Leiden inventory for the child's well-being in daycare LICW-D**** Trivsel er en flerdimensjonal konstruksjon som omfatter barns sosial-emosjonelle utvikling, engasjement med omsorgspersoner og jevnaldrende, og evne til å dra nytte av læringsmuligheter i barnehagen Trivsel bestemmes i stor grad av barns opplevelser i miljøene de befinner seg i Trivsel blir sett på som et resultat av barnehagens kvalitetsrammeverk og en viktig forutsetning for barns nåværende og fremtidige utvikling og suksess	Barns temperament og trivsel i barnehagen henger sammen Sjenerte barn og barn med høy emosjonalitet trives mindre i barnehagen enn andre barn. Barn som var mer sosiale viste høyere nivåer av trivsel Barn med høyt aktivitetsnivå trives bedre (selv om de kan ha flere konflikter med personalet)	- Responsiv personale som tar hensyn til barns temperament (emosjoner) og aktivitetsnivå og tilpasser miljøet i tråd med barns temperament og behov -Personalet gir individuell følelsesmessig og atferdsmessig støtte til sjenerte barn, barn med høy emosjonalitet og barn med lavt aktivitetsnivå -Lavt nivå av personal-barn-konflikter
(33) Williams, Sheridan & Pramling Samuelsson (2019) A Perspective of Group Size on Children's Conditions for Wellbeing, Learning and Development in Preschool.	Betingelser for barns trivsel er knyttet både til verdiene og målene i læreplanen og til FNs konvensjon om barns rettigheter Ingen eksplisitt definisjon eller konseptualisering av begrepet trivsel.	Ingen mål på barns subjektive opplevelse av trivsel.	- Personal-barn-forhold og gruppestørrelse - Barnehagelærerens kompetanse og oppfatninger om barn, læring og deres egen rolle som pedagoger - Barnehagens fysiske miljø og utforming - Barnegruppens sammensetning og organisering
(34) Yngvesson (2021) Preschool and home partnerships in Sweden, what do the children say?	Partnerskap med foreldre anses viktig for å fremme barns trivsel i barnehagen Ingen eksplisitt definisjon eller konseptualisering av begrepet trivsel.	Ingen mål på barns subjektive opplevelse av trivsel. (Spørreskjema og intervjuer med barnehagelærer)	- Gode (gjensidige) relasjoner mellom personale og foreldre er viktig for barns trivsel i barnehagen - Barnets primære mikrosystem (f.eks. hjemme) dominerer deres trivsel og selvfølelse - Barnet forstår hensikten med foreldreengasjement for et trygt miljø for deres trivsel og utvikling

Noter. * Barnehagens trivselsmonitor er et samtalebasert elektronisk verktøy utviklet ved Dronning Mauds Minne Høgskole som måler barnas trivsel og medvirkning, tilpasset 4-6 åringene i barnehagen (Sandseter & Seland, 2016; Seland, Sandseter, & Bratterud, 2015). Barna responderer på en tablett på en 3- eller 4-punktsskala. <https://barnehagetrivsel.no/>

** Kiddy-KINDL er et spørre-/intervjuskjema for 4-6 åringer som i original inneholder 12 items og tre dimensjoner (fysisk; sosial-emosjonell og emosjonell). Den fysiske dimensjon består av to items, den sosial-emosjonelle dimensjon omfatter åtte items som dekker selvtillit, familie- og vennerelasjoner og hverdagsfunksjon. Den emosjonelle dimensjonen av spørreskjemaet (to items) ble ikke brukt (Korpilahti mfl., 2015; Ravens-Sieberer & Bullinger, 2000).

***The Leuven Well-Being Scale (Laevens, 2005; Leavers and Declercq, 2018) måler barns trivsel på fem nivåer: (1) Outspoken signs of distress, (2) Signs of distress predominate, (3) A mixed picture, no outspoken signs, (4) Signs of enjoyment predominate, and (5) Outspoken signs of enjoyment

**** Leiden inventory for the child's well-being in daycare (LICW-D) (De Schipper mfl., 2004) består av 12 items som måler barns generelle trivsel i barnehagen og hvordan de føler seg i forhold til de profesjonelle omsorgspersonene (f.eks. barnet er glad for å se omsorgspersonene når det blir levert), jevnaldrende (f.eks. barnet stoler på alle barna i barnehagen) og det fysiske miljøet i barnehagen (f.eks. barnet liker lekene og lekematerialene i barnehagen). Vurderingene registreres ved hjelp av en 5-punkts Likert-skala, (1) aldri, (2) sjelden, (3) noen ganger, (4) ofte og (5) alltid.

Sammenfatning og implikasjoner

I dette avsnitt sammenfattes innledningsvis hvilke forståelse av barns trivsel som legges til grunn for kunnskapsoversiktene og primærstudiene. Her inngår det eventuelle definisjoner, beskrivelser og/eller operasjonaliseringene av trivsel som benyttes i studiene. Deretter sammenfattes svarene på hovedspørsmålene i vår kunnskapsoversikt, (1) hvordan barn trives i barnehagen og hvordan de opplever og forstår trivsel og (2) hva som kjennetegner barnehagemiljøer hvor barna opplever høy grad av trivsel. Vi følger strukturen i denne rapporten og sammenfatter først funnene for del 1, de internasjonale kunnskapsoversiktene, deretter for del 2, de nordiske primærstudiene.

I forbindelse med de 34 nordiske studienes bidrag til å svare på spørsmålene i denne kunnskapsoversikten ble det laget en sammenhengende tekst for hver av de tre resultatkolonnene i tabell 6. Disse tre tekstene ble deretter analysert hver for seg ved hjelp av KI-programmet Microsoft Copilot⁹. Spørringene gikk ut på å lage en sammenfatning av funnene basert på ekstraktene fra de 34 identifiserte artiklene. Det ble stilt tre ulike spørringer til Copilot for å systematisere og sammenfatte funnene i tråd med denne kunnskapsoversiktens forskningsspørsmål. Copilotens respons til spørringene ble i neste skritt analysert av førsteforfatteren og deretter avstemt med og tilpasset til alle forfatternes forståelse av funnene. KI-programmet ble dermed brukt som en «dialogisk partner» for å få alternative eller supplerende perspektiver på egen forståelse av hovedelementene i funnene i denne kunnskapsoversikten og innlemmet i sammenfatning av funnene. Den følgende presentasjon av funnene for de nordiske primærstudiene reflekterer dermed hovedmomentene som vi trekker ut av denne kunnskapsoversikten etter å ha vurdert våre sammenfattende betraktninger opp mot KI-programmets forslag.

Forståelse og operasjonalisering av barns trivsel i studiene

Definisjon eller beskrivelse av trivsel

I fem av de åtte internasjonale kunnskapsoversiktene presenteres ingen definisjon av trivsel og heller ingen beskrivelse av hvordan konseptet forstås. Benoit og Gabola (2021) tilbyr ingen eksplisitt definisjon av trivsel, men reflekterer over konseptualisering av begrepet i positiv psykologi der trivsel forstås gjennom to dimensjoner, den hedoniske (positive følelser,

⁹ Microsoft Copilot (2024), <https://copilot.microsoft.com/>

livstilfredshet) og den eudaimoniske (positive relasjoner, autonomi, hensikt og mening). Også Thieme mfl. (2022) ligger nært en hedonisk og eudaimonisk forståelse når de beskriver trivsel som i hvilken grad barn føler seg vel, handler spontant og viser vitalitet og selvtillit. Campbell og Løkken (2022) beskriver trivsel i en positiv-psykologi terminologi, gjennom begrepene positive følelser, engasjement og nysgjerrighet, tilfredshet, håndtere utfordringer, mestring av ferdigheter og positive forklaringsstiler som optimisme og veksttankegang og ligger dermed innenfor perspektivet av PERMA modellen (se s. 8).

Også i de 34 nordiske studiene brukes få eksplisitte definisjoner av trivsel. Mer enn en tredjedel av studiene presenterer hverken en eksplisitt definisjon eller en form for beskrivelse eller konseptualisering av begrepet trivsel. Et flertall av studiene beskriver hva forfatterne betrakter som grunnleggende forhold som bør være til stede (observerbare) eller oppfylt når barn trives. Man kan tolke studiene generelt dithen at barns trivsel er et sentralt mål i de nasjonale styringsdokumentene og andre barnehagepolitiske føringer og at trivselen er nært knyttet til den pedagogiske kvaliteten i barnehagene.

Trivsel fremstilles ofte i et hedonistisk perspektiv som en subjektiv, indre følelse av å ha det bra, preget av en høy grad av positive affekter og en tilsvarende lav grad av negative affekter. I denne sammenhengen blir trivsel vanligvis karakterisert som en tilstand av velvære, glede, spontanitet og fravær av følelsesmessige spenninger, og det påpekes hyppig at trivsel er avgjørende for god mental helse. Men det siktes også mot en eudaimonisk trivselsforståelse som omfatter barns levekår, muligheter for livsutfoldelse, følelse av handlefrihet, tilhørighet og verdsetting i sosiale interaksjoner i barnehagemiljøet. Ytterlige et forhold som det ofte blir henvist til, er (muligheten til) medvirkning i hverdagen og friheten til å velge eller nekte å delta i aktiviteter, noe som ligger på den eudaimoniske dimensjon.

Barns opplevelse av emosjonell og sosial trygghet blir sammen med varme og tillitsfulle relasjoner ofte trukket fram som en viktig faktor i trivselsforståelsen. I et relasjonelt perspektiv, sees også barns empati og andre aspekter ved jevnalderrelasjoner på som et grunnlag for deres trivsel og fremstår dermed nært knyttet til en konseptforståelse.

Det henvises også i noen studier til at trivsel kan inkludere både «being» (her-og-nå-opplevelsen) og «becoming» (fremtidsorienterte perspektiver), noe som kan oppfattes som en bredere forståelse av trivsel som også kommer til uttrykk i den nevnte OECD modellen (Exton & Shinwell, 2018).

I noen bidrag adresseres «flyktigheten» av trivsel som et dynamisk emosjonelt fenomen, noe som kan gjøre det vanskelig å konkludere fra et øyeblikksbilde i en konkret kontekst til den generelle trivselen av et barn i barnehagen. Fukkink (2022) viste for eksempel i en nyere studie at trivselsnivået er høyere under fri lek og aktiviteter ledet av de ansatte, sammenlignet med lunsj, mellommåltider og overganger i dagsforløpet. I et mer langsiktig endringsperspektiv bør man også være oppmerksom på at trivsel synker blant barn over åtte år, sammenlignet med barn i førskolealderen (Casas og González-Carrasco, 2019).

I et slikt perspektiv ville det bli utfordrende å snakke i generelle termer om barns trivsel i barnehagen som en konstant størrelse.

Operasjonalisering av trivsel

I fire av de åtte internasjonale kunnskapsoversiktene reflekteres det ikke eksplisitt over operasjonalisering av trivsel. Benoit og Gabola (2021) operasjonaliserer både de subjektive/hedoniske og de psykologiske/eudaimoniske aspektene ved hjelp av en rekke validerte instrumenter som vurderer positiv og negativ affekt, livstilfredshet, empati, selvtilit og helserelatert livskvalitet. Disse instrumentene ble tilpasset små barn, ofte ved å forenkle språket og ved å bruke responsskalaer som baserer seg på bilder. Campbell og Løkken (2023) bruker egentlig ingen eksplisitt operasjonalisering av trivsel, men konseptualiserer trivsel som et flerdimensjonalt fenomen i et positivt psykologisk perspektiv, for eksempel gjennom å måle veksttankegang, optimisme og andre psykologiske konstrukt. Lee mfl. (2020) operasjonaliserer trivsel som fysisk, sosial og emosjonell trivsel. Fysisk trivsel ble målt gjennom fysiske aktivitetsutfall som antall skritt og tid brukt i moderat til intensiv fysisk aktivitet. Emosjonell trivsel ble målt gjennom selvrapportert angst og fysiologiske mål på stress (kortisol). Sosial trivsel ble målt gjennom vurderinger av sosiale ferdigheter og lekeatferd. Thieme mfl. (2022) operasjonaliserer trivsel som barns emosjonelle tilstand og engasjement under fremmedspråklige aktiviteter, noe som innebærer å føle seg vel, handle spontant og vise vitalitet og selvtilit. Selve registrering av barns trivsel bygget på observasjon av barns atferd og dokumentasjon av interaksjoner mens barna deltok i fremmedspråkprogrammer.

I de 34 nordiske primærstudiene har barns trivsel i barnehagen blitt operasjonalisert på ulike måter. Flere studier påpeker at trivsel er en kompleks og flerdimensjonal konstruksjon som kan være utfordrende å få registrert på en pålitelig måte gjennom barns selvrapporterte

responser. Samtidig tyder erfaringene og resultatene fra studier som nettopp har bygget på barns responser på at det er fullt mulig å få innsikt i vesentlige aspekter ved barns trivsel i barnehagen.

Et flertall av studiene bruker observasjoner og intervjuer med barn. Intervjuene er ofte basert på bilder og samtaler, for å registrere følelsesmessige uttrykk og kroppslige tegn på trivsel. Blant de kvalitativ orienterte tilnærmingene anvendes også fortellinger for å få tilgang til barns opplevelse av trivsel fra et mer konstruktivistisk perspektiv. I enkelte studier blir fravær av fysiske symptomer som magesmerter og hodepine brukt som indikatorer på trivsel.

Når det gjelder studier som bygger på kvantitative data er det fire instrumenter som har blitt brukt for å operasjonalisere barns trivsel. (1) Den norske Trivselsmonitoren (Sandseter & Seland, 2016; Seland, Sandseter, & Bratterud, 2015) registrerer følelsesmessige og verbale uttrykk som reflekterer barns trivsel i barnehagen i en dialog med barna ved hjelp av en digital plattform. (2) Et annet utbredt instrument er Leuven Well-Being Scale (Laevens, 2005; Leavers and Declercq, 2018) hvor personalet rapporterer barns trivsel. Instrumentet måler barns trivsel gjennom fem observasjonsskalaer som vurderer barns subjektive opplevelse av velvære, vitalitet og selvtillit. (3) Spørreskjemaet Kiddy-KINDL er utviklet i Tyskland (Korpilahti mfl., 2015; Ravens-Sieberer & Bullinger, 2000) og ble brukt i en finsk studie for å måle barns selvrapporterte sosio-emosjonelle trivsel. I den samme finske studien (studie 12) ble det også brukt Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) der personalet vurderte barns styrker og vanskeligheter som en operasjonalisering av deres trivsel. (4) Dessuten ble det i en norsk studie (Van Trijp mfl., (2021a,b) anvendt Leiden inventory for the child's well-being in daycare LICW-D (De Schipper mfl., 2004). LICW-D er et spørreskjema hvor personalet rapporterer barns generelle trivsel i barnehagen og deres forhold til personalet.

Hvordan trives barn i barnehagen og hvordan opplever og forstår de trivsel?

Det er bemerkelsesverdig at ingen av de åtte internasjonale kunnskapsoversiktene presenterer funn som sier noe om barns generelle trivsel eller mistrivsel i barnehagen. Heller ikke barns opplevelse og forståelse av trivsel får noe særlig oppmerksomhet i disse kunnskapsoversiktene.

Dette kan tolkes som en tydelig mangel på studier som leverer troverdig kunnskap om en så avgjørende faktor for barn, både når det gjelder her og nå og deres fremtid. Det indikerer

også en mangel på kvantitative studier om dette temaet i internasjonal forskning. Innsikt i barns trivsel i barnehagen begrenser seg altså til studier som baserer seg på kvalitative data med – naturligvis – små utvalg, slik at det blir vanskelig å generalisere funnene. Det skal imidlertid ikke antydes at disse kvalitative studier er av mindre verdi. Tvert imot kan de informere om viktige prosesser i forbindelse med å styrke barns trivsel, særlig med tanke på den pedagogiske virksomheten i barnehagene. Et eksempel på dette er kunnskapsoversikten til Thieme mfl. (2022) som henviser til fem studier som undersøkte hvordan fremmedspråkopplæring i barnehagen kan påvirke barns trivsel. I tre av disse studiene bidro fremmedspråkopplæring positivt til barns trivsel. Her ble det brukt pedagogiske tilnærminger hvor barnehagelærerne introduserte fremmedspråket på en barnevennlig måte som reduserte angst og fremmet positive følelser gjennom uformelle og lekebaserte aktiviteter, som spill, sanger og historiefortelling.

En annen studie med minoritetsspråklige barn i norske barnehager viste at barna følte seg mindre alene i opplevelsen av sin flerspråklighet og språklæring. I andre studier medførte imidlertid fremmedspråkopplæringen til økt mistrivsel hos barn, sannsynligvis på grunn av måten språkopplæringen ble gjennomført på. I en av studiene foregikk engelske sesjoner i et ukjent fysisk miljø med ukjente lærere og en sterk instruksjonspreget tilnærming, noe som medførte at barna viste tydelige tegn til mistrivsel, som at de ville komme seg ut av situasjonen, snakket lite og viste tegn på motstand. En mer sensitiv og barnesentrert opptreden av barnehagelæreren økte derimot barnas trivsel.

Også når det gjelder de nordiske primærstudiene er det kun et mindretall som har undersøkt dette spørsmålet på en empirisk-kvantitativ måte. En generalisering av funnene av studiene synes likevel vanskelig fordi måten barnehager, barn, personale og avdelinger blir rekruttert på ikke gir et fullstendig troverdig grunnlag for å kunne kreve representativitet i en statistisk forstand. Likevel kan de store gruppene av deltakende barn gi en viss indikasjon på barns trivsel i barnehagen. Svarene på dette forskningsspørsmålet baserer seg både på kvantitative data og på funn som ble frembrakt i kvalitative studier.

Det er særlig studiene fra Norge og miljøet ved Dronning Mauds Minne Høgskolen for Barnehagelærerutdanning som har bidratt med solid og ny kunnskap som tar utgangspunkt i barns egne opplevelser og deres stemmer, basert på strukturerte dialoger med barn som også resulterer i kvantitative funn om barns trivsel i barnehagen.

I de studiene hvor et større utvalg av barn har ytret seg om deres trivsel i barnehagen, har flertallet oppgitt positive opplevelser og tilfredshet med å være i barnehagen. Imidlertid finnes det også et ikke ubetydelig antall barn som uttrykker negative opplevelser og mistriksel med å være i barnehagen. På grunnlag av studiene basert på kvantitative data ser det ut som at et stort flertall (90 %) av barna trives godt eller noenlunde godt i barnehagen, mens 10 % av barna beretter om en overveiende grad av mistriksel. Hvis man i et tankeeksperiment antar at denne fordelingen som ble funnet i noen få studier kan være representativ, og at det i 2023 var omtrent 267 000 barn i norske barnehager¹⁰, så ville det bety at det er rundt 27 000 barn i norske barnehager som ikke trives. Selv om man halverer dette tallet, for å være på den «sikre siden», så er det likevel et foruroligende høyt antall barn som i sin mest utviklingssensitive alder befinner seg i et miljø som de opplever som utilfredsstillende eller til og med som negativt. Dermed er barnehagen for denne gruppen en kontekst som heller ikke vil fremme deres helse, utvikling og læring. Noen funn kan tyde på at barn med særlige behov er overrepresentert i denne gruppen, noe som kan resultere i en dobbel utsatt posisjon for disse barna i barnehagen.

I de 34 nordiske studiene finnes det lite eksplisitt kunnskap om hvordan barn selv opplever og særlig hvordan de forstå trivsel. Studien som bruker standardiserte måleinstrumenter for barns trivsel, bruker indikatorer som støtter et forhåndsbestemt konsept av trivsel. Det vil si barna forholder seg til en ekstern forestilling om trivsel, som imidlertid absolutt kan stemme overens med deres forståelse av trivsel, avhengig av hvordan målingsinstrumentene er utviklet. Det samme gjelder for observasjonsstudiene der barns atferd og opplevelser fortolkes på bakgrunn av forskernes forforståelse av trivsel.

Når man likevel vil forsøke å sammenfatte studiene med tanke på barns opplevelse av og, i mindre grad, forståelse av trivsel, så synes det at trivsel ofte er forbundet med at de er engasjert i aktiviteter som gir utfordringer, at det er variasjon og åpenhet i handlingsmuligheter, ikke minst at de ikke opplever at de er utsatt for (voksen-)styring og kontroll og at de kan delta i felles aktiviteter og opplever seg som en del fellesskapet i hverdagen. Leken, særlig den fysiske aktive leken, blir ofte knyttet til at barn uttrykker glede og tilfredshet som forstås som en operasjonalisering av trivsel.

I forbindelse med en sammenfatning av funnene bør det også tas hensyn til at et flertall av

¹⁰ Barnehager – SSB, <https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>

studiene nettopp undersøkte situasjoner og kontekster der personalets involvering var liten. Det foreligger kun få studier der barns trivsel blir undersøkt i situasjoner og kontekster med en større grad av involvering av personalet, f.eks. «voksenstyrte» eller «vokseninitierte» aktiviteter som samlingsstund, høytlesing, eller tilrettelagte aktiviteter innen fagområdene. Dette synes særlig relevant fordi tilgjengelig og sensitivt personale som viser interesse og engasjement, sannsynligvis er en betydelig trivselsfremmende faktor. Om personalet prøver å fange interessene og behovene til barna, dvs. fremmer barnas engasjement og medvirkning, fellesskap og mestringsopplevelser ved hjelp av attraktive, utforskende og lekpregete aktiviteter, styrt eller tilrettelagt av personalet, så vil det sannsynligvis ha et stort potensial for at barn opplever trivsel. Dette aspektet synes for tiden å være for lite undersøkt.

Hva kjennetegner barnehagemiljøer hvor barn opplever høy grad av trivsel?

Innledningsvis presenterer vi en kort sammenfatning av de forholdene som de åtte internasjonale kunnskapsoversiktene har identifisert som forutsetninger for at barn opplever en høy grad av trivsel i barnehagen.

Intervensjoner basert på positiv psykologi, som å fremme optimisme og veksttankegang slik at barn kan lære å utvikle sine ferdigheter og evner gjennom egen innsats, har i noen studier vist seg som effektive med tanke på barns trivsel. Faktorer som sosiale relasjoner, positive følelser, livstilfredshet, prestasjoner, mestring og selvtillit kommer fram som både indikatorer for trivsel, men samtidig også som mulige tilnærminger for å styrke trivselen.

Både aspekter og egenskaper ved personalet, barnehagens fasiliteter og kultur kan være hemmende eller fremmende forutsetninger for barns psykiske helse, utvikling og trivsel. Egenskaper hos lærerne, som emosjonell kapital, sensitivitet og medfølelse, deres utdanningsnivå og ansiennitet samt god samhandling med barna, i form av for eksempel emosjonell støtte og læringsstøtte, er trivselsfremmende.

Innendørs og utendørs fasiliteter som barnehagens plassering (urban eller rural), nabolagets kvalitet, rommenes utforming og møblering, inkludert lekeområder og grønne områder og tilgjengeligheten av utstyr, samt gruppestørrelse og antallet barn per ansatt kan ha potensialet til å påvirke barns trivsel positivt.

Når det gjelder barns egen aktiviteter så fremstår aktiv og ustrukturert lek og fysisk aktivitet som viktige faktorer for å fremme trivsel. Lekbaserte aktiviteter har vist seg som særlig viktig

for barns trivsel ved læring av fremmedspråk. Generelt synes barnehageaktiviteter å være fremmede for barns trivsel når de er fleksible, barnesentrert og det arbeides systematisk, for eksempel med strategier for alternativ tenkning (PATHS) og med å utvikle barns sosio-emosjonelle ferdigheter.

Det må imidlertid bemerkes at på langt nær alle primærstudiene som inngikk i kunnskapsoversiktene viste positive sammenhenger med eller effekter på disse fremmede forholdene. Ulikheter i forskningsdesign og -metoder samt operasjonalisering av sentrale begrep i studiene kan være en forklaring for det.

Fremmede faktorer for barns trivsel i barnehagen, basert på de 34 nordiske primærstudiene, ble kategorisert i seks grupper som kan sammenfattes som følger:

Lek og utforskning

Barns trivsel synes i stor grad å bli fremmet av deres muligheter til selvbestemt lek sammen med andre barn. Lekens potensiale synes blant annet å ligge i dens potensiale for å inngå i fellesskap(er) og for å danne vennskap(er). Varierte lekemuligheter for både funksjonell, symbolsk og blandete former for lek synes viktig. Mye tyder på at personalets reflekterte involvering i lek, for eksempel for å gi sosial og emosjonell støtte, er av betydning for trivsel.

Sosiale relasjoner, tilhørighet og anerkjennelse

Positivt samspill mellom barn er en grunnleggende forutsetning for barns trivsel. Et inkluderende og stimulerende sosialt miljø forebygger avvisning fra jevnaldrende og kan dermed bidra til økt trivsel. Rikelig med muligheter for å leke, utforske og engasjere seg i aktiviteter sammen med jevnaldrende er viktige betingelser for trivsel. I sosiale relasjoner bør felles oppmerksomhet rettes mot gode opplevelser.

Når barn opplever en hverdag i barnehagen der de erfarer tilhørighet og anerkjennelse av seg selv som person, sine handlinger og bidrag, styrkes deres trivsel.

Personalet som er gode rollemodeller, gir barna en orienteringsmulighet for deres håndtering av relasjoner med jevnaldrende. For eksempel, i et miljø der ansatte hilser varmt ved ankomst i barnehagen og lytter oppmerksomt til barns ytringer, vil barn lettere kunne tilegne seg og ta i bruk lignende sosiale atferdsmønstre.

Sammen med gode relasjoner mellom barn innbyrdes, er gode relasjoner mellom barn og ansatte av stor betydning for barns trivsel. Et lavt konfliktnivå mellom ansatte og barn er betydningsfullt, særlig for barn som er sjenerte eller barn med emosjonelle eller atferdsmessige utfordringer. Positive og støttende interaksjoner fremmer fellesskapsopplevelsen og styrker barnas trivsel i barnehagen.

Barns autonomi og medvirkning

Barns trivsel synes i stor grad å være påvirket av deres muligheter til selvstendighet og til å påvirke hverdagen og aktivitetene i barnehagen. Barn bør ha gode muligheter til å ytre seg, de bør oppleve at de blir lyttet til og at de kan delta i beslutningsprosesser. Et viktig aspekt ved barns trivsel synes å være at de kan balansere sine handlinger og aktiviteter mellom de ansattes forventninger, barnehagens regler og prosesser og handlinger som foregår i deres jevnaldergruppe og -kultur.

Samtidig er ikke alle barn uten videre i stand til å realisere sin autonomi og benytte seg av medvirkningsmuligheter på en hensiktsmessig måte. Å ta hensyn til forskjeller i temperament og modning gjennom individuelle tilpasninger og emosjonell og atferdsmessig støtte, synes derfor nødvendig for å fremme alle barns trivsel.

Fysisk miljø og aktiviteter

Barns trivsel i barnehagen kan fremmes gjennom et utfordrende, attraktivt og variert fysisk miljø som åpner muligheter for selvstendig og risikofylt lek. Det er tilsynelatende en nær sammenheng mellom gode fysiske miljøer og barns lek, noe som igjen er en avgjørende forutsetning for trivsel. Både inne- og uterom bør utformes på en måte som støtter og utfordrer barns lek og utforskning. Det fysiske miljøet og materielle forhold er muligens ikke mest betydningsfullt for barns trivsel i kraft av seg selv, men heller gjennom hvilke handlings- og lekemuligheter de åpner for. Det vil si inne- og uteområder og materialer som fremmer fysisk aktiv lek og utforskning og som er enkelt tilgjengelig for barn.

Et lavt støynivå og gode akustiske forhold inne bidrar til barnas (og personalets) trivsel. En organisering som legger opp til mindre grupper, for eksempel gjennom flere åpne og tilgjengelige fysiske rom virker positivt for barns trivsel.

Personalets involvering i og støtte av barns aktiviteter

Tilstedeværende, aktivt og engasjert personale som legger til rette for og deltar i barnas lek synes å være en viktig forutsetning for å skape gode betingelser for barns trivsel. Særlig gjelder det å sikre barns rett og muligheter til deltakelse, deres inkludering, synlighet og anerkjennelse i barnegruppen. Ansatte som forstår og respekterer barnas intensjoner og følelser og som gir varm, omsorgsfull og emosjonell støtte, bidrar til barns trivsel. Barn setter pris på når personalet skaper og er delaktig i en positiv atmosfære med latter og moro og når personalet engasjerer seg på deres premisser, og bidrar til en opplevelse av frihet og glede.

Som et viktig grunnlag for barns trivsel i barnehagen kan og bør personalet støtte barns sosiale og emosjonelle ferdigheter, læring og utvikling i lek og samspill med andre. Barn bør oppmuntres til samspill og vennskap gjennom emosjonell støtte, og gis muligheten til å utvikle empati og anerkjenne både egne og andres bidrag til samspill og relasjoner.

Personalets kvalifikasjoner og profesjonalitet

Et godt barnehagemiljø trenger høyt kvalifiserte (f.eks. kunnskap om betingelser for barns trivsel), varme, sensitive og tilgjengelige ansatte med et engasjement for å fremme barns trivsel i hverdagen. Gode relasjoner mellom personalet og foreldre og foresatte er en vesentlig forutsetning for et samarbeid som støtter barns trivsel. Det er viktig at personalet er klar over egen betydning for foreldres og foresattes engasjement med tanke på å skape et trygt og støttende miljø. Enkelte funn tyder på at en større andel ansatte med høyere utdanning kan styrke barnehager i å være trivselsfremmende.

Når det gjelder denne sammenfatningen må det understrekes at den selvfølgelig bare inneholder de momentene som har vært forskningsgjenstand i studiene som inngår i denne kartleggingen. For eksempel bør man merke seg at ingen studie har undersøkt om og hvordan ulike former for voksenstyrt eller voksenledet aktivitet kan fremme trivsel, med unntak av enkelte studier i den systematiske kunnskapsoversikten til Thieme mfl. (2022). Det samme kan sies om andre aktiviteter utover lek som kun ytterst sjeldent har inngått i studiene.

Implikasjoner for praksis

På grunnlag av funnene i denne kunnskapsoversikten kan det formuleres noen implikasjoner for en pedagogisk praksis som verdsetter og støtter barns trivsel i barnehagen:

Barns hverdag i barnehagen

Alle barn i barnehagen bør få rikelige og varierte muligheter for selvbestemt lek hvor de kan oppleve seg selv som en del av fellesskapet, danne og inngå i vennskap og erfare nye og attraktive aktiviteter som reflekterer deres interesser.

Barnehagehverdagen skal tilby mangfoldige muligheter for lekende utforskning og eksperimentering med jevnaldrende.

Barn bør oppleve at de blir sett, hørt og verdsatt av andre barn og av personalet i et inkluderende og stimulerende sosialt miljø, der det arbeides systematisk med å forebygge alle former for avvisning og mobbing i barnegruppen.

I barnehagehverdagen bør barn oppleve gode relasjoner med personalet, som også innbefatter et lavt konfliktnivå mellom personal og barn, og et godt tilrettelagt sosialt miljø som fremmer samhandling og lek, og der det rettes felles oppmerksomhet mot gode opplevelser og glede.

Organiseringen av barnehagens hverdag bør åpne for og støtte varige, nære og omsorgsfulle relasjoner mellom barna og ta høyde for deres individuelle forutsetninger og temperament.

Tilgang til godt utformede og varierte inne- og uteområder der det fysiske rommet støtter og utfordrer barns lek og utforskning, og er et vesentlig grunnlag for fysisk aktivitet, selvbestemte lekaktiviteter og risikofylt lek, som er viktige forutsetninger for deres trivsel.

For personalet

I planlegging og organisering av innhold, aktiviteter og rutiner bør barnas beste, og dermed særlig deres trivsel i barnehagen, vektlegges sterkest. Dette bør gjøres både med hensyn til enkeltbarn og barnefellesskapet.

Personalet må ha tilstrekkelig kunnskap om og innsikt i betydning av barns trivsel i barnehagen for deres utvikling, læring og helse. De bør ha solid viten om fremmede og hemmende betingelser for barns trivsel. Dette må være en integrert og viktig del i grunnutdanningene, men også kontinuerlig gjenstand i forbindelse med profesjonsutvikling.

Her synes det viktig at barns trivsel ikke forstås som et «mål» eller en oppgave ved siden av alle andre oppdrag og oppgaver personalet skal realisere i barnas hverdag, men at trivsel er et gjennomgående psykisk forhold som bør tas hensyn til i alle pedagogiske sammenhenger, også i forbindelse med fagområdene. Personalet bør altså ha barns trivsel med i alle former for planleggings- og organiseringsprosesser og i samarbeidet i personalgruppen.

Personalet må legge tilrette for en hverdag der barn opplever å bli sett, hørt, anerkjent og tatt på alvor og dermed også sikre barns rett og mulighet til deltakelse og innflytelse i barnehagen. Lek som en avgjørende faktor for barns sosiale kompetanse og trivsel må anerkjennes og vektlegges på alle områder i den pedagogiske virksomheten. Personalet må være stede, engasjere seg og delta aktivt i lek på barns premisser og støtte dem. Det betyr at deres tilstedeværelse og engasjement er av en slik art at det fremmer barns følelse av selvbestemthet (frihet) og glede, og de skaper en god hverdag ved å bruke humor og moro.

Personalet bør ha et stort repertoar for å støtte barns empatiske evner og de må systematisk tilrettelegge for å styrke relasjoner med jevnaldrende og vennskap som en grunnforutsetning for trivsel.

Videre bør personalet være oppmerksomme på hvert enkelt barn og gi dem tid og rom til å uttrykke seg slik at de kan forstå deres behov og interesser. Dette forutsetter gode observasjonsferdigheter, hensiktsmessig dokumentasjon og kunnskapsdeling i personalgruppen. Barns trivsel bør være et gjennomgående tema i profesjons- og organisasjonsutvikling, der personalet reflekterer over egen praksis og samarbeider for å utvikle den samlede kompetansen for å fremme barns trivsel.

I samarbeid med foreldre og foresatte bør barns trivsel være et sentralt tema der foreldre og foresatte kan bidra med viktig informasjon om enkeltbarn og betydningen av barnegruppen og fellesskapet for barns trivsel. Samtidig kan personalet komme med observasjoner som kan være nye og relevante for barnets trivsel i familie konteksten.

Som for alle andre områder i barnehagens pedagogiske virksomhet, så er et høyt kvalifisert og kunnskapsrikt personale som viser varme, omsorg og engasjement i arbeidet med barna, en helt grunnleggende forutsetning for kvalitet, og det gjelder også for barns trivsel.

Implikasjoner for forskning

På grunnlag av funnene i denne kunnskapsoppoversikten kan det også konkluderes med noen implikasjoner for videre forskning på barns trivsel i barnehagen.

Fremtidig forskning bør rette mer oppmerksomhet mot selve konseptet, forståelsen og operasjonaliseringen av barns trivsel i barnehagen.

De få foreliggende studiene som har brukt barn som informanter, har i tilstrekkelig grad vist at barn kan være troverdige kilder når det gjelder å undersøke deres trivsel i barnehagen.

Derfor bør det satses på mer og innovativ forskning, der barna selv får en stemme i forbindelse med spørsmål som gjelder deres egen opplevelse og forståelse av trivsel i barnehagen.

Det trengs flere forskningsinitiativer der barns medvirkning i sin barnehagehverdag og deres deltakelse i beslutningsprosesser sees i lys av barns trivsel.

I fremtiden bør forskningen være spesielt rettet mot betydningen av personalets involvering i barns lek og hvordan en slik involvering kan fremme (og hemme) barns trivsel.

Videre bør samarbeidet med foreldre og foresatte få mer oppmerksomhet i forskningen fordi dette samarbeidet kan ha stor betydning som en forutsetning for barns trivsel i barnehagen, særlig med tanke på hvordan hverdagen kan organiseres slik at trivselen av både enkeltbarn og barnegruppen kan fremmes.

Forskning på god praksis, dvs. hvordan det jobbes i barnehager der alle eller de fleste barn gir uttrykk for en høy grad av trivsel og der også foreldre og foresatte vurderer at barna trives, kan bidra til å bedre forstå sammenhenger og mekanismer for hvordan den pedagogisk praksisen kan fremme barns trivsel. Også studier i og av barnehager der barn trives i mindre grad kunne være verdifulle, men her vil man imidlertid møte en rekke etiske og forskningsetiske utfordringer.

Når det gjelder vårt prosjekt, *Barns trivsel i barnehagen*, har denne kunnskapsoversikten også til hensikt å informere de andre arbeidspakkene med oppdatert og forskningsbasert kunnskap om temaet. Planleggingen og igangsettingen av arbeidspakkene (AP2-AP5) har foregått parallelt med utarbeidelsen av kunnskapsoversikten. Alle arbeidspakkene ble orientert om arbeidet med kunnskapsoversikten, og relevante studier som ble identifisert i søkprosessen ble delt i hele prosjektgruppen eller delt direkte med lederen av en

arbeidspakke. Slik kunne resultater og erfaringer fra andre studier brukes i arbeidspakkene, særlig med tanke på justering av undersøkelsesdesign og metodologiske overveielser. I den videre arbeidsprosessen i delprosjektene (AP2-AP5) vil kunnskapsstatusen som er presentert i denne rapporten brukes i forbindelse med dataanalysen og, i særlig grad, i forbindelse med diskusjon av resultater og utforming av anbefalinger. I arbeidspakke 6, som gjelder rapportering, vitenskapelig publisering og kunnskapsdeling med praksisfeltet, vil denne rapporten ha en viktig funksjon for å reflektere og kontekstualisere egne funn i lys av nordisk og internasjonalt forskning.

Referanser

*Referanser merket med * inngikk i analysen av internasjonale forskningsoversikter. Referanser merket med ** inngikk i oversikten over de nordiske primærstudiene.*

Allardt, E. (1989). *An Updated Indicator System: Having, Loving, Being*. Helsinki: University of Helsinki.

Alstad, G. T., & Tkachenko, E. (2018). Teachers' Beliefs and Practices in Creating Multilingual Spaces: The Case of English Teaching in Norwegian Early Childhood Education. In M. Schwartz (Ed.), *Preschool Bilingual Education: Agency in Interactions Between Children, Teachers, and Parents* (pp. 245-282). Springer International Publishing.
https://doi.org/10.1007/978-3-319-77228-8_9

Amerijckx, G., & Humblet, P. C. (2014). Child Well-Being: What Does It Mean? *Children & Society*, 28(5), 404-415. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/chso.12003>

Ben-Arieh, A., & Frønes, I. (2011). Taxonomy for child well-being indicators: A framework for the analysis of the well-being of children. *Childhood*, 18(4), 460-476.
<https://doi.org/10.1177/0907568211398159>

*Benoit, V., & Gabola, P. (2021). Effects of Positive Psychology Interventions on the Well-Being of Young Children: A Systematic Literature Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(22), 12065;
<https://doi.org/10.3390/ijerph182212065>

Bjerklund, M., & Åmot, I. (2023). Supporting Children's Psychosocial Well-Being in Sámi ECECs. *Barn-forskning om barn og barndom i Norden*, 41(2-3), 121-139.

**Bjørgen, K. (2015). Children's well-being and involvement in physically active outdoors play in a Norwegian kindergarten: Playful sharing of physical experiences. *Child Care in Practice*, 21(4), 305-323. <https://doi.org/10.1080/13575279.2015.1051512>

Bjørgen, K., & Moe, B. (2023). Ansattes vurdering av barns trivsel i barnehagen [Employees' assessment of children's well-being in kindergarten]. *Barn [Children]*(1), 55-68.
<https://doi.org/10.5324/barn.v39i1.3404>

**Bratterud, Å., Sandseter, E. B. H., & Seland, M. (2012). *Barns trivsel og medvirkning i barnehagen. Barn, foreldre og ansattes perspektiver* (Skriftserie for Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge, Rapport 21/2012. <https://samforsk.brage.unit.no/samforsk-xmlui/bitstream/handle/11250/2366191/Barns%2btrivsel%2bog%2bmedvirkning%2bi%2bbarnehagen%2bwebutgave.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Broström, S., Einarsdottir, J., & Pramling Samuelsson, I. (2018). The Nordic Perspective on Early Childhood Education and Care. In M. Fler & B. van Oers (Eds.), *International Handbook of Early Childhood Education* (pp. 867-888). Springer Netherlands. https://doi.org/10.1007/978-94-024-0927-7_45

*Campbell, J. A., & Løkken, I. M. (2023). Inside Out: A Scoping Review on Optimism, Growth Mindsets, and Positive Psychology for Child Well-Being in ECEC. *Education Sciences*, 13(1), 29. <https://www.mdpi.com/2227-7102/13/1/29>

Casas F. (2019). Introduction to the Special Section on Children's Subjective Well-Being. *Child development*, 90(2), 333–343. <https://doi.org/10.1111/cdev.13129>

Casas, F., & González-Carrasco, M. (2019). Subjective Well-Being Decreasing with Age: New Research on Children Over 8. *Child Development*, 90(2), 375-394. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/cdev.13133>

Cooke, E., Brady, M., Alipio, C., & Cook, K. (2019). Autonomy, Fairness and Active Relationships: Children's Experiences of Well-being in Childcare. *Children & Society*, 33(1), 24-38. <https://doi.org/10.1111/chso.12294>

Council of the European Union (2019). Council Recommendation on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems. Brussels: Council of the European Union (2019/C 189/02). [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605(01))

Diener, E., Tamir, M., & Scollon, C. N. (2006). Happiness, life satisfaction, and fulfillment: The social psychology of subjective well-being. In P.A.M. van Lange, *Bridging social psychology: Benefits of transdisciplinary approaches* (pp. 319-324). New York: Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9781410616982>

Dodge, R., Daly, A., Huyton, J., & Sanders, L. (2012). *The challenge of defining wellbeing*. *International Journal of Wellbeing*, 2(3), 222-235. doi:10.5502/ijw.v2i3.4

**Eide, B. J., Winger, N., Wolf, K. R. D., & Dahle, H. F. (2017). "Ei linjerle vet at hun er ei

linerle." En kvalitativ studie av små barns" wellbeing" i barnehagen. *Barn* (1), 23-40.

*Elek, C., Gubhaju, L., Lloyd-Johnsen, C., Eades, S., Goldfeld, S. (2020). Can early childhood education programs support positive outcomes for indigenous children? A systematic review of the international literature. *Educational Research Review*, 31, 100363.

<https://doi.org/10.1016/j.edurev.2020.100363>

ELICIT (2024). AI-research assistant. <https://elicit.com/welcome>

Exton, C., & Shinwell, M. (2018). *Policy use of well-being metrics: Describing countries' experiences*. (OECD Statistics Working Papers, No. 2018/07.

<https://doi.org/10.1787/d98eb8ed-en>.

Fane, J., MacDougall, C., Jovanovic, J., Redmond, G., & Gibbs, L. (2020). Preschool aged children's accounts of their own wellbeing: Are current wellbeing indicators applicable to young children? *Child Indicators Research*, 13, 1893-1920. <https://doi.org/10.1007/s12187-020-09735-7>

Fane, J., MacDougall, C., Redmond, G., Jovanovic, J., & Ward, P. (2016). Young children's health and wellbeing across the transition to school: A critical interpretive synthesis. *Children Australia*, 41(2), 126-140. <https://doi.org/10.1017/cha.2016.4>

Fattore, T., Fegter, S. & Hunner-Kreisel, C. (Eds.) (2021), *Children's concepts of well-being: Challenges in international comparative qualitative research*. Springer Nature Switzerland AG. https://doi.org/10.1007/978-3-030-67167-9_4

Fattore, T., Mason, J., & Watson, E. (2017). Researching Children's Understandings of Well-Being. In T. Fattore, J. Mason, & E. Watson (Eds.), *Children's Understandings of Well-being: Towards a Child Standpoint* (pp. 17-42). Springer Netherlands. https://doi.org/10.1007/978-94-024-0829-4_2

Fukkink, R. G. (2022). Exploring children's well-being in daycare: how do children feel all day? *European Early Childhood Education Research Journal*, 30(5), 730-744.

**Giske, R., Ugelstad, I. B., Torill Meland, A., Helen Kaltvedt, E., Eikeland, S., Egil Tønnessen, F., & Lie Reikerås, E. K. (2018). Toddlers' social competence, play, movement skills and well-being: an analysis of their relationship based on authentic assessment in kindergarten. *European Early Childhood Education Research Journal*, 26(3), 362–374.

<https://doi.org/10.1080/1350293X.2018.1463904>

Groeneveld, M. G., Vermeer, H. J., van Ijzendoorn, M. H., & Linting, M. (2016). Randomized Video-Feedback Intervention in Home-Based Childcare: Improvement of Children's Wellbeing Dependent on Time Spent with Trusted Caregiver. *Child & Youth Care Forum*, 45(4), 587-606.

<https://doi.org/10.1007/s10566-015-9344-8>

* Herr, R. M., Diehl, K., Schneider, S., Osenbruegge, N., Memmer, N., Sachse, S., ... & Hilger-Kolb, J. (2021). Which meso-level characteristics of early childhood education and care centers are associated with health, health behavior, and well-being of young children? Findings of a scoping review. *International journal of environmental research and public health*, 18(9), 4973.

<https://doi.org/10.3390/ijerph18094973>

Koch, A. B. (2012). [Når børn trives i børnehaven](#) (Doctoral dissertation, Syddansk Universitet). Også som artikkel i Dansk Pædagogisk Tidsskrift 2013 (1), 72-81.

[https://bupl.dk/sites/default/files/2022-](https://bupl.dk/sites/default/files/2022-12/N%C3%A5r%20b%C3%B8rn%20trives%20i%20b%C3%B8rnehaven_2012_Forsk%20.pdf)

[12/N%C3%A5r%20b%C3%B8rn%20trives%20i%20b%C3%B8rnehaven_2012_Forsk%20.pdf](https://bupl.dk/sites/default/files/2022-12/N%C3%A5r%20b%C3%B8rn%20trives%20i%20b%C3%B8rnehaven_2012_Forsk%20.pdf)

**Koch, A. B. (2013). Børns perspektiver på trivsel. Aktivitet og underaktivitet i børnehaven. *Nordisk barnehageforskning*, 6. <https://doi.org/10.7577/nbf.397>

**Koch, A. B. (2016). Pædagogens rolle og betydning for trivsel i børnehaven: Børneinformerede perspektiver på professionelle voksne. *Nordic Studies in Education*, 36(3), 193-210. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-5949-2016-03-0>

**Koch, A. B. (2018). Children's Perspectives on Happiness and Subjective Well-being in Preschool. *Children & society*, 32(1), 73-83. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/chso.12225>

**Koch, A. B. (2023). Fun and Laughter Promote Well-Being in Early Childhood Education and Care: Pedagogy of Fun and Big Humour. *Journal of Pedagogy*, 14(1), 37-57.

<https://doi.org/10.2478/jped-2023-0003>

Korpilahti, U., Lassander, M., Valkeinen, H. & Hakulinen, T. (2015). KINDL-R: The Generic Instrument for Assessing the Health-Related Quality of Life of Children and Youth.

Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti – Journal of Social Medicine 52, 170–181.

<https://journal.fi/sla/article/view/52498>

** Kragh-Müller, G. & Ringmose, Ch. (2015). Pedagogisk kvalitet i store og små daginstitutioner. *En rapport om børns trivsel, læring og udvikling i store og små daginstitutioner*.

Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.

[https://edu.au.dk/fileadmin/edu/Forskning/Diversitet_Kultur_og_Forandring/Ebog_-](https://edu.au.dk/fileadmin/edu/Forskning/Diversitet_Kultur_og_Forandring/Ebog_-_)

[Paedagogisk kvalitet i store og smaa daginstitutioner - feb 2015 - web.pdf](https://edu.au.dk/fileadmin/edu/Forskning/Diversitet_Kultur_og_Forandring/Ebog_-_Paedagogisk_kvalitet_i_store_og_smaa_daginstitutioner_-_feb_2015_-_web.pdf)

*Lee, R. L. T., Lane, S., Brown, G., Leung, C., Kwok, S. W. H., & Chan, S. W. C. (2020).

Systematic review of the impact of unstructured play interventions to improve young children's physical, social, and emotional wellbeing. *Nursing & Health Sciences*, 22(2), 184- 196.

<https://doi.org/10.1111/nhs.12732>

**Lekhal, R., & Vigmostad, I. (2014). *Trivsel og kvalitet i barnehagen*. Høgskolen i Hedmark,

Oppdragsrapport nr. 6-2014. <https://brage.inn.no/inn->

[xmloi/bitstream/handle/11250/194503/opprapp06_14.pdf?sequence=1](https://brage.inn.no/inn-xmloi/bitstream/handle/11250/194503/opprapp06_14.pdf?sequence=1)

Lewis, A. (2019). Examining the concept of well-being and early childhood: Adopting multi-disciplinary perspectives. *Journal of Early Childhood Research*, 17(4), 294-308.

<https://doi.org/10.1177/1476718x19860553>

** Lind, U. (2019). Trivsel i daginstitutionens hverdagsliv: et spørsmål om det kropslige,

kollektive og konflikтуelle. Roskilde Universitet. Afhandlinger fra Ph.d.-skolen for Mennesker og Teknologi.

https://rucforsk.ruc.dk/ws/portalfiles/portal/65785257/Unni_Lind_PhD_afhandling.pdf

Lippman, L. H., Moore, K. A., & McIntosh, H. (2011). Positive Indicators of Child Well- Being:

A Conceptual Framework, Measures, and Methodological Issues. *Applied Research in Quality of Life*, 6(4), 425-449. <https://doi.org/10.1007/s11482-011-9138-6>

Mashford-Scott, A., Church, A., & Tayler, C. (2012). Seeking Children's Perspectives on their Wellbeing in Early Childhood Settings. *International Journal of Early Childhood*, 44(3), 231-

247. <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s13158-012-0069-7>

Microsoft Copilot (2024). KI-program (30.11.2024). <https://copilot.microsoft.com/>

Moore, A., & Lynch, H. (2017). Understanding a child's conceptualisation of well-being through an exploration of happiness: The centrality of play, people and place. *Journal of Occupational Science*, 25(1), 124–141. <https://doi.org/10.1080/14427591.2017.1377105>

Moreira, A. L., Yunes, M. Â. M., Nascimento, C. R. R., & Bedin, L. M. (2021). Children's subjective well-being, peer relationships and resilience: An integrative literature review. *Child Indicators Research*, 14(5), 1723-1742. <https://doi.org/10.1007/s12187-021-09843-y>

Morrow, V., & Mayall, B. (2009). What is wrong with children's well-being in the UK? Questions of meaning and measurement. *Journal of Social Welfare & Family Law*, 31(3), 217-229. <https://doi.org/10.1080/09649060903354522>

**Nergaard, K. (2019). Empathic expressions among three-year-olds in play and interaction in ECEC institutions in Norway: Bodily empathic expressions purposed for peers' well-being and confirming relationships. *Early Child Development and Care*, 189(9), 1444-1456. <https://doi.org/10.1080/03004430.2017.1387782>

**Nergaard, K. (2020). "The Heartbreak of Social Rejection": Young children's expressions about How they experience rejection from peers in ECEC. *Child care in practice*, 26(3), 226-242. <https://doi.org/10.1080/13575279.2018.1543650>

**Nergaard, K. (2022). 'I want to join the play'. Young children's wants and needs of empathy when experiencing peer rejections in ECEC. *Early Years*, 42(4–5), 406–419. <https://doi.org/10.1080/09575146.2020.1744531>

Norrish, J. M., Williams, P., O'Connor, M., & Robinson, J. (2013). An applied framework for positive education. *International Journal of Wellbeing*, 3(2), 17-161. <https://doi.org/0.5502/ijw.v3i2.2>

OECD. (2011). *OECD better life initiative. Compendium of OECD well-being indicators*. <http://www.oecd.org/sdd/47917288.pdf>

OECD (2013), *How's Life? Measuring Well-being*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264201392-en>.

OECD (2017), *How's Life? Measuring Well-being*. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/how_life-2017-en.

Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., ... & Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372, n71. doi: <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>

**Pálmadóttir, H., & Johansson, E. M. (2015). Young children's communication and expression of values during play sessions in preschool. *Early Years*, 35(3), 289–302.
<https://doi.org/10.1080/09575146.2015.1048429>

**Persson, K.W. & Karlberg, J. (2021). Sound Quality Characteristics of Importance for Preschool Children's Perception and Wellbeing After an Acoustic Intervention. *Frontiers in Built Environment*, 7:688836. <https://doi.org/10.3389/fbuil.2021.688836>

Pollard, E. L. & Lee, P. D. (2003). Child well-being: A systematic review of the literature. *Social Indicators Research*, 61(1), 59-78. <https://doi.org/10.1023/A:1021284215801>

**Puroila, A.-M., Estola, E., & Syrjälä, L. (2012). Having, loving, and being: children's narrated well-being in Finnish day care centres. *Early Child Development and Care*, 182(3-4), 345-362.
<https://doi.org/10.1080/03004430.2011.646726>

Puroila, A.-M., Estola, E., & Syijälä, L. (2014). Having, loving, and being: children's narrated well-being in Finnish day care centres. In K. Määttä & S. Uusiantti (Eds.), *Early Child Care and Education in Finland* (pp. 55-72). Routledge.

*Ragni, B., Boldrini, F., Buonomo, I., Benevene, P., Grimaldi Capitello, T., Berenguer, C., & De Stasio, S. (2021). Intervention programs to promote the quality of caregiver–child interactions in childcare: a systematic literature review. *International journal of environmental research and public health*, 18(21), 11208.
<https://doi.org/10.3390/ijerph182111208>

Ravens-Sieberer, Ul. & Bullinger, M. (2000). KINDLr Questionnaire for Measuring Health-Related Quality of Life in Children and Adolescents Manual. <https://www.kindl.org/english/questionnaires/implementation-manual/>.

** Røn-Larsen, M., & Stanek, A. H. (2024). Situated Pedagogy in Danish Daycare—The Politics of Everyday Life. *Social Sciences*, 13(2), 118. <https://doi.org/10.3390/socsci13020118>

- ** Sando, O. J. (2019a). The physical indoor environment in ECEC settings: children's well-being and physical activity. *European Early Childhood Education Research Journal*, 27(4), 506–519. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2019.1634238>
- ** Sando, O. J. (2019b). The outdoor environment and children's health: a multilevel approach. *International Journal of Play*, 8(1), 39–52. <https://doi.org/10.1080/21594937.2019.1580336>
- **Sando, O. J., Kleppe, R., & Sandseter, E. B. H. (2021). Risky Play and Children's Well-Being, Involvement and Physical Activity. *Child Indicators Research*, 14(4), 1435-1451. <https://doi.org/10.1007/s12187-021-09804-5>
- ** Sando, O. J., & Mehus, I. (2019). Supportive indoor environments for functional play in ECEC institutions: a strategy for promoting well-being and physical activity? *Early Child Development and Care*, 191(6), 921–932. <https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1651305>
- **Sando, O. J., & Sandseter, E. B. H. (2020). Affordances for physical activity and well-being in the ECEC outdoor environment. *Journal of Environmental Psychology*, 69, 101430. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2020.101430>
- ** Sandseter, E.B.H., & Seland, M. (2016). Children's Experience of Activities and Participation and their Subjective Well-Being in Norwegian Early Childhood Education and Care Institutions. *Child Indicators Research*, 9, 913–932. <https://doi.org/10.1007/s12187-015-9349-8>
- **Sandseter, E.B.H., Seland, M. (2018). 4-6 year-Old Children's Experience of Subjective Well-Being and Social Relations in ECEC Institutions. *Child Indicators Research*, 11, 1585– 1601. <https://doi.org/10.1007/s12187-017-9504-5>
- ** Seland, M., Moe, B., & Sandseter, E. B. H. (2021). Harassment in ECEC institutions: 4- to 6-year-old children's experiences. *Early Years*, 43(2), 350–365. <https://doi.org/10.1080/09575146.2021.1958198>
- ** Seland, M., Sandseter, E.B.H., & Bratterud, Å. (2015). One-to three-year-old children's experience of subjective wellbeing in day care. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 16(1), 70-83. <https://doi.org/10.1177/1463949114567272>
- Sen, A.K. (1999). *Development as Freedom*. Oxford: Oxford University Press.

*Shi, J., Cheung, A. C., & Ni, A. (2022). The effectiveness of Promoting Alternative Thinking Strategies program: A meta-analysis. *Frontiers in Psychology*, 13, 1030572.

<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1030572>

** Sivertsen, A. H., & Moe, B. (2021). Four- to six-year-old children's experiences of participating in different physical environments and activities in early childhood education and care institutions in Norway. *Education 3-13*, 50(7), 857–867.

<https://doi.org/10.1080/03004279.2021.1914703>

Stoecklin, D. (2021). A new theoretical framework for the study of children's experiences of well-being. In T. Fattore, S. Fegter, & C. Hunner-Kreisel (Eds.), *Children's concepts of well-being: Challenges in international comparative qualitative research* (pp. 69–93). Springer Nature Switzerland AG. https://doi.org/10.1007/978-3-030-67167-9_4

**Storli, R., & Sandseter, E. B.H. (2019). Children's play, well-being and involvement: how children play indoors and outdoors in Norwegian early childhood education and care institutions. *International Journal of Play*, 8(1), 65-78. <https://doi.org/10.1080/21594937.2019.1580338>

Street, M. (2021). Theorising child well-being: Towards a framework for analysing Early Childhood Education policy in England. *Journal of Early Childhood Research*, 19(2), 211- 224. <https://doi.org/10.1177/1476718x20969841>

** Söderström, M., Boldemann, C., Sahlin, U., Mårtensson, F., Raustorp, A., & Blennow, M. (2013). The quality of the outdoor environment influences children's health—a cross-sectional study of preschools. *Acta paediatrica*, 102(1), 83-91. DOI:10.1111/apa.12047

*Thieme, A. M. M., Hanekamp, K., Andringa, S., Verhagen, J., & Kuiken, F. (2022). The effects of foreign language programmes in early childhood education and care: a systematic review. *Language, Culture and Curriculum*, 35(3), 334-351.

<https://doi.org/10.1080/07908318.2021.1984498>

Thomas, J., Graziosi, S., Brunton, J., Ghouze, Z., O'Driscoll, P., & Bond, M. & Koryakina, A. (2023). *EPPI-Reviewer: advanced software for systematic reviews, maps and evidence synthesis*. EPPI Centre, UCL Social Research Institute, University College London.

UNICEF. (2013). *Child well-being in rich countries. A comparative study*. Innocenti Report Card 11. Florence: UNICEF. <https://www.unicef.org.uk/wp-content/uploads/2013/04/Report-card-briefing2b.pdf>

van Trijp, C. P. J., Lekhal, R., Drugli M. B., Rydland, V., & Solheim Buøen, E. (2021a). Validation of the Leiden Inventory for the Child's Well-Being in Daycare (LICW-D) Questionnaire in Norwegian early childhood education and care centers. *Frontiers in Psychology*, 12(767137). Advance online publication.

<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.767137>

**van Trijp, C. P. J., Lekhal, R., Drugli M. B., Rydland, V., Van Gils, S., Vermeer, H. J., & Solheim Buøen, E. (2021b). The association between toddlers' temperament and well-being in Norwegian early childhood education and care, and the moderating effect of center-based daycare process quality. *Frontiers in Psychology*, 12(763682). Advance online publication.

<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.763682>

van Trijp, C.P.J., Broekhuizen, M.L., Moser, T., Barata, C. & Aguiard, C. (2022). Parental views on ECEC features that foster young children's well-being: A comparison across nine European countries. *International Journal of Early Years Education* 31(3), 579-597.

<https://doi.org/10.1080/09669760.2022.2114319>

**Williams, P., Sheridan, S., & Pramling Samuelsson, I. (2018). A Perspective of Group Size on Children's Conditions for Wellbeing, Learning and Development in Preschool. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 63(5), 696–711.

<https://doi.org/10.1080/00313831.2018.1434823>

Visnjic Jevtic, A., & Visković, I. (2021). What about Us? -Children's Perspectives on their Wellbeing. *Psicología Conocimiento y Sociedad*, 11, 57-78.

<https://doi.org/10.26864/PCS.v11.n1.3>

Wortham, S., Love-Jones, R., Peters, W., Morris, S., & García-Huidobro, J. C. (2020). Educating for comprehensive well-being. *ECNU Review of Education*, 3(3), 406-436.

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2096531120928448>

** Yngvesson, T., & Garvis, S. (2019). Preschool and home partnerships in Sweden, what do the children say? *Early Child Development and Care*, 191(11), 1729–1743.

<https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1673385>

Vedlegg

Vedlegg 1: Søkestreng for internasjonale kunnskapsoversikter

((well-being OR "well being" OR wellbeing OR welfare OR "positive psychology" OR "socio emotion*" OR "Socio-emotion*" OR socio* AND emotion* OR "life satisfaction*" OR "life qualit*" OR happ* OR joy* OR enjoy* OR pleasure* OR "positive experience*"))
 AND TITLE-ABS-KEY (("systematic review*" OR "meta analysis" OR "meta-analysis" OR "meta synthesis" OR "meta-synthesis" OR "evidence synthesis" OR "scoping review*"))
 AND TITLE-ABS-KEY (("child care center" OR "child care centre" OR "child development center" OR "child development centre" OR "child* academic development" OR "creche" OR "day care" OR "daycare" OR "day-care" OR "early child* care" OR "early child* education" OR "early child* intervention*" OR "early child* program*" OR "early child* services" OR "early education* provision" OR ecc OR cec OR ece OR cec OR kindergarten OR "nursery school" OR "pre k" OR "pre kindergarten" OR "pre school" OR "pre-k" OR "pre-kindergarten" OR "pre-primary education" OR "preschool" OR "pre-school"))

Vedlegg 2: Søkestreng for nordiske primærstudier

("well being" OR well-being OR wellbeing)

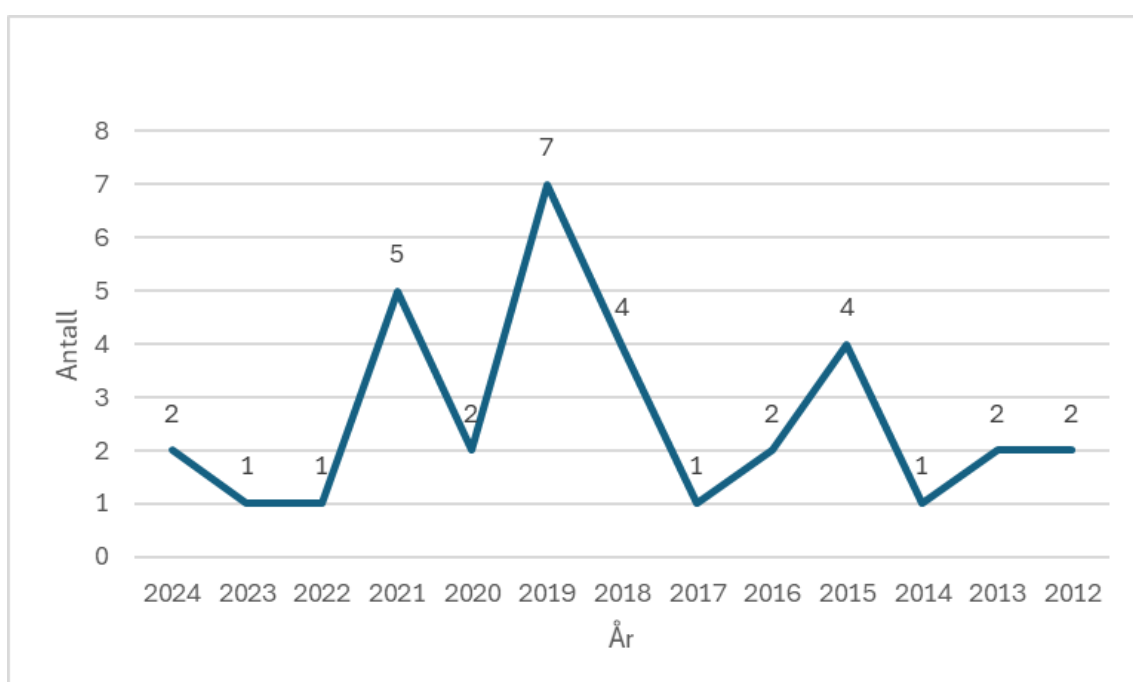
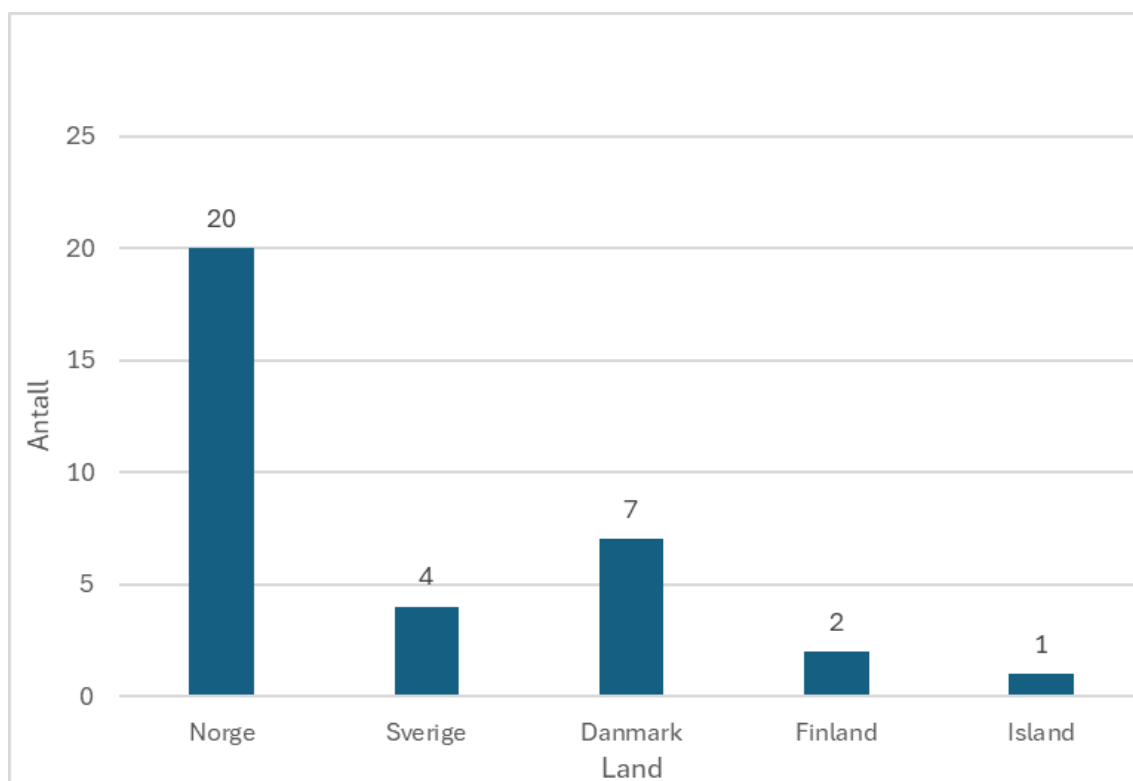
AND

("child care centre" OR "child care centre" OR "child development centre" OR "child development centre" OR "child* academic development" OR "crèche" OR "day care" OR "daycare" OR "day-care" OR "early child* care" OR "early child* education" OR "early child* intervention*" OR "early child* program*" OR "early child* services" OR "early education* provision" OR ecc OR ecec OR ece OR kindergarten OR "nursery school" OR "pre K" OR "pre-kindergarten" OR "pre-school" OR "pre-K" OR "pre-kindergarten" OR "pre-primary education" OR "preschool" OR "pre-school")

AND

(child* OR girl* OR boy* OR toddler*)

Vedlegg 3: Opprinnelsesland og publiseringstidspunkt for nordiske primærstudier

Universitetet i Stavanger

Telefon: 51 83 29 00

E-post: laringsmiljosenteret@uis.no

Nasjonalt senter for læringsmiljø
og atferdsforskning er organisert
under Universitetet i Stavanger.

laringsmiljosenteret.no